

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ Л.Г. Буданова
« _____ » _____ 2023 р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЄЮ «ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ (ПЕРЕКЛАД
ВКЛЮЧНО), ПЕРША – АНГЛІЙСЬКА»

Тема: *АНАЛІЗ СТРАТЕГІЙ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛІ
АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ СИНХРОННИХ ПЕРЕКЛАДІВ ПОСАДОВИХ ОСІБ НАТО,
ЄВРОКОМІСІЇ, ЄС*

Виконавець: студент групи ФЛ-201«М» ОНИЩЕНКО МАКСИМ
АНАТОЛІЙОВИЧ

Керівник: канд. філол. наук, доцент ПЛЕТЕНЕЦЬКА ЮЛІЯ МИКОЛАЇВНА

Нормоконтролер: _____ (Кондратенко Юлія Вікторівна)

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ У СИСТЕМІ ВИДІВ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ	7
1.1. Поняття та види усного перекладу.....	7
1.2. Специфіка та стратегії синхронного перекладу.....	24
1.2.1. Темпоральні характеристики.....	27
1.2.2. Лінгвістичні особливості синхронного перекладу.....	30
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПРОМОВ ПОСАДОВИХ ОСІБ НАТО, ЄВРОКОМІСІЇ, ЄС	35
2.1. Мовні особливості промов посадових осіб НАТО, Єврокомісії, ЄС та труднощі їх синхронного перекладу.....	35
2.2. Методологія вибору стратегії синхронного перекладу під час відтворення промов посадових осіб українською мовою.....	47
РОЗДІЛ 3. СИНХРОННИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ДІЯЛЬНІСТЬ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ СИНХРОННИХ ПЕРЕКЛАДІВ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЄВРОКОМІСІЇ ТА НАТО	60
3.1. Аналіз перекладацьких рішень моделей синхронних перекладів посадових осіб НАТО.....	60
3.2. Трансформація синтаксичної структури тексту й компресія в англо-українському синхронному перекладі промов посадових осіб.....	75
3.3. Відтворення стилістичних засобів в моделях синхронних перекладів посадових осіб.....	78
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93
ДОДАТКИ	102
Додаток А.....	102
Додаток Б.....	103
Додаток В.....	105

Додаток Г.....	111
Додаток Д.....	124
Додаток Е.....	125

ВСТУП

Актуальність. В умовах сучасної глобалізації та у міру розширення ринків та комунікації між людьми та країнами виникають нові торговельні та культурні зв'язки. Тому діяльність перекладача як посередника між культурами та народами набуває особливого значення. У суспільстві організуються міжнародні конференції, семінари, симпозиуми та інші види обмінів, учасники яких здебільшого мають базові знання іноземних мов.

Як професійні перекладачі, вони не можуть зрозуміти всі висловлювання не рідними мовами. Тому роль синхронних перекладачів зростає, що призводить до підвищення вимог до синхронного перекладу.

Синхронний переклад та його особливості вивчалися у роботах відомих вітчизняних та зарубіжних мовознавців та перекладачів, таких як: Куцій Б.В., Рецкер Ю.І., Федоров А.В., Виноградов В.С., Кулагіна О.С., Мельчук І., Єрмоловичі В.І., Чернов Г.В. Швейцер А.Д., Ширяєв А.Ф., Мірам Г.Є.

Технологічні революції, у тому числі нові сфери життя та пов'язане з ними міжнародне наукове співробітництво, очікувані демографічні вибухи та інші важливі цивілізаційні явища призводять до безпрецедентного розвитку будь-яких контактів між націями та іншими багатомовними суспільствами. В таких умовах переклад відіграє дедалі важливішу роль як інструмент підтримки економіки, соціальної політики, науки, культурної естетики та інших міжетнічних відносин. Така оцінка необхідності вивчення іноземної мови дає нам підстави зробити висновок про безперечну актуальність вивчення даного питання перекладацької діяльності.

Мета дослідження – докладно описати основні стратегії і елементи синхронного перекладу та на основі матеріалів англо-українського синхронного перекладу офіційних осіб НАТО Європейської комісії та Європейського Союзу виявити особливості та екстремальні умови синхронного перекладу, методи його здійснення та стратегії.

Досягнення поставленої мети потребує вирішення низки конкретних **завдань:**

- Здійснити опис усного перекладу;
- Здійснити загальний опис синхронного перекладу;

- Описати основні аспекти розвитку синхронного перекладу;
- Проаналізувати види синхронного перекладу на основі матеріалів англо-українського синхронного перекладу офіційних осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС;
- На основі матеріалів англо-українського синхронного перекладу офіційних осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС визначити переваги та недоліки синхронного перекладу, розкрити особливості технології синхронного перекладу.

Об'єктом дослідження є особливості усного синхронного перекладу промов офіційних осіб міжнародних організацій.

Предметом дослідження є аналіз стратегій та перекладацьких рішень синхронного перекладу промов офіційних осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС.

Методи дослідження: порівняльний аналіз, теоретико-методологічний аналіз наукової літератури в галузі перекладу, лексикології та теорії перекладу, теоретичне моделювання, методи виявлення закономірностей перекладацького процесу, методи спостереження, порівняльний та комплексний перекладацький аналізи, що включають елементи контекстуалізації, компонентний і трансформаційний аналіз, а також лексикографічний аналіз.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у роботі проаналізовано інформацію про синхронний переклад, було доповнено інформацію про стратегії синхронного перекладу та уточнено інформацію про методи під час синхронного перекладу.

Теоретична значущість дослідження полягає в тому, що воно містить власні висновки про поставлені цілі та основні питання, які розглядаються в процесі, на основі робіт багатьох провідних лінгвістів та перекладачів, які працюють над цією темою.

Практична значущість цього дослідження полягає в тому, що результати роботи можуть бути використані для досліджень з лінгвістичних дисциплін, для лекцій, семінарів та курсів з теорії та практики перекладу, а також як додатковий матеріал для підготовки професійних перекладачів-синхроністів.

Апробація отриманих результатів. Основні результати дослідження оприлюднено на XXIII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки» (4-7 квітня, 2023р., м. Київ).

Публікації. Результати проведеного дослідження висвітлено в матеріалах на XXIII Міжнародній науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Політ. Сучасні проблеми науки». Загальний обсяг – 2 сторінки.

Онищенко М. А. (2023). Аналіз стратегій усного перекладу на матеріалі англійсько-українських синхронних перекладів посадових осіб НАТО, Єврокомісії, ЄС. *ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ XXIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, 04-07 квітня 2023 року*. Національний авіаційний університет. Київ: НАУ, 2023. 49-51 с.

Структура роботи: дана робота складається із вступу, трьох розділів (включаючи підрозділи), висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

МІСЦЕ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ У СИСТЕМІ ВИДІВ УСНОГО ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Поняття та види усного перекладу

Найдавніші згадки про переклад датуються третім тисячоліттям до нашої ери. Деякі джерела Стародавнього Єгипту свідчать, що ця діяльність в основному була пов'язана з державним управлінням.

У середні віки перекладачі все ще працювали в монастирях (де були ченці багатьох різних національностей), радах (супроводжували місіонерів до інших країн), синагогах (перекладали Тору вголос), а також під час ділових поїздок, військових вторгнень і дипломатичних переговорів.

В епоху Великих географічних відкриттів єдине, що дійсно змінилося, це використання нових мов.

До Паризької мирної конференції 1919 року, французька мова витіснила італійську як дипломатичну мову вищого суспільства, що зменшило потребу в перекладачах. Проте після цієї конференції, учасники переговорів, особливо політики, стали віддалятися від французької мови та використовувати свої рідні мови. Це призвело до народження нової форми усного перекладу – синхронного перекладу, який став необхідним у зв'язку з розвитком міжнародних відносин та створенням великих міжнародних організацій [46].

Незважаючи на початкові труднощі, синхронний переклад все ж розвинувся та був застосований на окремих міжнародних конференціях. Однак, на Нюрнберзькому процесі синхронний переклад було остаточно прийнято, оскільки було важливо, щоб цей важливий процес не тривав довше, ніж це було потрібно.

Відтоді синхронний переклад став необхідним не лише у великих міжнародних установах, таких як Організація Об'єднаних Націй чи Європейський Союз, а й у сферах бізнесу та культури, де цей вид усного перекладу використовується все частіше. Тому після Другої світової війни, коли виникли такі

міжнародні організації, як ООН і НАТО, потреба в перекладі стала особливо гострою. Оскільки англійської та французької мови, що раніше використовувались в дипломатичних цілях стало недостатньо для міжнародної політики, професія усного перекладача стала окремою професією.

З розширенням Європейського Союзу потреба в перекладачах стала більшою, ніж будь-коли, оскільки країни-члени мають право говорити та писати рідною мовою під час усіх офіційних зустрічей. Генеральна дирекція з перекладу (ГДП) є найбільшою службою перекладів у світі. Базується в Брюсселі та Люксембурзі. У ГДП працює близько 560 штатних перекладачів і 300-400 позаштатних перекладачів, які забезпечують щоденне взаєморозуміння між 27 делегаціями держав-членів.

Служба перекладів виконує переклади для Європейської Комісії на всі офіційні мови Європейського Союзу [44].

Келлі, лінгвіст, сказав: *«Немає історії світу без перекладу.»* Проте клієнти вважають, що вони можуть перекладати краще за допомогою словника, і недооцінюють роботу перекладачів. Багато перекладачів не сприймають свою роботу серйозно і дозволяють маніпулювати собою. Тому необхідно працювати над підвищенням самооцінки перекладачів, зміною розуміння нашого суспільства ролі перекладачів, висвітленням труднощів цієї професії, підвищенням значення перекладачів у дипломатичних переговорах. [2]

Для цього необхідно проаналізувати, що таке переклад, що потрібно від перекладачів і як з ними працювати. Слово переклад має кілька визначень. На думку Виноградова В. С. *«Переклад є особливим, неповторним і самостійним мистецтвом мови [2].»*

Термін «переклад» загалом має два значення: кінцевий результат і процес роботи перекладача. У найпоширенішому лінгвістичному розумінні сьогодні переклад визначається як «перетворення тексту однією мовою в текст іншою мовою». Тому вимоги до перекладачів дуже високі. Одного лише знання мови для таких завдань недостатньо.

Перекладачі повинні володіти предметом, добре розуміти мову та вміти одночасно виконувати багато завдань. Згідно з дослідженням Всесвітньої організації

охорони здоров'я, усний конференц-переклад є третьою за стресом професією після пілотів і авіадиспетчерів. Варто зазначити, що перекладачам доводиться витримувати фізичні та психічні навантаження. Розглянемо різні види перекладів.

При усних перекладах відтворений текст створюється одночасно з надходженням оригіналу або після нього. Існує два основних типи перекладу: послідовний переклад, який відбувається після оригінального аудіотексту, і синхронний переклад, який робиться паралельно з тим як промовець виголошує свою доповідь для аудиторії. Відзначимо ще один вид перекладу – нашіптування [47].

Усний переклад є одним з найскладніших видів перекладу, оскільки вимагає від перекладача швидкої реакції та точності у передачі інформації. Усний переклад може застосовуватись в різних сферах життя, таких як бізнес, техніка, медицина, культура тощо. Залежно від області застосування можуть використовуватись різні види усного перекладу, такі як синхронний та послідовний та різні їх підвиди. Кожен з цих видів та підвидів має свої особливості та вимоги до професійної підготовки перекладача. Далі ми розглянемо основні поняття та види усного перекладу.

Франсіс Пехакер розташував різні види усного перекладу на континуумі залежно від їх застосування в різних сферах. В цьому континуумі крайніми точками є переклад всередині одного співтовариства і переклад в міжнародному контексті, відповідно комунальний і конференц-переклад відповідно.

Конференц-переклад використовується для перекладу публічних виступів під час великих міжнародних заходів, де використовуються дві або більше мов. У свою чергу, комунальний переклад означає забезпечення міжмовного та міжкультурного посередництва в судових, медичних та адміністративних установах. Іншими словами, це вид перекладу, що надає культурологічну допомогу особам, які проживають в країні, але не володіють її мовою, таким як мігранти, біженці, полонені та інші. Існують також інші види усного перекладу, які займають проміжне положення на спектрі [22].

Ці види перекладу є проміжними формами:

- Переклад-супровід забезпечує міжмовну / міжкультурну комунікацію в побутових ситуаціях під час закордонних поїздок.
- Медіапереклад передбачає переклад матеріалів, які використовуються в мас-медіа, таких як прес-конференції, інтерв'ю, телевізійні та радіо передачі, відеоконференції та фільми.
- Телефонний переклад забезпечує міжмовне / міжкультурне посередництво під час телефонних розмов.
- Переклад переговорів – це міжмовне / міжкультурне посередництво в бізнес-сфері.

Залежно від способу здійснення, переклад може бути:

- Одностороннім перекладом, тобто таким що буде здійснюватися в одному напрямку (на рідній або іноземній мові) під час перекладу монологічних виступів у громадській сфері (лекцій, доповідей, презентацій тощо).
- Двостороннім перекладом, що включає перемикання з однієї мови на іншу під час перекладу діалогічних висловлювань та дискусій (переговори, інтерв'ю, допити, бесіди тощо).

За часом співвіднесення з вихідним повідомленням виділяють

- Синхронний переклад, який виконується одночасно зі слуханням вихідного повідомлення;
- Послідовний переклад, який виконується після повного прослуховування вихідного повідомлення.

Синхронний переклад, залежно від форми виконання, може бути:

- Синхронним перекладом з використанням технічних засобів, при якому перекладач сидить у спеціальній кабіні, слухає мову оратора, що знаходиться в залі, через навушники і вимовляє переклад у мікрофон;
- Перекладом з аркуша, який виконується одночасно з прочитанням вихідного тексту;
- «Нашіптуванням», коли перекладач синхронно перекладає вихідне повідомлення на вухо клієнту;

- Перекладом на мову жестів, який передбачає подання повідомлення у візуально-жестовій формі (для глухих реципієнтів);
- Синхронним перекладом кінотексту, який передбачає переклад реплік героїв з опорою на монтажні листи і зоровий ряд.

Кожен вид усного перекладу має свої вимоги та особливості, що вимагають від перекладача високого рівня професійної підготовки та мовної компетенції. Особливо важливими якостями перекладача є не лише вміння перекладати з однієї мови на іншу, але й здатність швидко реагувати на зміни, проявляти толерантність, добре орієнтуватися в технічних термінах та фразах, а також володіти знаннями про культуру та історію країни, мовою якої здійснюється переклад.

Переклад – професія, яка має глибокі історичні коріння, але з набуттям популярності та надзвичайного попиту стала активно розвиватися недавно.

Усний переклад набув популярності в післявоєнний період, а синхронний переклад був створений для вирішення комунікаційних проблем під час Нюрнберзького процесу.

Також існують записи про перекладачів знайдені у Стародавньому Єгипті, а також в Стародавній Греції та Римській імперії. Робота перекладачів за століття не зазнала значних змін, включаючи період Середніх віків та епоху Великих географічних відкриттів.

До Паризької мирної конференції 1919 року дипломати говорили виключно французькою мовою. Проте після конференції почали з'являтися політики, що володіли іншими мовами, що відкрило шлях до зростання багатомовності. Зараз важливість ділових зв'язків змусила забути про жести, якими частково послуговувалися до цього, і тому з'явилися перші професійні перекладачі [9].

Слід тепер визначити деталі кожного зазначеного виду та типу усного перекладу.

1. Синхронний переклад. Для успішного виконання синхронного перекладу необхідні відповідні уміння та навички, такі як швидкі рефлексії, добре розвинений словниковий запас, вміння «говорити на слух» та знання лексики. Зазвичай синхронний переклад використовують на великих конференціях з численною

аудиторією, на відміну від послідовного перекладу. Перекладачі, які займаються синхронним перекладом, працюють у спеціальній кабіні поруч з конференц-залом.

У перекладацькій кабіні, яка є звукоізолюваною, перекладач через спеціальне обладнання слухає доповідача та здійснює синхронний переклад через мікрофон, а учасники можуть слухати переклад через спеціальні навушники або в телефонному режимі. Зазначається, що для перекладачів усний переклад є великим випробуванням, яке вимагає тривалої підготовки, а також належного облаштування місця проведення, обладнання та необхідних засобів.

Перекладачі зазвичай працюють у парах та регулярно чергуються один з одним, зазвичай кожні 15-20 хвилин. Згідно з законодавством (наприклад, Організації Об'єднаних Націй), перекладачі можуть перекладати тільки на свою рідну мову. Однак це правило не завжди дотримується.

2. Послідовний переклад. Послідовний переклад є одним з видів усного перекладу, який використовується під час невеликих зустрічей, бесід або конференцій. Перекладач стоїть поруч з оратором, і доповідач має обмеження на час виступу – зазвичай не більше 5 хвилин. Під час перекладу перекладач записує все, що говорить оратор, в своїх нотатках, використовуючи спеціальні скорочення або маркери, щоб більш ефективно відображати ключові моменти промови.

Перекладач може вважати добре розроблену техніку скоропису незамінною в послідовному перекладі. Проте, її успішність залежить від здатності перекладача до запам'ятовування і тому вона може бути лише корисним доповненням. Після того, як доповідач закінчує свою промову, перекладач повторює те, що було сказано, використовуючи свої нотатки та перекладаючи це на іншу мову.

Цей підхід має свої переваги з точки зору функціональності, оскільки він дозволяє перекладачу витратити більше часу на правильне передавання повідомлення оратора. Це корисно, оскільки кожна промова може звучати більш зв'язно та виразно, з відповідними емоціями. Перекладачі мають достатньо часу для того, щоб підготуватися морально і вибрати тон та інтонацію для кожного речення, не відволікаючись від передачі змісту промови.

3. «Шушутаж» (техніка нашіптування). Цей вид перекладу, як зрозуміло з назви, здійснюється тихо та пошепки. Головною перевагою такого підходу є мобільність як для перекладача, так і для слухача.

В порівнянні з іншими видами усного перекладу, цей метод має декілька очевидних переваг. По-перше, не потрібно встановлювати спеціальне обладнання, що дозволяє значно знизити вартість мовної підтримки заходів. По-друге, переклад здійснюється одночасно з мовою оригіналу, що зменшує кількість затримок і не втрачає часу. По-третє, цей вид перекладу зазвичай виконується одним перекладачем, що робить його менш коштовним порівняно зі стандартним синхронним перекладом, де працює пара спеціалістів, які чергуються. Нарешті, шушутаж є зручним під час подорожей на невеликі відстані, відвідування культурних чи промислових закладів, коли кількість гостей, які розмовляють іноземною мовою, невелика і немає можливості використовувати обладнання для синхронного перекладу [52].

Однак, шушутаж має свої обмеження: він не підходить для великої аудиторії (більше чотирьох осіб), оскільки в синхронному перекладі перекладач повинен слухати, перекладати та говорити текст одночасно, що вимагає певних навичок і може дуже втомлювати людей.

Далі варто дослідити відмінності між різними типами інтерпретації залежно від сфери їх застосування.

1. Віддалений відео переклад. У більшості випадків дистанційний відео переклад (ДВП) застосовується для міжнародних організацій та спеціалізованих відеоконференцій. Наприклад, коли доповідач не знаходиться в тій самій кімнаті з аудиторією, і спілкується з ними з іншого місця, використовується дистанційний відео переклад.

Дистанційний відео переклад також дуже ефективний для сесій запитань та відповідей. В Сполучених Штатах ці послуги в основному використовуються для сурдоперекладу, що дозволяє глухим або людям з вадами слуху спілкуватися наживо з людьми з вадами слуху через відеоконференції, замість того, щоб зустрічатися особисто.

Перекладач ДВП працює користуючись обладнанням для відеоконференцій. Часто перекладачі, що працюють у колл-центрах, використовують навушники, щоб почути, що говорять слухачі. Під час розмови з аудиторією перекладач перекладає все, що висловлюється.

Виконуючи дистанційний відео переклад для органів влади, лікарень, або забезпечуючи усний переклад для машин швидкої допомоги та поліції, перекладачі несуть особливу відповідальність. У таких випадках кожне слово може мати вирішальне значення і від виконаної роботи перекладачем может залежати життя пацієнта або рішення про те, чи буде та чи інша особа звинувачена у якихось правопорушеннях чи ні [54].

2. Перекладач під час перемовин. Під час процесу перемовин зазвичай використовують послідовний переклад. Перекладач зазвичай сидить поруч з клієнтом та перекладає в обох напрямках.

Тобто, у процесі переговорів перекладач виступає як посередник між сторонами, і від якості його перекладу залежить успішність перемовин та підписання важливих угод. Іноді в цей процес може бути залучений другий перекладач, який може співпрацювати з першим у послідовному перекладі або працювати разом з ним. У такому випадку кожен перекладач займається перекладом різних мовних пар, що полегшує їх роботу, оскільки вони можуть зосередитись на одній мові перекладу.

3. Виставковий переклад. В багатьох країнах світу є потреба у перекладачах для виставок. Під час форумів, прес-конференцій та інтерактивних презентацій синхронний переклад забезпечується переважно для тих, хто представляє виставковий стенд або доповідає.

Регулярні переклади на професійних виставках можуть бути викликом, особливо коли йдеться про складну термінологію. Оптимальною стратегією є залучення перекладача, який не лише володіє необхідними знаннями з термінології, але і має розуміння сфери.

4. Віддалений синхронний переклад (ВСП). Цей тип перекладу виник через нові технології, глобалізацію, поширення багатомовної віртуальної комунікації та

зростаючий темп сучасного ділового життя. Міжнародні організації, бізнес-спільнота та державні установи все більше потребують послуг ВСП.

Синхронний дистанційний переклад здійснюється перекладачами зі спеціальних робочих місць, таких як кабінети для прийому клієнтів або центри ВСП. Такий переклад зазвичай здійснюється через відеозв'язок, але можливий і аудіо переклад.

5. Телефонний переклад. Для міжміських дзвінків та професійних конференцій часто використовують усний телефонний переклад. Зазвичай використовуються лише аудіоканали, а зображення не використовуються.

У державних установах та громадських організаціях перекладачі зазвичай обслуговують та відповідають на дзвінки під час зміни. У приватному секторі телефонні конференції зазвичай плануються заздалегідь, і перекладачі мають час підготуватися. Це можуть бути міжнародні телефонні конференції з клієнтами, постачальниками або віртуальні зустрічі з багатонаціональними проектними командами.

6. Громадський переклад. Цей вид перекладу, який називають громадським або державним перекладом, є важливим для державних органів та адміністрації та є доповненням до загального спектру послуг з перекладу. Навички, необхідні для цього виду перекладу, включають в себе вміння виконувати переклади з точністю та прозорістю, бути неупередженим, дотримуватися етичних стандартів та забезпечувати культурно нейтральне посередництво.

7. Переклад у сфері охорони здоров'я. Люди тепер мають більше можливостей подорожувати за кордон у пошуках медичної допомоги та лікування завдяки технологічному прогресу та економічним можливостям. Тому медичний переклад стає все більш важливим. Хоча медичний туризм має свої переваги, існують також труднощі, включаючи мовний бар'єр.

Для відповідної підтримки системи охорони здоров'я перекладачі повинні мати відповідну кваліфікацію та навички, а також бути знайомими з процесами лікування, медичною термінологією та різними мовами перекладу. Оскільки ризик відповідальності досить значний, то на місцях залучають висококваліфікованих

перекладачів, а не державних перекладачів. Це особливо важливо, коли йдеться про страхування та відшкодування, оскільки в таких випадках кваліфікація та досвід перекладача є надзвичайно важливими для забезпечення якісного перекладу в подібних ситуаціях.

8. Судовий переклад. Переклади, необхідні для судових органів, регулюються законом, який встановлює вимоги до експертів, перекладачів, суддів, свідків і третіх сторін. Відповідно до місця перекладу, можуть використовуватися різні методи усного перекладу, такі як одночасний або послідовний переклад, з або без системи «радіогіда».

Зазвичай, коли потрібен короткий переклад, працює лише один перекладач. Під час допиту свідків, в залежності від обставин, він може перекладати тихо або голосно для всіх присутніх. Для таких перекладів зазвичай потрібен дозвіл влади або присяга судді.

Після аналізу розглянутого матеріалу можна зробити висновок, що переклад є складною інтелектуальною діяльністю, а його складність збільшується через наявність стресових ситуацій, які неможливо уникнути. На жаль, не існує надійних принципів і методів перекладу, а також механізмів зберігання даних і передачі досвіду [54].

Отже, перекладачі не тільки інколи залишаються непомітними, але й є часто провісниками. Хоча вони мають словники, під час усного перекладу вони не мають можливості швидко скористатися ними. Крім того, унікальність галузі усного перекладу ще більше збільшує його складність. Тому перекладачі повинні повністю покладатися на свій власний досвід та навички.

Тому, при плануванні подій на довгий термін, важливо враховувати, що максимальний час роботи перекладача не повинен перевищувати 2-3 годин. У шумному приміщенні неможливий якісний переклад, оскільки слухачі не зможуть чітко почути перекладача. У разі потреби в тихому перекладі, перекладач навмисно знижує гучність та мінімізує резонанс голосу, що може погіршити сприйняття повідомлення слухачами.

Отже, вибір конкретного виду перекладу залежить від багатьох факторів, таких як кількість доповідачів, обмеження часу та наявність технічного обладнання. Кожен вид перекладу має свої переваги та недоліки, тому потрібно розглянути усі ці фактори для забезпечення максимальної синхронізації та ефективності перекладу.

Окремо варто звернути увагу на політичні переклади (як окрему частину усних перекладів). Політичні промови – це підготовлені вкрай політизовані промови з позитивною чи негативною оцінкою суспільних процесів, явищ та їх обґрунтуванням, підтвердженням конкретними фактами, перспективою політичних змін [69]. Вони майже завжди належать до публіцистичного стилю, для якого характерне вираження ідейної позиції, погляду на різні ситуації, утвердження думки, що, у свою чергу, вважається усуненням інших поглядів, навіть якщо вони не згадуються.

Політична промова, як вид політичного дискурсу, покликана визначити якості лідера, представити політика та допомогти йому здобути визнання. Складається зі вступу, основної частини та висновку. У вступі оратор звертається до адресата; в основній частині доповідач виголошує тези та доводить свої аргументи, а у висновку підбиває підсумки та висловлює звернення до аудиторії. До лексичних особливостей політичних промов відноситься використання нейтральної лексики, книжної лексики, термінів, номенклатурної лексики.

У політичних промовах використовуються неологізми, евфемізми, іншомовні слова, метафори та ідіоматичні вислови. Стосовно граматичних особливостей слід зазначити, що поширеним є використання першої особи однини та множини, що викликає у слухача відчуття єдності. Використання модальних дієслів вказує на наміри та вимоги мовця та підсвідомо впливає на адресата. Для політиків характерне використання простих і неповних речень, що допомагає краще засвоювати інформацію. Використання повторів і паралельних конструкцій створює особливий ритм висловлювання і вважається ефективним засобом впливу на адресата. У політичних текстах зазвичай використовуються стереотипи та мовні шаблони, переважає коментування, а не інформування.

Таким чином, пріоритетним завданням перекладача у сфері політики є можливість максимально зберегти потрібний комунікативний ефект, якого може досягти перекладач за умови вивчення стилістичних особливостей, лексичних і синтаксичних засобів політичних промов.

Перекладач політичних текстів повинен мати хороші знання та значний словниковий запас, знати особливості країни. А оскільки політичний дискурс вказує на мовну динаміку, перекладач має відстежувати семантичні зміни в самому дискурсі.

Професійні якості перекладача є дуже важливими, адже він, як ніхто інший, має бути компетентним у політичній сфері та розуміти суть дискусій, адже «основна передумова правильного перекладу – це знання теми» [54]. При перекладі політичних промов важливо враховувати не лише контекст, а й культурні особливості країн вихідної та цільової мов, знати їх історію, внутрішньополітичні процеси, розуміти погляди лідерів на конкретні ситуації. Це означає, що, по-перше, перекладач має добре знати основні поняття політичного дискурсу, а по-друге, має володіти навичками аналізу особливостей їх вербалізації як мовою оригіналу, так і мовою перекладу. Відповідність цим вимогам свідчить про те, що переклад публічно-політичних текстів передбачає високий професіоналізм і глибокі знання перекладача в різних галузях.

Перекладач бере на себе відповідальність за функцію мовленнєвої одиниці мови оригіналу, яку він обрав для цієї мети в мові перекладу. Саме цей еквівалент має виконувати ту саму функцію, тобто відтворювати психічне чи емоційне навантаження для реципієнта.

На кожному етапі перекладу політичних промов є свій ряд проблем. Труднощі виникають під час передачі розмовних слів і виразів, відшкодування втрат і обґрунтування розбіжностей у письмовому перекладі; існує розбіжність у граматичних категоріях, лексичні чи морфо-синтаксичні відмінності між мовою оригіналу та мовою перекладу; виникають проблеми полісемії; може бути втрачена мета автора [92].

Проблемою перекладу політичних промов займається багато вчених. Вони стверджують, що найбільші труднощі пов'язані з перекладом лексичних одиниць. П. Ньюмарк [76] розглядає дві причини цього явища: по-перше, перекладач не повністю розуміє лексичну одиницю (слово в контексті має дещо інше значення або вжито в незвичному поєднанні слів), по-друге, перекладач відчуває труднощі у виборі відповідної лексичної одиниці в мові перекладу через різницю в семантичному діапазоні лексичних одиниць у вихідній і цільовій мовах. Щоб уникнути певних труднощів під час передачі деяких лексичних одиниць, П. Ньюмарк рекомендує:

- використовувати запозичений переклад для політичного жаргону;
- для перекладу фрази слід використовувати еквівалент, кліше або перекладати дослівно;
- для перекладу евфемізмів слід підібрати відповідник у мові перекладу;
- використовувати семантичний переклад метафор;
- перекладати аббревіатури, маючи на увазі контекстуальні фактори, тобто мовний і культурний рівень читачів;
- для перекладу політичних реалій необхідно використовувати адаптацію, тобто вибір або заміна реалій на схожі слова в цільовій мові;
- для перекладу слід використовувати культурно позначену лексику, вилучення, заміну, експлікацію, адаптацію.

Щоб уникнути двозначності та плутанини змісту, при перекладі складних синтаксичних конструкцій рекомендується ділити складні речення на коротші.

Перекладач змушений зберігати інформативно-експресивну функцію в суспільно-політичному тексті. Для цього він повинен правильно передати комунікативну інтенцію автора оригіналу, розуміти мету комунікативного впливу на аудиторію, з'ясувати, який комунікативний вплив справляє на читача оригінальний текст; перекладаючи на рідну мову, перекладач повинен підібрати мовні засоби, щоб досягти такого ж комунікативного ефекту, який викликав сприйняття іноземним читачем автора оригінального тексту.

Перед перекладом тексту необхідно його проаналізувати, що допоможе перекладачеві зрозуміти зміст тексту в цілому, побачити його структуру, уточнити лінгвістичні та екстралінгвістичні параметри, виявити лексичні одиниці, які іноді потребують перевірки та приділяти більше уваги їх змісту під час перекладу. Не менш важливим є етап розробки конкретної стратегії перекладу. Наступним кроком є найточніший підбір еквівалента для розкриття значення лексичних одиниць. Адже багато з них мають культурні особливості, а деякі навіть потребують використання додаткових джерел інформації. При виконанні самого перекладу перекладач повинен дотримуватися таких рекомендацій:

- 1) уникати непотрібних або повторюваних слів; порівнювати обидва тексти під час перекладу, звертати увагу на особливості ключових слів, звертати увагу на службові слова, що передають емоційний настрій тексту та служать для зв'язку слів;
- 2) перекладаючи назви політичних організацій, дбати про збереження природних для цільової мови їхніх еквівалентів, а в разі їх відсутності самостійно створювати еквівалент, що повністю розкриває значення лексичної одиниці;
- 3) зберегти зображення та колір вихідного тексту в цільовому тексті. Перекладаючи реальні факти (слова та вирази, пов'язані з історичними подіями, особливостями суспільно-політичного життя країни вихідної мови), дбати про максимально можливе збереження національних особливостей та самобутності та враховувати норми мови перекладу;

Зі знанням лінгвокультурних особливостей перекладачеві значно легше здійснювати перекладацьку діяльність і розв'язувати складні завдання, а саме дотримуватись прагматики тексту, відтворювати основні функції суспільно-політичного тексту, зберігати оціночні властивості слів, сприймати змістовні особливості тексту, вибирати політкоректні твердження.

Перекладаючи псевдоінтернаціональну лексику, перекладач має ретельно вивчати лексичне наповнення тексту, знаходити в ньому псевдоінтернаціоналізми та з'ясовувати можливі варіанти їх перекладу, подані у спеціальному словнику;

з'ясувати контекст, у якому вжито слово; перевірити наявність відповідників у двомовних словниках. Для перекладу термінів, що стосуються політичного та державного життя, слід використовувати лексичні відповідники, транскрипцію, запозичений переклад, описовий переклад. Для передачі неологізмів, що відображають суспільно-політичні процеси, рекомендується використовувати транскрипцію, транслітерацію та описовий переклад. Скорочення, якщо вони не є загальноприйнятими, розширюються при перекладі; також використовуються лексичні еквіваленти, а також запозичений переклад. Під час перекладу бажано зберегти образні порівняння, метафори та інші стилістичні прийоми, найчастіше вони передаються за допомогою лексичних еквівалентів, запозиченого перекладу, логічного розвитку, тотальної перебудови.

Слід зазначити, що для правильної побудови цільового тексту використовуються стратегії перекладу, які розглядаються як методи перекладу, які становлять цілеспрямовану систему взаємопов'язаних прийомів, яка враховує тип перекладу та відповідні існуючі способи перекладу та «перекладача». план послідовних дій, спрямованих на переклад конкретного тексту», який має конкретну ключову мету, що досягається шляхом використання всіх важливих принципів і параметрів чітко структурованих обставин перекладу.

На думку В. Комісарова, стратегія перекладача охоплює три групи загальних принципів процесу перекладу: деякі вихідні принципи, вибір загальної лінії дій, якою перекладач керуватиметься у разі прийняття конкретних рішень; вибір типу та послідовності дій у процесі перекладу. Дослідниця зазначає, що найважливішим стратегічним принципом перекладача є критичне ставлення до своєї роботи з метою пошуку найкращого варіанту перекладу. До факторів, що визначають вибір конкретної стратегії перекладу, відносяться: мета перекладу, тип тексту, що перекладається, і цільова аудиторія. На основі комбінації цих факторів приймаються необхідні рішення щодо перекладу.

Отже, стратегія перекладу – це загальний підхід до перекладу, метою якого є адекватне перетворення мови оригіналу на мову перекладу з урахуванням культурних, соціальних і політичних особливостей мовця.

Найпоширенішим варіантом розуміння стратегій перекладу вважаються перекладацькі трансформації, варіанти пошуку засобів перекладу для передачі змісту тексту.

Основним завданням перекладу політичних промов є донесення до аудиторії її змісту в найбільш адекватній, чіткій і зрозумілій формі, оскільки основна мета перекладу – досягнення адекватності. При досягненні адекватності перекладу слід уміло використовувати такі перекладацькі трансформації, щоб якомога точніше передати вихідний текст з дотриманням усіх відповідних норм. Одним із завдань перекладача політичних промов, окрім точного, адекватного та зрозумілого перекладу змісту, є донесення до аудиторії всіх емоційних характеристик мови оригіналу, особливо її політичної орієнтації.

Що стосується перекладу фактів у політичних промовах, то тут немає особливих проблем і вони часто вживаються в буквальному значенні. Звичайно, речення може змінити свою структуру під час перекладу, але це не впливає на значення мовою перекладу. Але все інакше з текстами, які містять засоби виразності. Такі тексти здебільшого належать жінкам-політикам, а не чоловікам-політикам, характеризуються образністю, сповненістю почуттів і переживань.

Найбільш повне відтворення інформації можливе шляхом використання певних структурних чи семантичних змін, які в перекладі називаються трансформаціями. Хоча перекладацькі трансформації є невід'ємною частиною процесу перекладу і без них неможливо досягти адекватного перекладу, універсального визначення цього поняття наразі немає. Таким чином, трансформації перекладу визначаються наступним чином:

- прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення іншомовного слова в контексті і знаходимо йому український відповідник, що не збігається з лексичним;
- основою більшості технік перекладу є зміна формальних (лексичні чи граматичні перетворення) або семантичних (семантичні перетворення) компонентів вихідного тексту зі збереженням інформації, призначеної для передачі;

- міжмовні операції вираження реекспресії;
- міжмовні трансформації для досягнення еквівалентності вихідного та цільового текстів (з метою збереження функціонального впливу повідомлення);
- прийоми перекладу, які полягають у заміні постійних еквівалентів «непостійними», а також «самі мовні вирази, отримані в результаті використання таких прийомів».

Використання трансформацій зумовлене кількома причинами, а саме: відмінностями в системах вихідної та цільової мов, тобто в одній із мов може бути відсутня категорія, притаманна іншій мові; класифікації можуть відрізнятися в межах однієї категорії; порівнювані мовні категорії не повністю збігаються за значенням; відмінності між нормами вихідної та цільової мов, тобто ми стикаємося з недотриманням норми у випадку, коли суть висловлювання зрозуміла, але викликає думку про неправильність мови (розбіжності норми); відмінності між узусом вихідної та цільової мов (узус – це правила ситуативного вживання мови; він відображає мовні звички та традиції мовної групи) [44].

Вищезазначене створює труднощі при перекладі, які долаються за допомогою перекладацьких трансформацій як способу досягнення еквівалентності перекладу, зокрема при перекладі політичних промов.

Отже, можна зробити висновок, що усний переклад є важким і складним видом перекладу, який потребує від перекладача високого рівня кваліфікації та професійної підготовки. Кожен вид усного перекладу має свої особливості та вимоги, які слід враховувати при виконанні перекладу.

1.2. Специфіка та стратегії синхронного перекладу

У наш час роль перекладу постійно розвивається, і однією з тому причин слід визнати процеси глобалізації, які інтенсивно відбуваються у світі. У найзагальнішому вигляді сам переклад розуміється, з одного боку, як процес, під час якого мовленнєвий твір вихідної мови (*Source Language – SL*) відтворюється на цільовій мові (*Target Language - TL*), а з іншого боку, як результат цього процесу, тобто мовленнєвий твір на цільовій мові, що з'явився в результаті процесу перекладу.

Сьогодні однаково затребувані дві форми перекладу – письмова та усна. Вважається, що усний переклад передував письмовому тому, що перші контакти між носіями різних мов були усними. Усний переклад має низку відмінностей від письмового і відрізняється насамперед формою його існування.

По-перше, усний переклад передбачає одноразове сприйняття (оскільки фіксованих форм текстів на вихідній і цільовій мовах немає).

По-друге, усний переклад більшою мірою, ніж письмовий, контекстуально зумовлений і допускає інваріантність.

По-третє, усний переклад характеризується спонтанністю; здійснюється без затримки часу.

Практична користь усного перекладу полягає ще й у тому, що як мовець, так і слухач знаходяться в однаково вигідному становищі, оскільки перший формулює думку рідною мовою, при необхідності коригує її, а слухач сприймає повідомлення рідною мовою, і у разі необхідності уточнює її, що неможливо в письмовому перекладі.

Відповідно до психолінгвістичних досліджень, інтерпретація відбувається або в два етапи - аналіз і синтез, доведений до автоматизму, або в три етапи, а саме: слухання, сприйняття, аналіз і розуміння лінгвістично значущого сигналу; потім розуміння і, нарешті, створення нового мовного сигналу.

Усний переклад, як відомо, представлений двома основними різновидами – послідовним перекладом і синхронним перекладом. При послідовному перекладі

перекладач починає переклад (або, точніше, починає озвучувати текст на TL) лише після закінчення виступу оратора або його фрагмента. Якщо перекладається досить великий фрагмент тексту, то, як правило, переклад відбувається абзацами, фразами, реченнями.

Синхронний переклад — це різновид усного перекладу, відмінною рисою якого є одночасність мовлення доповідача та усний переклад його мовлення синхронним перекладачем. Як зазначається в науковій літературі, «головною особливістю синхронного перекладу є паралельне сприйняття мовлення мовця та генерування мовлення цільовою мовою» [77]. Описуючи синхронний переклад, зазвичай кажуть, що він виконується перекладачем одночасно, хоча насправді завжди є невелике відставання в озвученні тексту перекладу від тексту оратора, як правило, для професійного перекладача-синхроніста відставання становить від 2 до 10 секунд, залежно від тематики тексту, його складності, психоемоційного стану як оратора, так і перекладача тощо.

Сферою застосування синхронного перекладу є, як правило, масові міжнародні заходи (зустрічі, конференції, зустрічі на високому рівні, спортивні змагання тощо), в яких бере участь велика кількість учасників, які розмовляють різними мовами. Події відрізняються тривалістю, тому використання послідовного перекладу неможливе.

Здійснення синхронного перекладу потребує додаткових фінансових ресурсів, оскільки вимагає використання спеціального обладнання, як правило, кабінки з навушниками та мікрофоном для перекладача, навушників та каналів перемикання мови для одержувачів перекладу.

Історія синхронного перекладу нерозривно пов'язана з історією перекладу взагалі. Перекладацька практика є одним із найдавніших видів людської діяльності. Загально визнано, що перші перекладачі - перекладачі, які допомогли подолати бар'єр у спілкуванні різномовних племен і народностей - з'явилися відразу після того, як в історії людства виникли багатомовні групи і виникла потреба в перекладі. Найдавніше з відомих на сьогоднішній день зображення тлумача на давньоєгипетському барельєфі датується III тисячоліттям до нашої ери. Тоді

завдання перекладача, як і зараз, мабуть, полягало в тому, щоб забезпечити контакт між людьми, що розмовляють різними мовами.

Можливість перекладу з однієї мови на іншу та існування міжмовної комунікації в цілому більше, ніж будь-яка інша теорія, говорить про те, що мова надійно виконує свою основну функцію спілкування. Причина труднощів, які спостерігаються в процесі перекладу, полягає не в мовах, а в рівні та кваліфікації перекладачів. На практиці ніколи не було бар'єру між націями через мови.

Якщо звернути увагу на об'єктивний характер мислення, то виникає необхідність зупинитися на наявності поглядів на мову як на перешкоду між мисленням і буттям. Хоча багато хто виступає проти застосування цього принципу до мови, це свідчить про те, що сама мова має здатність певним чином фільтрувати зміст знань через свою структурну структуру.

Заміна вихідної тези теорії лінгвістичної відносності про те, що «думка є матеріалом мови» на тезу про те, що «думка є матеріалом різних мов», не може чітко показати суть справи. І в першому, і в другому варіанті думка не може бути матеріалом мови. При цьому мову не слід розуміти лише як інструмент обробки думки. Однак, чи обробляється думка за допомогою однієї чи кількох мов, залежить від мови.

Підсумовуючи, можна сказати, що в майбутньому синхронний переклад буде ефективно використовуватися в різних сферах. Цей вид перекладу значно скорочує час проведення міжнародних семінарів та домовленостей.

1.2.1. Темпоральні характеристики

Темпоральні характеристики синхронного перекладу визначаються часовими факторами, які впливають на якість та результативність перекладу. При одночасному виконанні перекладу під час мовлення співрозмовника, перекладач повинен дотримуватися певного темпу, щоб забезпечити безперебійність комунікації. Деякі з темпоральних характеристик синхронного перекладу включають наступне:

Темп мовлення співрозмовника. Якщо співрозмовник має швидке мовлення, то перекладач повинен бути готовий адаптуватися до цього швидкого темпу та виконувати переклад на відповідній швидкості, щоб не відставати від мовлення [7].

Час на переклад. Перекладач повинен бути здатним працювати в умовах обмеженого часу. Це вимагає зосередженості та швидкого мислення, щоб забезпечити майже миттєвий переклад мовлення співрозмовника.

Кількість інформації. Перекладач повинен бути здатний передавати інформацію ефективно, враховуючи обмежений час, який він має на переклад. Якщо співрозмовник надає велику кількість інформації, перекладач повинен бути в змозі стисло згрупувати та передати її в компактному форматі.

Паузи. Тимчасові інтервали в мовленні можуть впливати на ефективність синхронного перекладу. Якщо співрозмовник робить паузу, перекладач може використати цей час для того, щоб перекласти поточну інформацію та забезпечити плинність комунікації. Проте, якщо паузи занадто довгі, це може призвести до порушення плинності мовлення та зниження якості сприйняття інформації.

Враховуючи ці темпоральні характеристики, перекладачі можуть використовувати деякі стратегії, щоб забезпечити ефективність та якість синхронного перекладу. Деякі з таких стратегій включають наступне:

Попереднє ознайомлення. Перед синхронним перекладом перекладач може провести підготовчу роботу, ознайомившись з темою, яка буде обговорюватися, та зібравши необхідний лексикон, що допоможе підвищити швидкість та точність перекладу.

Використання скорочень. Для підвищення ефективності перекладу та скорочення часу, потрібного на нього, перекладач може використовувати скорочення та аббревіатури. Це дозволяє зменшити кількість слів, які необхідно перекласти, та забезпечити більш швидкий та точний переклад.

Розділення інформації на сегменти. Перекладач може розділити інформацію на частини та по чергово перекладати кожен сегмент, щоб забезпечити точність.

Загалом, розуміння темпоральних характеристик синхронного перекладу та використання відповідних стратегій може допомогти перекладачам забезпечити ефективність та якість перекладу, що має велике значення для міжкультурної комунікації та співпраці.

Основними стратегіями синхронного перекладу є:

Розуміння контексту. Для забезпечення точності перекладу перекладач повинен уважно слухати співрозмовника, розуміти контекст та наміри, які він виражає.

Розподілення уваги. Перекладач повинен бути зосередженим на слуханні співрозмовника та одночасно відтворювати точний переклад. Важливо збалансувати увагу між цими двома завданнями, щоб забезпечити плинну комунікацію.

Використання простої мови. Перекладач повинен користуватися зрозумілою та простою мовою.

Кожна людина має свій оптимальний діапазон, в якому вона найлегше сприймає, розуміє та може відтворити інформацію [40]. Однак у реальному житті людина не завжди може працювати з тією швидкістю, яка їй найбільше підходить.

Синхронний переклад відзначається найсуворішими обмеженнями часу та найменшими можливостями у виборі швидкості обробки та відтворення інформації серед усіх видів перекладу.

Іншими словами, синхронний перекладач має дуже мало часу для перекладу такого ж обсягу тексту у 20-30 разів порівняно з письмовим перекладачем. Перекладач, який працює в режимі послідовного перекладу, також має часові обмеження, але потребує удвічі більше часу, щоб перекласти той самий обсяг тексту,

оскільки потрібно враховувати час оригінального виступу і час на виголошення перекладу [3].

Якщо перекладач не встигатиме за доповідачем, то синхронність перекладу порушиться. Крім того, коефіцієнт перетворення вихідного тексту в текст перекладу визначається відповідно до кожного конкретного випадку, що є ще однією характеристикою процесу синхронного перекладу, яка змінюється з часом.

Згідно з наявними даними, час пошуку еквівалентів для перекладу окремих слів і словосполучень з іноземної мови на рідну становив 340 мс, а для перекладу слів з рідної мови на іншу мову 370 мс. Для перекладу фраз з іноземної мови на іншу мову необхідний час від 430 до 760 мс, а для перекладу фраз з рідної мови на іноземну від 530 до 730 мс [13].

Тому, зазвичай досвідчені перекладачі-синхроністи віддають перевагу певній оптимальній для себе швидкості перекладу, яка знаходиться в нижній межі середніх значень швидкості публічних виступів у цільовій мові. Якщо темп мовлення оратора збільшується, то швидкість мовлення перекладача також збільшується, але не значно.

Під час синхронного перекладу жорсткі обмеження часу впливають на всі етапи діяльності перекладача, такі як переклад вихідних текстів, пошук еквівалентів та прийняття перекладацьких рішень, а також виконання перекладу [19].

Отже, швидкість мовлення перекладача при синхронному перекладі залежить від швидкості мовлення оратора, хоча зазвичай не є однаковою з нею. Щоб забезпечити оптимальну якість перекладу, перекладачі-синхроністи прагнуть дотримуватись свого власного темпу мовлення, який зазвичай знаходиться в нижній частині діапазону середніх темпів мовлення для публічних виступів цільовою мовою. Якщо оратор говорить швидше, перекладач зазвичай збільшує темп мовлення, але не перевищує меж діапазону, зазначеного вище.

1.2.2. Лінгвістичні особливості синхронного перекладу

Усний синхронний переклад – найскладніший вид перекладацької діяльності, при якому перекладач перекладає відразу після доповідача. У перекладацькому середовищі побутує думка, що перекладач-синхроніст – це не просто професія, а покликання і дар. Звичайна людина не в змозі слухати і говорити одночасно, але для перекладачів-синхроністів це звичний порядок речей.

Перекладачі-синхроністи працюють на великих і багатолюдних заходах: конференціях, самітах, форумах, конгресах. Для роботи перекладача-синхроніста необхідне спеціальне обладнання для перекладу: звукоізоляційна кабіна з прозорим склом, навушники, які сприймають звук із залу, мікрофон.

Є декілька видів синхронного перекладу:

- Власне синхронний переклад – це класичний вид синхронного перекладу. Перекладач сприймає мову оратора на слух і дає переклад з мінімальною затримкою. У розпорядженні перекладача лише ручка, аркуші паперу та власний професіоналізм. Це найскладніший випадок синхронного перекладу, що вимагає від перекладача розвиненої навички ймовірнісного прогнозування та стресостійкості.
- Синхронний переклад наочний – у цьому випадку текст виступу доповідача знаходиться в розпорядженні перекладача. Не варто думати, що при наявності письмового варіанту виступу робота перекладача-синхроніста стає легшою. Майже кожен оратор відступає від усталеного тексту: не вимовляє цілі абзаци, смислові фрагменти, вставляє пару слів, а іноді й цілу промову «від себе». Тому перекладачі-синхроністи використовують письмовий текст як опору, але все одно перекладають «на слух».
- Нашіптування (Whispering) – назва цього виду синхронного перекладу говорить сама за себе: перекладач знаходиться поруч з учасниками зустрічі, зазвичай за їх спиною, і пошепки вимовляє переклад одночасно з доповідачем. Шепітний переклад використовується на нарадах з

невеликою кількістю учасників і виконується без спеціального обладнання. Події, для яких підійде шепотіння – це медичні консультації, двосторонні переговори, екскурсії, походи в музеї і театри.

Перекладач-синхроніст має володіти наступними навичками:

- Уважність і посидючість. Під час роботи перекладач-синхроніст зосереджується на двох об'єктах одночасно - мова оратора і процес перекладу, час від часу перемикаючись між ними. Концентруватися на двох справах одночасно і якісно виконувати роботу дуже важко. Для забезпечення професійного та безперебійного перекладу на великих заходах перекладачі-синхроністи працюють групами по 2-3 людини, змінюючи один одного кожні 20-30 хвилин.
- Стресостійкість. У живих виступах завжди є місце сюрпризам. Якщо послідовні перекладачі мають час подумати над перекладом дивного або незрозумілого висловлювання, то синхроніст має в своєму розпорядженні лише пару секунд.

Більш типовим прикладом стресових ситуацій для перекладача є невиразна мова доповідача, велика кількість емоційних висловлювань і нецензурних виразів, а також просто затяжний захід, якщо є лише один перекладач-синхроніст. Синхронний переклад вимагає великої концентрації, тому важливо, щоб перекладач ні на що не відволікався. Такі умови сприяють створенню невеликих звукоізоляційних кабін. Це не просто «будь-які» саморобні кабінки, а спеціальні кабінки для синхронного перекладу. Дуже важливо, щоб в салоні була забезпечена звукоізоляція, кліматичні умови і хороший огляд динаміка. Конструкція таких кабін зазвичай досить примітивна: вони складаються з декількох панелей - стін, дверей, вікон і даху. Бувають підлогові і настільні, їх ще називають «шпаківні». Так як конференц-зали рідко мають власні кабінки для синхроністів, зазвичай всі кабінки мобільні, їх можна розібрати і перевезти хоч на машині, хоч на літаку.

Звукоізоляція досягається спеціальною піною з алюмінієвою фольгою або іншими звукопоглиначами. Якщо кабіна недостатньо акустично ізольована, то перекладачі чутимуть у навушниках усе, що їм не потрібно – розмови між

делегатами, шурхіт паперу, кашель та все інше, що їх бентежить і заважає працювати.

Три основні функції також важливі:

1. Активно слухати (розуміти)
2. Аналізувати (структуру повідомлення)
3. Репродукувати (комунікувати).

Різниця з послідовним усним перекладом полягає в тому, що при синхронному перекладі всі ці речі мають відбуватися синхронно (або одночасно).

Це означає, що окрім навичок, перерахованих раніше, хороший синхронний перекладач також має вміти передбачати те, що може сказати мовець (особливо, коли мова, якою розмовляє мовець, має зовсім іншу синтаксичну структуру, ніж та, на яку вона перекладається). Здатність зберігати спокій під тиском і бути стійким до стресу є ще більш необхідною.

Активна мова перекладача також зазнає більшого тиску в синхроні, оскільки він говорить одночасно з слуханням і аналізом. Таким чином, потреба у відмінному володінні рідною мовою або активних мовних навичках тут навіть гостріша, ніж у послідовному перекладі. Можливість «втручання» від пасивної (почутої) мови до активної (тої що мовить) мови також більша в синхроні, тому перекладачі повинні приділяти ще більше уваги своєму висновку. Це може означати відхід від оригінального синтаксису, членування довгих речень на короткі та уникнення «фальшивих друзів перекладача».

Це пояснює, чому перекладачі-стажери спочатку вчаться усному послідовному перекладу, оскільки саме там вони отримують ключові навички, необхідні для усного перекладу. Синхронний переклад використовує ті самі навички, але з деякими додатковими рівнями складності та труднощів.

Розкриваючи лінгвістичні особливості синхронного перекладу слід зауважити, що у завдання перекладачів часто входить точне й повне викладення змісту вихідного тексту. *«[...] перекладати означає чітко й повно виразити однією мовою те, що раніше було висловлено іншою мовою»* [50].

Однак умови синхронного перекладу не завжди дозволяють виразити зміст вихідного тексту мовою перекладу так само, як це можливо, наприклад, за допомогою письмового перекладу. Тому при середньому та швидкому темпі мовлення оратора перекладач стикається з необхідністю свідомого зменшення обсягу мовного тексту, що перекладається.

У таких випадках використовується компресія. Компресія мовлення – це «*[...] таке стиснення мовлення, зумовлене конкретними умовами спілкування, при якому воно зберігає лише те, що є необхідним для цієї комунікаційної задачі, а решту відкидає*» [39].

Зменшення обсягу повідомлень при синхронному перекладі є звичайним явищем, яке виникає з багатьох лінгвістичних і психологічних закономірностей мовлення, зокрема передачі мовної інформації.

Така компресія можлива завдяки інформаційній надмірності мови. Мова містить багато різних елементів, і часто в повідомленні багато повторів, що підвищує надійність комунікації до дуже високого рівня [49].

Скорочення висловлювань є поширеною практикою в усному мовленні, що дозволяє зменшити обсяг інформації, яка передається, при цьому не втрачаючи важливого змісту. Для усного мовлення характерно скорочення обсягу повідомлення до 60% зі збереження значущої інформації [48].

Компресія повідомлень при синхронному перекладі є постійною складовою процесу і залежить від дикції мовця, а також від поєднання мов оригіналу та перекладу. Для визначення ступеня компресії під час синхронного перекладу можна порівняти стиснений текст, отриманий в процесі перекладу, зі стиснутістю оригінального тексту. Нестиснені тексти для такого порівняння можуть бути здебільшого перекладними текстами [23].

За словами Г. В. Чернова, досвідчені перекладачі можуть стиснути перекладений текст до 168 складів або 34,4 %. Крім того, можливості стиснення цього тексту не вичерпано.

Незалежно від того, яка швидкість мовлення оратора, перекладач стежить за певною швидкістю мовлення цільової мови, яка найбільш відповідає його власним

можливостям. Ця швидкість зазвичай знаходиться в діапазоні 201-245 складів на хвилину, що трохи нижче за середню швидкість мовлення. Якщо ж оратор говорить повільніше (166-180 складів на хвилину), то перекладач також зменшує свою швидкість мовлення [16].

Комперія є методом, застосовуваними при перекладі в певних умовах, і тому має операційний характер, тобто може розглядатися як перекладацькі операції.

Для досягнення компресії мовлення можна використовувати різні методи, зокрема заміну словосполучень та речень більш короткими виразами, пропуск фрагментів, які містять повторення інформації, яка вже згадувалась у попередніх контекстах, видалення зайвих семантичних одиниць, які не мають значення в даній конкретній ситуації спілкування, а також усунення зайвих слів з контексту. При цьому зберігається важлива смислова інформація.

Компресія мовлення супроводжується семантичними трансформаціями.

По-перше, відбувається стиснення лексико-семантичної структури речень за рахунок скорочення та пропуску семантичних компонентів.

По-друге, спрощується семантико-синтаксична організація речень, посилюється метафоричність синтаксичних зв'язків.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЙ СИНХРОННОГО ПЕРЕКЛАДУ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПРОМОВ ПОСАДОВИХ ОСІБ НАТО, ЄВРОКОМІСІЇ, ЄС

2.1. Мовні особливості промов посадових осіб НАТО, Єврокомісії, ЄС та труднощі їх синхронного перекладу

Завдяки своєму статусу та впливу, промови посадових осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС мають особливу значимість і часто стають предметом уваги ЗМІ та широкої громадськості. Ці промови характеризуються високим рівнем формальності та дотриманням встановлених стандартів.

Промови посадових осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС використовують спеціальну термінологію, що застосовується у різних галузях, таких як військова справа, політика, економіка та інші. Це може створювати труднощі для їх синхронного перекладу на інші мови, оскільки ця термінологія містить спеціальні терміни та терміни зі специфічними конотаціями та значеннями, що потребують спеціалізованого знання та розуміння.

У промовах посадових осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС зазвичай використовується формальний стиль мовлення, що дуже сильно відрізняється від звичайного розмовного стилю мови. Цей стиль мовлення характеризується складними синтаксичними конструкціями та фразеологічними зворотами, які можуть створювати проблеми для перекладачів при спробі синхронного перекладу.

У сфері політичного перекладу перекладачеві часто доводиться відтворювати текст, який має прямий чи опосередкований політичний підтекст, або перекладати для політичних цілей. Цей підтекст може заплутати перекладача синхроніста та створити йому додаткові проблеми під час його перекладу [15].

Такі промови посадових осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС можуть містити важливу інформацію, яка є ключовою для розуміння політичної або культурної ситуації в країні, що представлена. Ця інформація може бути складною для

перекладу, оскільки вимагає знання не тільки мови, а й культурних відмінностей між країнами. Наприклад, історичні події, які вважаються важливими для однієї країни, можуть бути маловідомими або не важливими для іншої країни. Крім того, деякі висловлювання можуть мати різні інтерпретації в різних культурах, тому перекладач повинен бути досконало знайомий з культурою країни, для якої він перекладає промову або заяву.

Крім того, промови посадових осіб часто містять технічну термінологію та складні граматичні конструкції, що можуть бути важкими для перекладу. Такі елементи мови можуть викликати труднощі у розумінні та точному перекладі, оскільки вони можуть мати специфічні значення та використовуватися в окремих контекстах. Перекладач повинен мати не тільки відповідну мовну компетенцію, але й глибокі знання в галузі, що розглядається у промові або заяві, для того, щоб передати всю інформацію коректно та зрозуміло [12].

Зважаючи на те, що промови посадових осіб НАТО, Єврокомісії та Європейського Союзу можуть мати різну мету та контексти, конкретні мовні особливості можуть відрізнятися. Однак, нижче наведено деякі загальні риси мови цих промов:

1. Формальність та професіоналізм: мова промови повинна бути формальною та професійною, оскільки це відображає статус та повноваження посадової особи.
2. Використання спеціалізованої лексики: у промовах можуть бути використані терміни та термінологія, що відображають конкретну галузь або питання, що розглядається.
3. Аргументація: промови мають містити аргументовані думки та позиції з питань, що розглядаються, та виправдання рішень, які були прийняті.
4. Використання риторичних засобів: у промовах можуть бути використані риторичні засоби, такі як повторення, метафори, епітети та інші, щоб надати промові більшої емоційної насиченості та запам'ятовуваності.

5. Звернення до аудиторії: у промовах можуть бути звернення до аудиторії, щоб залучити їх увагу та показати важливість питання, яке розглядається.
6. Використання стандартної граматики та правопису: мова промови повинна бути правильною та логічною, оскільки це відображає професійність та рівень освіти посадової особи.

Ці мовні особливості можуть відрізнятися залежно від посади та організації, яку представляє посадова особа. Так, наприклад, у промовах посадових осіб НАТО можна очікувати більшої уваги до військових питань, таких як боротьба з тероризмом, безпека на кордоні, міжнародні війни тощо. Тому, у таких промовах можуть бути використані спеціалізовані військові терміни та термінологія, які можуть бути менш зрозумілими для загальної аудиторії.

У промовах Єврокомісії та Європейського Союзу можна очікувати більшої уваги до питань європейської інтеграції, економічного розвитку, прав людини, екології тощо. Тому, у таких промовах можуть бути використані спеціалізовані терміни з європейської політики та юридичної термінології.

Синхронний переклад є технічно складним процесом, який потребує спеціалізованого обладнання, зокрема звукоізолюваних кабін та високоякісних мікрофонів. Але навіть за таких умов досвідчені перекладачі зустрічаються зі складнощами під час синхронного перекладу пов'язаними з іншими факторами [53].

Вчені відзначають наступні фактори, що визначають складність синхронного перекладу:

- Під час синхронного перекладу може виникнути психофізіологічний дискомфорт внаслідок потреби одночасно слухати та говорити. Навіть досвідченому перекладачу може бути важко говорити, особливо якщо його перебивають або декілька людей говорять одночасно.
- Можливість відчувати дискомфорт через потребу говорити і слухати одночасно є неминучою для синхронного перекладу. В такій ситуації, перекладачі повинні впоратися зі стресом, який виникає при

необхідності говорити в мікрофон без змоги переривати мовця і попросити його повторити сказане.

- Ще одним аспектом є те, що переклад є «незворотнім» та має бути зроблений для великої аудиторії. У такому випадку немає можливості просити вибачення або робити виправлення в разі помилки.
- Надмірна швидкість мовлення викликає психофізіологічний дискомфорт. Синхроністи, завжди мають говорити швидко, без пауз, що може викликати відчуття втоми та дистанціювання, оскільки паузи в мовленні несуть не лише семантику, але й психологічний дискомфорт (затримка дихання, необхідність збиратися з думками).
- Під час синхронного перекладу між мовами з різними структурами, виникають складні лінгвістичні завдання, пов'язані з «ланцюжком» слів і фраз, що не мають прямого еквівалента в іншій мові. Контекст у таких випадках зазвичай обмежений, а час для перекладу дуже обмежений, що ще більше ускладнює завдання перекладача. Наприклад, структура речень може відрізнятися в мовах з вільним і детермінованим порядком слів.

До труднощів також можна додати і кількість слів [6]. При синхронному перекладі кількість перекладених слів залежить від довжини вимовленого фрагмента, тому при перекладі коротких фраз синхронний переклад містить усереднено більше слів, ніж письмовий переклад, оскільки він містить більше елементів опису та пояснення. Проте при перекладі довгих фраз або абзаців, синхронний переклад стає менш багатослівним, оскільки перекладач намагається стиснути текст під час перекладу та може допускати пропуски. Ці різниці в кількості слів вирівнюються при перекладі більших фрагментів тексту [40].

Умови синхронного перекладу часто змушують перекладача стискати текст з метою передачі змісту оригіналу. Це обумовлено декількома причинами. По-перше, темп виступу оратора дуже швидкий, і перекладачеві важко встигнути передати весь текст перекладу. По-друге, кожен перекладач має свої обмеження щодо швидкості мовлення, і часто не може говорити так само швидко, як оратор. По-третє, поспішне

оголошення мовних висловлювань часто призводить до зменшення їх правильності та повноти, що може ускладнити їх сприйняття. В таких умовах перекладачі намагаються зосередитися на передачі головного змісту, використовуючи компресію тексту та відкидаючи менш важливі деталі.

Синхронний переклад – це процес, що складається з кількох складових елементів, таких як розуміння оригінального тексту та його перетворення на мову перекладу в режимі реального часу. Основна мета синхронного перекладу полягає у передачі думок та ідей оратора з точністю та відтворенням їх у мові перекладу, що дозволяє досягти спільної мети комунікації між сторонами.

Синхронний переклад також вимагає від перекладача вміння швидко думати та працювати з мовою в режимі реального часу. Оскільки синхронний переклад вимагає великої концентрації та швидкої реакції на мовлення, важливо, щоб перекладач був відпочившим та уважним, щоб уникнути помилок та забезпечити якісний переклад.

Синхронний переклад – це вид перекладу, який здійснюється в екстремальних умовах, де присутні акустичні та семантичні бар'єри, відчутний дефіцит часу та зовні заданий ритм діяльності [10]. Тимчасові характеристики синхронного перекладу є найважливішими, оскільки це найшвидший вид перекладу, де вихідний текст має бути перекладений з такою ж швидкістю, з якою говорить оратор. Перекладачі, які не мають спеціальної підготовки для синхронного перекладу, можуть виявити недоліки у своїх навичках та підходах до перекладу, які успішно працюють у інших видах перекладу [5].

На відміну від послідовного перекладу, де перекладач може виправляти свої помилки, синхронний переклад вимагає негайної реакції та високої швидкості, і перекладачі не мають часу на виправлення та перегляд своїх висловлювань [17]. Основним методом синхронного перекладу є трансформація: через часові обмеження перекладач копіює короткі фрагменти вихідного тексту, трансформуючи їх відповідно до граматики мови перекладу [42].

Також важливим елементом синхронного перекладу є здатність перекладача швидко переключатися між мовами та зберігати співвідношення між довжиною

оригінального та перекладеного текстів. Для досягнення цієї мети, перекладачі-синхроністи повинні мати високу кваліфікацію, хорошу освіту та досвід у виконанні синхронного перекладу у різних сферах на високому рівні, знання мови оригіналу та мови перекладу, а також знання фахової термінології.

Синхронний переклад може бути ускладненим для перекладача перекладом, коли оратор читає свою промову вголос з трибуни. Ця ситуація створює додаткову складність для перекладача, який спочатку може відчувати, що мовлення оратора є швидким. Проте дослідження показують, що відчуття збільшеної швидкості мовлення є ілюзорними. Паузи в мовленні з трибуни є специфічними порівняно зі спонтанним мовленням, тому вони можуть створювати враження прискореного темпу [55].

Спеціальні вправи, які розроблені для оволодіння синхронним перекладом, можуть допомогти перекладачам подолати складнощі, пов'язані з цим видом перекладу [41]. Серед них є вправи, які допомагають зменшити надзвичайний тиск часу, зрозуміти контекст, висловлюватися різними мовами та відчувати взаємодію між ними. До таких вправ можна віднести ехо-повторення, передбачення, прослуховування та рахунок, завершення структури, синхронізацію завершеного тексту тощо [38].

Ефективна система навчальних вправ і завдань має передбачати розвиток усіх умінь і компетенцій, на яких базуються такі переклади, тому важливо знати такий їх перелік [4].

Тренування слухати через навушники та перекладати вголос під час слухання один з ключових моментів у підготовці. Практика перекладу про себе не настільки ефективна, як практика перекладу вголос. Зручно почуватися в навушниках і слухати доповідача під час синхронного перекладу один з найважливіших етапів [45].

Також важливим етапом є практика перед іншими людьми [51]. Синхронний перекладач повинен практикуватися в присутності інших людей, щоб почати відчувати себе комфортно, коли хтось інший буде в кімнаті і слухатиме переклад. Не має значення, чи є знає ця людина мову перекладу чи ні – мета полягає в тому, щоб звикнути до того, що переклад слухає хтось інший.

Відвідування заходів на конкретну тематику можуть допомогти опанувати навички синхронного перекладу [25].

Під час цих заходів, слухаючи, намагайтеся перекладати їх мовчки про себе одночасно з доповідачем. Якщо під час вашого перекладу будуть з'являтися слова чи фрази які є невідомими в такому випадку найкраще буде занотувати його. А потім повернувшись додому, пошукати ці слова і фрази, щоб визначити їхнє значення та відповідний переклад.

Практика має допомогти перекладачу-синхроністу уникнути переляку та ефекту бути «паралізованим» у той момент коли виникнуть якісь труднощі. Також це дозволить уникнути зайвих помилок від хвилювання.

Крім практики, досвідчені перекладачі-синхроністи використовують різні техніки та прийоми для поліпшення своїх навичок. Одним з таких прийомів є активне слухання мови, яку перекладачі повинні перекладати, з метою покращення розуміння тону, інтонації та відтінків вимови [30].

Крім того, перекладачі можуть вивчати спеціальну лексику та термінологію, пов'язану з темою промови, щоб бути підготовленими до термінів, які можуть зустрітися під час перекладу. Іншим важливим прийомом є уважне планування та структурування мовлення. Перекладачі-синхроністи повинні відразу усвідомити головну думку промови та відповідні підтеми, щоб відобразити цю структуру в своєму перекладі. Крім того, важливо бути готовим до можливих змін у структурі промови та адаптуватися до них у реальному часі.

Навички імовірнісного прогнозування та контекстуального вгадування допомагають повністю зрозуміти сказане, навіть якщо воно містить лексичні одиниці, значення яких здаються невідомими. Перший дозволяє передбачити появу найбільш ймовірних лексем і синтаксичних конструкцій, другий – встановити значення лексичних одиниць відповідно до контексту [14].

Коли необхідно швидко викликати синонім певної лексичної одиниці з ментального словника або передати складну ситуацію, для її перекладу важливе значення має техніка лексико-синтаксичного зміни мови, поєднана з використанням ритмоінтонації та інших просодичних прийомів. значення через описовість [42].

Уміння голосно і рівномірно вимовляти перекладені фрагменти без мимовільних пауз і повторень з правильним ритмічно-інтонаційним оформленням, уміння прискорювати швидкість мовлення базується на артикуляційно-просодичних компонентах, навичках швидкісного перекладу тощо, які теж можна покращити використовуючи різні вправи.

Крім того, синхронний переклад вимагає від перекладача добре розвиненого слуху, здатність розрізняти дрібні нюанси в мовленні та вміння швидко реагувати на них. Тому перекладачі повинні регулярно вдосконалювати свої навички і тренувати свій слух, виконуючи різні вправи на розрізнення мовленнєвих нюансів та швидкісне розуміння мовлення. Також важливо мати широкий світогляд та знати про різні теми, які можуть виникнути під час комунікації, щоб бути готовими до швидкого перекладу будь-якої тематики.

Іншою проблемою може бути обмеження пам'яті. Робоча пам'ять вважається механізмом обмеженої ємності, який бере участь як в обробці, так і в зберіганні поточної активної інформації під час виконання завдань [8]. Функції робочої пам'яті зберігання та обробки інформації конкурують між собою за обмежені ресурси в робочій пам'яті і мають тенденцію до компромісу між собою, коли обсяг робочої пам'яті наближається до межі [11]. Пропонуючи "теорію ємності розуміння", Джаст і Карпентер припустили, що індивідуальні відмінності в обсязі робочої пам'яті пояснюють відмінності у розумінні мови [18]. Тест на інтервал читання, тест для вимірювання індивідуальних відмінностей в об'ємі робочої пам'яті, був розроблений Данеманом і Карпентером. Було виявлено, що швидкість читання сильно корелює як з розумінням прочитаного, так і з розумінням прослуханого, і, відповідно, і цей тест був інтерпретований як міра загальної робочої пам'яті, яка може бути використана для ємності пам'яті, доступної для використання у всіх видах мовної обробки [11].

Тому деякі дослідження припускають, що перекладачі-експерти мають кращу загальну робочу пам'ять що може допомагати їм у їх роботі [31].

Успішність синхронного перекладу в кожній конкретній ситуації залежить від двох основних факторів. По-перше, від наявності в перекладача необхідних лексичних, фразеологічних та синтаксичних відповідників до заданої теми.

По-друге, від глибини дослідження перекладачем комунікативної ситуації, передбачення мети, теми, змісту та мовної форми висловлювання мовця, а також попередньої підготовки до розв'язання майбутніх завдань перекладу.

Як відомо, однією з найважливіших функцій політичної промови є функція впливу на аудиторію, а метою експресивної промови є посилення впливу сказаного оратором, а наявність експресивної функції в політичних промовах є майже обов'язковою. Спрямованість мовних одиниць на вплив на слухача є обов'язковою умовою їх використання, а експресивні вирази посилюють цей вплив. Виразність публічного виступу реалізується через використання цілого комплексу засобів лексичної системи мови. Для формування експресивної «атмосфери» тексту автори публічних виступів зазвичай використовують увесь арсенал потенційних засобів мови. Складові компоненти експресивних слів функціонують не окремо, ізольовано, а лише певними групами, взаємодіючи між собою й утворюючи семантичне експресивне поле певного висловлювання.

Експресивні мовні можливості визначаються відповідними цінностями, важливими для носіїв мови. Критика й оцінка дій і поведінки політика визначаються відхиленням на шкалі цінностей, які притаманні конкретному суспільству, від позитивних до негативних чи навпаки. Шкала цих оцінок формується у свідомості людей як модель на основі культурних, національних, соціально-економічних, вікових чи ситуаційних факторів.

Експресивним текстом прийнято називати текст або вислів, метою якого є створення уявлення про предмет спілкування та формування позитивної чи негативної оцінки, вироблення у свідомості людей адекватного уявлення про предмет спілкування. Оцінки експресивності, як правило, ґрунтуються на узагальненому досвіді і переважно базуються на емоціях, які є особливою формою ставлення людини до предметів і подій. Емоційний зміст формується як протиставлення двох понять: добре і погане.

Експресивне публічне мовлення зазвичай доповнює аргументований текст і виглядає як аргументований конфліктний діалог із використанням слів негативної семантики. До експресивного мовлення належать вирази захоплення, здивування,

страху, розчарування, обурення та ін. Серед засобів експресивного мовлення зазвичай функціонують слова оцінної семантики, вигуки, окличні речення, риторичні запитання тощо.

Політична лексика служить основою для виділення мови політики, де вживаються політичні терміни, ідеологеми та соціологи. У текстах політичних промов використовуються логічні, оцінні та емоційно-образні способи відображення дійсності, тому вони характеризуються не лише чіткістю, детальністю та логічністю висловлювань, а й експресивністю. Це забезпечує активне сприйняття аудиторією інформації, її розуміння, осмислення, обговорення.

Процес перекладу з однієї мови на іншу ділиться на певні моменти: щоб перекласти текст, його потрібно спочатку чітко зрозуміти та проаналізувати (якщо оригінальний текст складний), критично оцінити, а потім вибрати відповідні засоби виділення. Текст мовою перекладу. Будь-яке тлумачення оригінального тексту, правильне чи неправильне, потребує вибору лексики мови перекладу під час перекладу. Якщо перекладач працює свідомо, то він зацікавлений у певному виборі мовних засобів, оскільки перекладений текст має справляти на іншомовну аудиторію такий самий вплив, як оригінал на власну аудиторію.

Важливим елементом політичного мовлення є метафоричні висловлювання та фразеологізми, які викликають певні труднощі при перекладі. Адже метафора є найефективнішим засобом передачі експресії в політичному тексті, «що мінімізує відповідальність мовця за можливе буквальне тлумачення його слів адресатом».

Що стосується фразеологічних одиниць, то їх значення в цільовій мові також передається кількома способами:

- використовуючи повні еквіваленти, якщо вони мають міжнародний характер (походять від латинської чи давньогрецької мови або є біблійними цитатами) або є сталими словосполученнями (значення цих одиниць впливає зі значення окремих частин цих словосполучень);
- використанням часткових еквівалентів або одиниць з відповідною образністю, що перекладаються за рахунок фразеологічних зрощень;

- за допомогою описового перекладу, що передає фразеологізми-ідіоми (значення яких не можна встановити за значенням окремих їх частин);
- за допомогою результатів. Пряме перенесення метафор з мови оригіналу на мову перекладу не завжди можливо. Переклад метафори при збереженні рівня виразності мови оригіналу часто призводить до значних труднощів, оскільки вимагає адекватної передачі, насамперед, асоціативних зв'язків метафори, а часто ускладнюється неспівпаданням концептуальних систем різних мов. Тому в даному випадку одним із головних завдань перекладача є відтворення метафори не лише як елемента тексту оригіналу, а й як компонентів концептуальної системи.

Варто зазначити, що метафора в політичній промові, як правило, апелює до бази загальних знань. Таким чином, він створює спільну платформу між оратором і аудиторією. На його основі оратор може більш вдало донести до аудиторії нестандартні тези. Доречні метафори викликають певні емоції у глядачів і надовго запам'ятовуються.

Переклад метафори часто потребує вирішення кількох лінгвістичних, літературознавчих, культурологічних, філософських та інших проблем. Таким чином, точний переклад використовується тоді, коли мова оригіналу та варіанти перекладу збігаються з правилами спілкування та традиціями вираження емоційно-оцінної інформації, яка використовується в тій чи іншій метафорі.

Таким чином, метафори служать ефективним засобом переконання. Передаючи експресивну функцію в перекладі, завдання полягає в тому, щоб досягти експресивного еквівалента, тобто створити в процесі міжмовної комунікації ситуацію, за якої емоційна реакція відправника тексту перекладу могла б відповідати емоційній реакції одержувача тексту перекладу. оригінальний текст. Для цього перекладач вдається до ряду стилістичних модифікацій, трансформацій, у яких замість одиниць одного стилістичного регістру використовуються одиниці іншого.

У політичному дискурсі широко впроваджується метонімія, яка забезпечує лаконічність викладу, створює стійкий образ, який дозволяє читачеві чи слухачеві розкрити приховану інформацію, сприяє сприйняттю політичних образів і підсилює

їх. Метонімія близька до метафори. Значення слів передається з одних явищ і предметів на інші за суміжністю.

Розглядаючи експресивність у перекладі політичних текстів, особливу увагу слід звернути на переклад епітетів. Промови жінок-політиків важче перекладати, ніж промови чоловіків, тому що вони більш емоційні. У своїх промовах жінки використовують більше епітетів, ніж чоловіки. Дуже часто ці елементи мови оригіналу можуть бути замінені образними елементами мови перекладу. Однак інколи не вдається повністю зберегти образність цих одиниць.

Експресивність має місце і на рівні синтаксису. Лексичний повтор — стилістичний прийом, який часто використовують для додання тексту більшої переконливості, виразності, а також для емоційного виділення окремих смислових фрагментів. У нашому дослідженні залежно від розташування повторюваної структури ми виділяємо такі види лексичного повтору: анадиплозис, анафора, епіфора.

Отже, процес оволодіння синхронним перекладом передбачає формування та розвиток навичок, що забезпечують орієнтацію перекладача у вихідних текстах, пошук перекладацьких рішень та їх реалізацію. Паралельний процес проходження цих етапів створює механізм синхронізації, який раціонально розподіляє увагу перекладача між різними аспектами його діяльності. Цей процес також розвиває уміння та навички швидкого виконання перекладацьких операцій та навчає перекладачів методам виконання дій, зокрема специфічних прийомів компресії та перетворення мови, відповідно до конкретних умов діяльності.

2.2. Методологія вибору стратегії синхронного перекладу під час відтворення промов посадових осіб українською мовою

За останні десятиліття стали все більш актуальними дослідження, пов'язані з аналізом синхронного перекладу промов посадових осіб. У зв'язку з цим виникає потреба у застосуванні ефективних методів аналізу цього виду перекладу. Один з основних методів – це порівняльний аналіз. Він дозволяє порівняти оригінальний текст та його переклад, визначити різниці у структурі, лексиці та граматиці, а також оцінити відповідність перекладу оригіналу.

Для більш глибокого аналізу було використано теоретико-методологічний аналіз наукової літератури в галузі перекладу, лексикології та теорії перекладу. Це дозволяє встановити теоретичні основи перекладу, зрозуміти особливості мовленнєвого матеріалу та визначити правильний контекст для використання перекладачем певних слів.

Також було використано методи виявлення закономірностей перекладацького процесу, що дозволяє зрозуміти відношення перекладача до оригінального тексту та виявити залежності між елементами тексту. До таких методів належать методи спостереження, порівняльний та комплексний перекладацькі аналізи, що включають елементи контекстуалізації, компонентний і трансформаційний аналіз, а також методи, що визначаються словником.

Важливим методом є теоретичне моделювання, яке дозволяє створити теоретичну модель перекладу та використовувати її для аналізу практичних завдань. Також необхідним є використання методів, що враховують культурні та історичні аспекти перекладу, що дозволяє провести точний аналіз матеріалу.

Для аналізу синхронного перекладу промов посадових осіб необхідно використовувати комплексний підхід, що базується на використанні різноманітних методів. Першочерговим завданням є порівняльний аналіз, який дозволяє виявити різницю між оригінальною промовою та її перекладом. Для цього потрібно визначити елементи контекстуалізації, зокрема, тему, мету та аудиторію промови.

Для виявлення закономірностей перекладацького процесу було використано методи спостереження, порівняльний та комплексний перекладацькі аналізи, що включають елементи контекстуалізації, компонентний і трансформаційний аналізи. Крім того, для аналізу використаних термінів та фразеологічних одиниць був використаний лексикографічний метод.

Усі ці методи дозволяють отримати докладний аналіз синхронного перекладу промов посадових осіб. Комбінація цих методів дозволяє отримати повну картину перекладу та визначити його ефективність. Такий аналіз може допомогти вдосконалити якість перекладу. Також було використано метод визначення домінантної лексики, який дозволяє визначити найбільш часто вживані терміни та висловлювання в промовах, а також використання комплексного перекладацького аналізу, що включає елементи контекстуалізації, компонентний та трансформаційний аналіз.

Для виявлення закономірностей перекладацького процесу використовувалися методи спостереження та порівняльного аналізу текстів оригіналу та перекладу. Крім того, було проведено теоретичне моделювання перекладу з використанням теоретичних концепцій та підходів до перекладу.

У цьому дослідженні також були застосовані методи, які визначаються словником, такі як лексикологічний та лексикографічний аналіз.

Ці методи дозволили детально проаналізувати лексичний склад промов та виявити особливості їх перекладу. Загалом, використання різноманітних методів аналізу, що дозволяє дослідити особливості синхронного перекладу промов посадових осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС та зробити висновки щодо найбільш ефективних підходів до перекладу таких текстів.

Правильний підхід до вибору методів та стратегій при усному перекладі є дуже важливим для забезпечення якісного та ефективного перекладу. Перекладач повинен мати знання різних стратегій і методів перекладу та уміти правильно їх застосовувати, в залежності від контексту та мети перекладу.

Важливість правильного вибору стратегій і методів перекладу полягає у тому, що неправильний підхід може призвести до неточностей та неправильного

розуміння тексту, а також до втрати змісту та емоційного навантаження оригінального тексту.

Крім того, правильний вибір стратегій може допомогти перекладачу зекономити час та зберегти його енергію, що в свою чергу дозволить досягти кращих результатів у перекладі. Наприклад, використання стратегії перефразування замість дослівного перекладу допоможе скоротити час перекладу та зменшити кількість помилок.

Найфундаментальніші стратегії, які використовують перекладачі для подолання когнітивних труднощів синхронного перекладу, полягають у підготовці до виконання перекладацьких завдань [26]. Це робиться в основному за допомогою документів, включаючи як документи конференції, такі як порядок денний або програма зустрічі, списки учасників, оголошення про прийом доповідей, документи, що описують конференцію, тексти для читання і тези, презентації в PowerPoint, так і зовнішні документи, такі як газетні статті, книги, наукові журнали і, все частіше, інтернет-джерела різного роду. Процес підготовки часто триває аж до початку зустрічі і навіть після неї, в кабіні перекладача, під час читання нових документів, коли вони надходять, і пошуку в Інтернеті інформації про щойно почуті або прочитані концепції та імена.

Завдяки цим документам усні перекладачі отримують та/або оновлюють довідкову інформацію про тему та зустріч, а також відповідні мовні дані, зокрема термінологію та фразеологію. Це допомагає їм усунути потенційну двозначність у промовах, які вони чують, і полегшує розуміння, а також виробництво, зменшуючи обсяг обробки та час, необхідний для аналізу вхідних сигналів і пошуку відповідних лексичних одиниць при виконанні перекладу [26].

Тому, на нашу думку, ця стратегія є найбільш важливою для синхронного перекладача. І контекст є одним з найбільш важливих елементів при усному перекладі посадових осіб, оскільки його розуміння дозволяє перекладачу більш точно передавати зміст промови. Перекладач повинен бути здатний оцінити контекст, в якому висловлюється мовець, і враховувати його при виборі слів, виразів та інтонації в перекладі.

При усному перекладі, інтерпретація висловлювань може залежати від контексту, у якому вони були висловлені. Якщо перекладач не має повного розуміння ситуації, може виникнути неправильне розуміння зіставлених слів. Тому знання контексту може допомогти перекладачеві краще зрозуміти інформацію та передати її точно.

Перекладач може бути покликаний зробити свій переклад у найкоротший час під час прийому їжі або на фоні гучних голосів чи брязкання друкарських машинок. У синхронному перекладі очікується, що перекладач буде йти в ногу з найшвидшими мовцями, розуміти всі види іноземних акцентів і дефектної вимови, здогадуватися, що хотів сказати мовець, але не зміг висловити через його недостатнє володіння мовою, якою він говорить.

При послідовному перекладі він повинен слухати довгі промови, роблячи необхідні нотатки, а потім робити свій переклад у повному або стислому вигляді, викладаючи всі деталі або лише основні ідеї.

Кожен вид перекладу має власну комбінацію факторів, що впливають на процес перекладу. Загальна теорія перекладу повинна бути доповнена низкою спеціальних теорій перекладу, що виділяють основні види перекладацької діяльності та описують переважаючі риси кожного виду.

Можна виділити різні види перекладу в залежності від переважно комунікативної функції вихідного тексту або форми мовлення, яка бере участь у процесі перекладу. Таким чином, ми можемо розрізняти художній та інформативний переклад, з одного боку, та письмовий та усний переклад, з іншого боку.

Художній переклад має справу з художніми текстами, тобто творами художньої літератури чи поезії, головною функцією яких є справити емоційне чи естетичне враження на читача. Їхня комунікативна цінність залежить насамперед від їх художньої якості, і першочерговим завданням перекладача є відтворення цієї якості в перекладі.

Інформативний переклад — це передача цільовою мовою нелітературних текстів, основна мета яких — донести певний обсяг думок, поінформувати читача. Однак, якщо вихідний текст має деяку довжину, його переклад можна назвати

літературним чи інформативним лише приблизно. Художній текст дійсно може включати деякі частини суто інформаційного характеру. Навпаки, інформативний переклад може містити деякі елементи, спрямовані на досягнення естетичного ефекту.

Відомо, що літературні твори поділяються на декілька жанрів. Літературні переклади можна поділити так само, оскільки кожен жанр вимагає певного оформлення та використовує певні художні засоби, щоб справити враження на читача. У перекладачів прози, поезії чи п'єс є свої проблеми. Кожна з цих форм літературної діяльності включає низку піджанрів, і перекладач може спеціалізуватися на одному чи кількох із них відповідно до своїх талантів і досвіду. Конкретні завдання, властиві перекладу літературних творів кожного жанру, більш літературні, ніж лінгвістичні. Великий виклик для перекладача полягає в тому, щоб поєднати максимальну еквівалентність і високу літературну гідність.

Від перекладача художнього тексту очікується уважність вивчення літературного напрямку, до якого належить текст, інших творів того ж автора, особливостей його індивідуального стилю та манери тощо. Це стосується як лінгвістичних міркувань, так і навичок літературної критики. Хороший літературний перекладач має бути різностороннім ученим і талановитим письменником чи поетом.

Для інформативних перекладів також можна запропонувати ряд підрозділів, хоча принципи класифікації тут дещо інші. Тут можна виділити переклади науково-технічних текстів, газетних матеріалів, офіційних паперів та деяких інших типів текстів, таких як публічні виступи, політичні та пропагандистські матеріали, реклама тощо, які є, так би мовити, проміжними, що забезпечує певний баланс між експресивною та референційною функціями, між міркуванням і емоційною привабливістю.

Основна мета технічного перекладу – ідентифікувати ситуацію, описану в оригіналі. Переважання референтної функції є серйозним викликом для перекладача, який повинен добре володіти технічними термінами та достатньо розуміти предмет, щоб мати можливість дати адекватний опис ситуації, навіть якщо це не повністю

досягнуто в оригіналі. Від технічного перекладача також очікується дотримання стилістичних вимог до науково-технічних матеріалів, щоб зробити текст прийнятним для фахівця. Деякі типи текстів можна визначити не стільки за їх позитивними відмінними рисами, скільки за різницею їх функціональних характеристик у двох мовах. Англійські газетні репортажі значно відрізняються від українських повідомлень частим використанням розмовних, сленгових і вульгарних елементів, різноманітних парафразів, яскравих заголовків тощо.

Крім технічних і газетних матеріалів, в окремий вид інформаційного перекладу доцільно виділити переклад офіційних дипломатичних документів. Ці тексти становлять окрему категорію через специфічні вимоги до якості їх перекладу. Такі переклади часто визнаються автентичними офіційними текстами нарівні з оригіналами. Це важливі документи, кожне слово в яких має бути ретельно вибрано з принципу. Це робить перекладача дуже уважним до кожного маленького значущого елемента оригіналу, який він скрупульозно відтворює у своєму перекладі. Ця ретельна імітація оригіналу іноді призводить до того, що перекладач швидше помиляється в буквальному розумінні, ніж ризикує пропустити навіть незначний елемент оригінального змісту.

Публіцистичні тексти, присвячені суспільно-політичним питанням, іноді виділяють серед інших інформаційних матеріалів, оскільки в них можуть бути присутніми елементи, які частіше вживаються в художньому тексті (метафори, порівняння та інші стилістичні засоби), що не може не впливати на стратегію перекладача. Але частіше вони розглядаються як різновид газетних матеріалів (періодика).

Є також деякі незначні групи текстів, які можна розглянути окремо через специфічні проблеми, які їхній переклад створює для перекладача. Це сценарії фільмів, комікси, рекламні оголошення тощо. Під час озвучування фільму перекладач обмежений у виборі варіантів необхідністю пристосувати вимову перекладених слів до рухів губ актора. Перекладаючи підписи у коміксі, перекладачеві доведеться враховувати численні алюзії на факти, добре відомі звичайним читачам коміксів, але менш знайомі українському читачеві. Оскільки

текст перекладу буде мати справу з зовсім іншими людьми, ніж для оригінальної реклами, виникає проблема досягнення такого ж прагматичного ефекту шляхом внесення необхідних змін у повідомлення.

У письмовому перекладі вихідний текст є письмовим, як і цільовий текст. Під час усного чи усного перекладу перекладач слухає усний виклад оригіналу та перекладає його як усне повідомлення мовою переклад. У результаті в першому випадку сприймач перекладу може його прочитати, а в другому – почути.

Існують і проміжні види. Усний перекладач, який передає свій переклад усно, може мати перед собою текст оригіналу і перекладати його «з виду». З оригіналу, записаного на магнітній стрічці, можна зробити письмовий переклад, який можна відтворювати стільки разів, скільки потрібно, щоб перекладач зрозумів оригінальний зміст. Перекладач може продиктувати свій переклад письмового тексту «з першого погляду» друкарці або скорописцю, а цільовий читач отримає переклад у письмовій формі.

Це все модифікації двох основних типів перекладу. The

Лінія розмежування між письмовим та усним перекладом проводиться не лише через їхні форми, а й через набори умов, у яких відбувається процес. Перший — безперервний, другий — миттєвий. У письмовому перекладі оригінал можна читати і перечитувати стільки разів, скільки перекладачеві це може знадобитися чи подобається. Те саме стосується кінцевого продукту. Перекладач може перечитати свій переклад, порівняти його з оригіналом, внести необхідні виправлення або почати роботу заново. Він може повернутися до попередньої частини оригіналу або отримати потрібну інформацію з наступних повідомлень. Це найсприятливіші умови, і тут ми можемо очікувати найкращої продуктивності та найвищого рівня еквівалентності. Тому в теоретичних дискусіях ми зазвичай маємо приклади з письмових перекладів, де процес перекладу можна спостерігати в усіх його аспектах.

Умови усного перекладу накладають ряд важливих обмежень у роботі перекладача. Тут перекладач отримує фрагмент оригіналу лише один раз і на короткий проміжок часу. Його переклад також є одноразовим актом без можливості

будь-якого повернення до оригіналу чи будь-яких наступних виправлень. Це створює додаткові проблеми, які іноді виникають у користувачів; задовольнятися нижчим рівнем еквівалентності.

Існує два основних види усного перекладу – послідовний і одночасний. При послідовному перекладі переклад починається після завершення оригінального виступу або його частини. Тут стратегія перекладача та кінцевий результат значною мірою залежать від довжини сегмента, який перекладається. Якщо сегмент складається лише з одного або двох речень, перекладач уважно стежить за оригінальною промовою. Однак часто від перекладача очікується переклад довгої промови, яка тривала десятки хвилин або навіть довше. У цьому випадку він повинен запам'ятати велику кількість повідомлень і тримати їх у пам'яті, поки не почне переклад. Щоб зробити це можливим, перекладач повинен робити нотатки оригінальних повідомлень, для цього були запропоновані різні системи позначень. Вивчення та відпрацювання такої нотації є невід'ємною частиною навчання перекладача, як і спеціальні вправи для розвитку його пам'яті.

Іноді перекладачу встановлюють обмеження в часі, щоб надати свій переклад, що означає, що йому доведеться значно скоротити свій переклад, вибравши та відтворивши найважливіші частини оригіналу та відмовившись від решти. Це передбачає здатність виносити судження про відносну цінність різних повідомлень і узагальнювати або стискати отриману інформацію. Перекладач, очевидно, повинен бути добрим і кмітливим мислителем.

При синхронному перекладі перекладач повинен мати можливість надати свій переклад, поки оратор виголошує оригінальне повідомлення. Цього можна досягти за допомогою спеціального обладнання радіо- або телефонного типу. Перекладач сприймає оригінал мови через навушники і одночасно говорить у мікрофон, який передає його переклад слухачам. Такий вид перекладу пов'язаний із низкою психолінгвістичних проблем як теоретичного, так і практичного характеру.

Перекладач повинен уважно вивчати контекст, щоб знати, який тон і настрої підходять для конкретної ситуації. Наприклад, на засіданні, де обговорюється

складна тема, можуть бути висловлені напружені висловлювання. Якщо перекладач не зрозуміє контексту та не зможе передати настрій, то засідання може зіпсуватися.

Контекст допомагає перекладачеві краще зрозуміти культурні відмінності та адаптувати свій переклад до відповідної культури. Наприклад, якщо посадова особа з однієї країни говорить з посадовою особою з іншої країни, перекладач повинен знати, які висловлювання можуть бути образливими в культурі кожної з цих країн [20].

Крім того, контекст може впливати на вибір лексики та граматичних форм у перекладі. Наприклад, одне й те саме слово може мати різні значення в залежності від контексту, тому перекладач повинен враховувати цей контекст при виборі відповідного перекладу. Контекст також може визначати термінологію, що використовується у перекладі. У технічному перекладі, наприклад, дуже важливо знати, які терміни вживаються у відповідній галузі знань, щоб забезпечити точність та адекватність перекладу.

Більшість дослідників синхронного перекладу розуміють стратегії як засіб перекладу з мови оригіналу на мову, якою перекладається та чи інша промова чи виступ [27].

Стратегії синхронного перекладу – це способи виконання перекладацьких завдань, які дозволяють адекватно передавати переклад, які адекватно комунікативну мету доповідача з мови оригіналу на мову перекладу, культурні та особистісні особливості, їх базовий рівень, мова додаткових підкатегорій та самі підкатегорії [28]. З цього стає зрозуміло, що поняття стратегії включає в себе як лінгвістичні, так і нелінгвістичні фактори, і кожен з цих факторів може вимагати вибору однієї (або декількох) стратегій на конкретному відрізку перекладу. Досвідчений перекладач часто обирає стратегію в автоматичному режимі. Крім того, оскільки стратегія є засобом досягнення адекватності та альтернативності при перекладі з мови оригіналу, перекладач-синхроніст може використовувати кілька стратегій одночасно. Одна зі стратегій може бути взята за основу, тоді як інші можуть доповнювати її.

Наприклад, якщо обрана спочатку стратегія не дає бажаних результатів, то у такому випадку додаткова може слугувати способом подолання цієї складності.

Стратегія спроб і помилок – один із способів досягнення рівності. Деякі вчені пояснюють цю стратегію як «послідовний підхід до найкращого рішення шляхом відкидання варіантів, які не відповідають певним критеріям». Ця стратегія безпосередньо пов'язана з широким і вузьким контекстом. Одна з переваг письмового перекладу у порівнянні з усним полягає в тому, що письмовий переклад майже завжди має ширший контекст. У синхронному перекладі, однак, таких випадків небагато. А синхронний перекладач не зможе побачити наступну сторінку або що знаходиться за нею.

Розвиток тексту – це складний процес, який вимагає здатності розуміти ключові ідеї та поняття, викладені у реченні, і розгортати їх за мовними правилами з метою створення зв'язаного повідомлення. Основною метою цього процесу є відновлення вихідного речення в пам'яті перекладача та забезпечення зрозумілості тексту.

Для досягнення цієї мети необхідно виявляти ключові ідеї та поняття у реченні, розуміти їх зв'язок між собою та правильно структурувати вихідний текст перекладу. При цьому важливо враховувати мовні правила та стилістику, щоб переклад був логічним та зрозумілим для слухача.

Розвиток тексту також включає в себе вміння використовувати різні мовні засоби, такі як синоніми, антоніми, метафори та інші, для збагачення вихідного повідомлення та створення адекватного його перекладу.

Інша стратегія називається лінійною. Лінійна стратегія – стратегія збереження лінійності в синхронному перекладі розглядається багатьма авторами та теоретиками як базова стратегія для більшого чергування між мовою оригіналу та перекладом.

Змістовні фрагменти думки, які беруть участь у створенні коментаря, розміщуються в послідовності від початкової точки повідомлення (старі дані) до центру сенсу думки (нова інформація) пропорційно до руху думки [27].

Деякі тактики та стратегії спрямовані на запобігання передбачуваному перевантаженню. Наприклад, під час усного перекладу з однієї мови на іншу з дуже різним синтаксисом перекладаючи, перекладачі часто починають переформулювання

цільової мови, як тільки отримують достатньо інформації з розгортання вихідного мовлення з короткого автономного речення або з «нейтрального» початку замість того, щоб обмежуватися одним конкретним напрямком. Це робиться для того, щоб уникнути перенасичення робочої пам'яті, пов'язаного з відставанням, спричиненим синтаксичними відмінностями.

Однією з превентивних тактик та стратегій є зміна порядку елементів в їх списку, зокрема, перестановка останнього елемента на початок. Вважається, що це може зменшити обчислювальне навантаження на перекладача-синхроніста, оскільки робоча пам'ять може відкинути останній елемент до того, як він буде оброблений та перекладений разом з іншими компонентами цього списку. Таким чином, переформулювання та переніс цього останнього елемента на початок може зробити процес обробки та перекладу списку більш ефективним та економічним з точки зору обчислювальних ресурсів мозку.

Інші тактики спрямовані на обмеження втрат. Наприклад, коли перекладачі не можуть зрозуміти або запам'ятати велике число, вони можуть вдатися до використання найближчого замітника, наприклад, замість «3658740» можна обрати варіант «понад три мільйони»; коли вони не знають точного еквівалента певного терміна цільовою мовою, вони можуть вдатися до гіпероніму, наприклад, «пристрій», щоб замінити назву конкретної машини; так само, коли доповідач називає організацію або конвенцію, перекладачі, які не знайомі з цією назвою або пропустили її, можуть вирішити сказати «група», «наша організація», «компанія». Хоча інформація, явно виражена в їхньому мовленні, є неповною, якщо перекладачі знайомі з темою, вони можуть точно знати, про яку групу, організацію чи компанію йдеться, і ніяка інформація не втрачається. В інших випадках, під високим когнітивним тиском, усні перекладачі розуміють, що вони не матимуть ресурсів для переформулювання всього змісту відповідного фрагмента мовлення і може бути прийняте рішення опустити деякі фрагменти, щоб зберегти те, що є більш важливим. Наприклад, у перерахуванні за яким слідує критична інформація, якщо перекладач занадто відстає, є можливість опустити деякі речі з переліку і таким чином заощадити час для переформулювання більш важливого змісту.

Метою граматичних трансформацій є спрощення складних синтаксичних конструкцій під час перекладу. Це може бути особливо корисним при перекладі складних речень, які містять багато інформації, або при перекладі висловлювань з однієї мови на іншу, де граматична структура різних мов може відрізнятися [1].

Наприклад, перекладач може замінити складні фрази простішими конструкціями, використовувати активний замість пасивного стану, переносити акцент на різні частини речення тощо. Всі ці прийоми допомагають зрозуміти переклад більшій кількості людей, знижують ймовірність неправильного розуміння змісту та допомагають досягти більш точного перекладу.

Серед типових граматичних трансформацій можна відзначити:

- заміну зворотного порядку слів на прямий і навпаки, що є важливим при перекладі між мовами з різною синтаксичною структурою;
- заміну пасивних конструкцій на активні;
- перетворення односкладових речень на повні;
- заміну вихідного підмета; перетворення однієї частини мови на іншу;
- заміну складних синтаксичних конструкцій простими [43].

Граматичні трансформації є особливо корисними як у синхронному, так і в послідовному перекладі. У результаті граматичних трансформацій перекладач може створити текст перекладу, який більш точно передає зміст оригінального висловлювання та зрозумілий для слухача.

Ще один можливий варіант це пояснення незнайомого терміну. Під час перекладу незнайомого терміну якого перекладач не знає у мові, з якої робиться переклад, існує можливість пояснити відповідне поняття кількома словами. Також можливий варіант відтворення терміна мовою оригіналу у своєму висловлюванні мовою перекладу. У деяких випадках це може добре спрацювати, наприклад, при перекладі з англійської на багато мов у таких галузях, як медицина, інформаційні технології або фінанси, оскільки багато людей читають довідкові документи англійською мовою і знайомі з англійськими термінами, але ця тактика є чутливою до напрямку перекладу [26].

Кох описує ще один прийом, який можна використати в «екстремній ситуації» для перекладу. Цей прийом полягає в тому, що перекладач, якщо не встигає перекласти всю інформацію у реальному часі, може звернутися до транскодування. Транскодування полягає у передачі звукової форми терміну чи слова, не змінюючи при цьому змісту повідомлення. Що у критичній ситуації може допомогти перекладачу зібратися та зберегти трохи часу за таких обставин [29].

Усі ці стратегії і тактики використовуються для подолання труднощів, але їхня ефективність відносна, і кожна має свою «ціну». Всі ці стратегії та тактики також можна використовувати і у перекладі політичних промов та виступів. Але слід не забувати, що наприклад, використання транскодування може передати повну інформацію без втрат, але ціною довіри до перекладача.

Яка інформація є важливою, залежить від обставин. На дипломатичному заході багато фактів, згаданих у промовах, можуть відігравати другорядну роль, тоді як на технічному заході деяка інформація може бути критично важливою, а інша - більш анекдотичною. Перекладачі часто здатні визначити, якій інформації слід надати пріоритет, якщо певні втрати неминучі. У деяких ситуаціях інформація в цілому набагато менш важлива, ніж загальна атмосфера.

РОЗДІЛ 3

СИНХРОННИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ДІЯЛЬНІСТЬ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ СИНХРОННИХ ПЕРЕКЛАДІВ ПОСАДОВИХ ОСІБ ЄВРОКОМІСІЇ ТА НАТО

3.1. Аналіз перекладацьких рішень моделей синхронних перекладів посадових осіб НАТО

Перш ніж переходити безпосередньо до аналізу, варто пригадати, що переклад — це набір дій, які виконує перекладач під час передачі вихідного (або оригінального) тексту іншою мовою. Переклад є засобом міжмовного спілкування. Перекладач робить можливим обмін інформацією між користувачами різних мов, створюючи цільовою мовою (TL) текст, який має ідентичну комунікативну цінність з вихідним текстом (ST). Цей цільовий текст (TT, тобто переклад) не повністю ідентичний ST щодо його форми чи змісту через обмеження, накладені формальними та семантичними відмінностями між вихідною мовою (SL) і TL. Тим не менш, користувачі TT ототожнюють його, безумовно, із ST — функціонально, структурно та семантично. Функціональна ідентифікація виявляється в тому, що користувачі (або рецептори перекладу - TR) обробляють TT таким чином, ніби це ST, створення автора вихідного тексту.

Структура перекладу має відповідати структурі тексту оригіналу: не повинно бути жодних змін у послідовності розповіді чи розташуванні фрагментів тексту. Метою є максимальна паралельність структури, яка б дозволяла співвіднести кожен сегмент перекладу з відповідною частиною оригіналу.

Важливе значення має семантичне ототожнення перекладу з ST. Передбачається, що переклад має те саме значення, що й оригінальний текст. Обмін інформацією неможливий, якщо між переданим і отриманим повідомленням є розбіжності. Презумпція семантичної тотожності між ST і TT базується на різних ступенях еквівалентності їхніх значень. Перекладач зазвичай намагається створити в TL найближчий можливий еквівалент до ST.

Процес перекладу включає два розумових процеси – розуміння та вербалізацію. Спочатку перекладач розуміє зміст ST, тобто зводить інформацію, що міститься в ньому, до власної розумової програми, а потім розвиває цю програму в TT. Процес перекладу має бути описаний у деяких моделях перекладу.

Модель — це умовне представлення процесу перекладу опис розумових операцій, за допомогою яких можна перекласти вихідний текст або якусь його частину, незалежно від того, чи дійсно ці операції виконує перекладач. Моделі перекладу можуть бути орієнтовані або на ситуацію, відображену у змісті ST, або на значущі компоненти змісту ST.

Існуючі моделі процесу перекладу базуються на ситуаційній (або референтній) моделі, яка (в свою чергу) базується на тотожності ситуацій, описаних в тексті оригіналу та в перекладі, і семантико-трансформаційна модель постулює подібність основних понять і ядерних структур у різних мовах. Ці постулати повинні пояснити динамічні аспекти перекладу. Іншими словами, передбачається, що перекладач фактично здійснює уявну подорож від оригіналу до певного міжмовного рівня еквівалентності, а потім далі до тексту перекладу.

У ситуаційній моделі цей проміжний рівень є екстралінгвістичним. Саме описувана дійсність, факти життя репрезентуються словесним описом. Імовірно, процес перекладу полягає в тому, що перекладач виходить за межі оригінального тексту до реальної ситуації, описаної в ньому. Це перший крок процесу, тобто прорив до ситуації. На другому етапі перекладач повинен описати цю ситуацію цільовою мовою. Таким чином, процес йде від тексту однією мовою через екстралінгвістичну ситуацію до тексту іншою мовою. Перекладач спочатку розуміє, про що йде мова в оригіналі, а потім говорить «те саме» мовою перекладу.

Процес перекладу можна описати як серію перетворень. Трансформаційна модель постулює, що в будь-яких двох мовах існує ряд ядерних структур, які повністю еквівалентні одна одній. Кожна мова має область еквівалентності щодо іншої мови. Передбачається, що перекладач виконує переклад трьома трансформаційними штрихами. Перший – етап аналізу – він перетворює вихідні структури в ядерні структури, тобто здійснює перетворення всередині SL. Другий –

етап власне трансляції – він замінює ядерні структури SL на еквівалентні ядерні структури в TL. І третій – етап синтезу – останній він розвиває до термінальних структур у тексті перекладу.

Теорія перекладу забезпечує перекладача відповідним інструменти аналізу та синтезу, дає йому зрозуміти, що він повинен шукати в оригінальному тексті, яку інформацію він повинен передати в ТТ і як він повинен діяти, щоб досягти своєї мети. Однак, зрештою, його ремесло залишається мистецтвом.

Сучасна перекладацька діяльність перекладача характеризується великою різноманітністю видів, форм і рівнів його відповідальності. Перекладач повинен:

- бути обізнаним у творах великих авторів минулого та провідних авторів сьогодення, з тонкощами наукової фантастики та загальноприйнятими стереотипами детективів;
- вміти впоратися з елегантністю вираження найкращих майстри літературного стилю та прийоми та формалістичні експерименти сучасних авангардистів;
- зберегти та вписати в інший мовний та соціальний контекст гаму відтінків значення та стилістичних нюансів, виражених у оригінальному тексті великою різноманітністю мовних засобів: нейтральних та емоційних слів, архаїчних слів та нових монет, метафор та порівнянь, іноземних запозичення, діалектні, жаргонні та сленгові вирази, хамські фрази та нецензурні слова, прислів'я та цитати, неграмотне чи неточне мовлення тощо;
- має займатися складними спеціалізованими описами та повідомленнями про нові відкриття в науці чи техніці, для яких ще не винайдено відповідних термінів. Його обов'язком є переклад дипломатичних представництв і політичних заяв, наукових дисертацій і блискучої сатири, інструкцій з обслуговування та промов після обіду тощо.

Також варто пригадати та пояснити наступні поняття задля більш чіткого розуміння, з чим нам доведеться працювати. А саме – лексико-граматичні

трансформації при перекладі. На рівні речення найпоширенішими трансформаціями, які здійснює кожен перекладач, є наступні:

1) вилучення – процес при перекладі, який вилучає конкретний (надлишковий) мовний елемент; в більшості випадків, це елементи, які відносяться до структури мови;

2) додавання – це введення в текст перекладу мовних елементів, які можуть задовольнити критерії прийнятності його функціонування; також стосується структури мови;

3) транспозиція – передбачає зміну порядку слів у цільовому тексті (ТТ) порівняно з вихідним текстом (ST).

4) заміна граматичних форм – заміна однієї граматичної форми (слова) на іншу;

5) компенсація – передбачає додавання або підсилення ТТ в одному місці, щоб компенсувати щось, що не було перекладено в іншому місці ST;

6) конкретизація – процес, що передбачає заміну лексичних одиниць вихідної мови з ширшим значенням на вужче значення;

7) генералізація – процес, протилежний конкретизації – передбачає заміну лексичних одиниць вихідної мови з вужчим значенням на ширше значення;

8) антонімічний переклад – передбачає переклад фрази чи речення, що містить заперечення, за допомогою фрази чи речення, що не містить заперечення, або навпаки;

9) розширення значення – передбачає переклад причини через її наслідок або навпаки;

10) метонімічний переклад – подібний до розширення значення. Метонімія — це фігура мови, у якій одне слово або фраза замінюється на інше, з яким воно тісно пов'язане. Використання частини для цілого, цілого для однієї з частин іfs або одного з двох суміжних понять для іншого є типовими метонімічними фігурами мови;

11) інтеграція речення (об'єднання) – передбачає поєднання двох або більше речень в одне;

12) фрагментація речення – передбачає поділ одного складносурядного або складнопідрядного речення на два чи більше простіших.

Ці перетворення викликані відмінностями в граматиці та словниках вихідної мови (SL) і мови перекладу (TL).

Загалом у даному дослідженні було проаналізовано три політичні промови. Політик – Йенс Столтенберг, політичного діяча та генерального секретаря НАТО. Тематика проаналізованих промов була семантично подібна – усі з промов стосувались війни в Україні. Переклад був узятий з офіційного сайту НАТО. Для аналізу було взято заяву Йенса Столтенберга від 30 вересня 2022 року з його відповідями на коментарі перекладену синхронним перекладачем на сайті НАТО. У даному підрозділі до розгляду було взято 11 фрагментів [83] [78] (40-50 за нумерацією речення у додатку Г) виступу посадовця Йенса Столтенберга.

(40) *President Putin has now claimed four more regions of Ukraine as part of Russia.* (83) – *Президент Путін заявив, що ще чотири регіони України є частиною Росії.* (78)

У першому фрагменті переклад почався з самого початку і перекладачем не було пропущено жодного фрагменту речення та вступної частини. Компресії у цьому реченні не виявлено, але присутнє додавання (*що ще...*) і зміна порядку слів.

(41) *We call on all states to reject Russia's blatant attempts at territorial conquest.* (83) – *Ми закликаємо усі держави відкидати зухвалі намагання Росії захоплювати території.* (78)

У другому фрагменті переклад також був виконаний дослівно. Компресія у даному реченні також відсутня, але наявне вилучення слів.

(42) *Just like Crimea is Ukraine.* (83) – *Так само, як і Крим є Україною.* (78)

У третьому фрагменті був виконаний дослівний переклад, але з додаванням компенсації (*just like – так само, як...*) і зміною порядку слів.

(43) *This is the second time Russia has taken Ukrainian territory by force.* (83) – *Це вже вдруге Росія захоплює силою українську територію.* (78)

У четвертому фрагменті був знову виконаний дослівний переклад з елементами компенсації (*the second time – вдруге*) та вилучення слів.

(44) *But we provide support to Ukraine so it can uphold its right for self-defence, enshrined in the UN Charter.* (83) – *Проте ми надаємо підтримку Україні для того, щоб вона могла користуватись своїм правом на самооборону, яке закарбоване в Статуті ООН.* (78)

У п'ятому фрагменті був виконаний дослівний переклад з елементами компенсації (*but – проте*), зміни порядку слів та компресії.

(45) *Ours is a defensive Alliance. We stand united and determined to defend and protect every NATO Ally.* (83) – *Наш Альянс оборонний. Ми стоїмо об'єднані і рішучі на обороні і захисті кожного союзника по НАТО.* (78)

У шостому фрагменті переклад був виконаний дослівно. Наявна компресія (*ours is – наш альянс*), зміна порядку слів та компенсація.

(46) *Putin has mobilised hundreds of thousands of more troops.* (83) – *Путін мобілізує ще сотні тисяч вояків.* (78)

У сьомому фрагменті виконаний еквівалентний переклад з елементами компенсації (*troops – вояки*) та вилучення (*hundreds of thousands of more – сотні тисяч*).

(47) *Engaged in irresponsible nuclear sabre-rattling.* (83) – *Займається безвідповідальним бряцанням ядерною зброєю.* (78)

У восьмому фрагменті був виконаний дослівний переклад, але також присутнє вилучення (опущена особа – підмет (*he*) – у реченні). Компресія також присутня.

(48) *To end the immense suffering of the brave Ukrainian people.* (83) – *За припинення неймовірних страждань хороброго українського народу.* (78)

У дев'ятому фрагменті був виконаний еквівалентний переклад з елементами компресії (*to end the ... suffering – за припинення... страждань*) та граматичної заміни (інфінітивна конструкція оригіналу передається дієслівною у перекладі).

(49) *We remain resolute in providing support to Ukraine as it continues to defend itself against Russia's aggression.* (83) – *Ми рішуче будемо і надалі надавати підтримку Україні, яка продовжує оборонятись від російської агресії.* (78)

У десятому фрагменті також був виконаний дослівний переклад з елементами компресії (*remain resolute... - рішуче будемо і надалі надавати...*).

(50) *For as long as it takes.* (83) – *Так довго, скільки буде потрібно.* (78)

В одинадцятому фрагменті був виконаний дослівний переклад з елементом компресії (*for as long as it takes – так довго, скільки це буде потрібно*).

(51) *And let me begin by paying tribute to your inspirational leadership, The heroism of your armed forces.* (83) – *І дозвольте мені розпочати з того, що я віддаю належне твоєму лідерству, яке надихає, героїзму ваших збройних сил.* (78)

У дванадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад, а також присутнє явище граматичної заміни. Явище компресії частково присутнє.

(52) *Capital of the great nation of Ukraine. And today, a city with a special place in the hearts of the free world.* (83) – *Столиці великої держави України. А сьогодні, міста, яке займає особливе місце в серцях вільного світу.* (78)

У тринадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад, але також є вилучення частини речення (підмета) та додавання слів.

(53) *When I was last here in April, we discussed our preparations for NATO's Vilnius Summit. And your preparations for the counteroffensive.* (83) – *Коли я був тут минулого разу в квітні, ми обговорювали нашу підготовку до Вільнюського саміту НАТО і вашу підготовку до контрнаступу.* (78)

У чотирнадцятому фрагменті був використаний такий перекладацький прийом як об'єднання (двох окремих речень в одне) та, частково, компресія.

(54) *Today, your forces are moving forward.* (83) – *Сьогодні ваші сили йдуть вперед.* (78)

У п'ятнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії не виявлено.

(55) *They face fierce fighting.* (83) – *На них чекають запеклі бої.* (78)

У шістнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами контекстуальної заміни.

(56) *But they are gradually gaining ground.* (83) – *Але вони поступово повертають землю.* (78)

У сімнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії не виявлено.

(57) *Every metre that Ukrainian forces regain is a metre that Russia loses.* (83) – *Кожен метр, який українські війська повертають, це метр, який Росія втрачає.* (78)

У вісімнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії тут також не виявлено.

(58) *And there is a stark contrast.* (83) – *І тут має місце вражаючий контраст.* (78)

У дев'ятнадцятому фрагменті був використаний еквівалентний переклад з елементами компресії (*there is a – має місце...*).

(59) *Moscow is fighting for imperial delusions.* (83) – *Москва воює за імперські марення.* (78)

У двадцятому фрагменті був використаний еквівалентний переклад з елементами компресії (*delusions – марення*).

(60) *Ukraine has strong backing from 31 NATO Allies and many partners.* (83) – *Україна має потужну підтримку з боку 31 союзника з НАТО і багатьох партнерів.* (78)

У двадцять першому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації (*backing – підтримка*).

(61) *In total, more than 50 nations support and supply you through the Ukraine Defence Contact Group.* (83) – *Загалом, більше 50 країн підтримують і забезпечують вас через Контактну групу оборони України.* (78)

У двадцять другому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(62) *And over one hundred and forty nations stood up for your sovereignty at the United Nations.* (83) – *І понад 140 країн підтримали вашу незалежність в ООН.* (78)

У двадцять третьому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами контекстуальної заміни (*stood up for – підтримати*).

(63) *Meanwhile, Russia is diminished on the world stage.* (83) – *Тим часом Росія зменшується на світовій арені.* (78)

У двадцять четвертому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації (*world stage – світова арена*). Явище компресії не було виявлено.

(64) *Cut off from international markets. Staying home from international summits. And reduced to seeking arms from regimes like Iran and North Korea.* (83) – *Відрізана від світових ринків. Не бере участі в міжнародних самітах. І опустилась до намагань отримати зброю у таких режимів, як Іран і Північна Корея.* (78)

У двадцять п'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами вилучення слів.

(65) *We just had an important discussion on the next steps for NATO's support.* (83) – *Ми щойно мали важливе обговорення наступних кроків для підтримки з боку НАТО.* (78)

У двадцять шостому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(66) *At our Vilnius Summit in July, all Allies agreed that Ukraine will join NATO.* (83) – *На нашому Вільнюському саміті в липні усі члени Альянсу погодились, що Україна вступить до НАТО.* (78)

У двадцять сьомому фрагменті був використаний дослівний переклад з частковою компресією.

(67) *And we took three historic decisions to turn this into reality.* (83) – *І ми прийняли три історичних рішення для перетворення цього в реальність.* (78)

У двадцять восьмому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами граматичної заміни (*to turn – перетворення*).

(68) *First, we shortened your path to NATO from two to one step. By removing the requirement for a Membership Action Plan.* (83) – *По-перше, ми скоротили ваш шлях до НАТО з двох до одного кроку. Знявши вимогу щодо Плану дій з підготовки до членства.* (78)

У двадцять дев'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії.

(69) *Second, we agreed a programme to make Ukraine's forces fully interoperable with your future Allies.* (83) – *По-друге, ми узгодили програму для того, щоб зробити Збройні сили України більш оперативно сумісними з вашими майбутніми союзниками.* (78)

У тридцятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії, компенсації, вилучення та модуляції (*fully interoperable – більш оперативно сумісними*).

(70) *Fully adopting NATO doctrine and equipment.* (83) – *Повністю прийнявши доктрину НАТО і обладнання.* (78)

У тридцять першому фрагменті був використаний дослівний переклад зі зміною порядку слів.

(71) *This is part of a major package of support, worth hundreds of millions of euros annually.* (83) – *Це частина великого пакету підтримки вартістю в сотні мільйонів євро щорічно.* (78)

У тридцять другому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації (*annually – щорічно*).

(72) *Third, we strengthened our political ties to an unprecedented level, by establishing the NATO-Ukraine Council. A body where we can consult and take decisions together.* (83) – *По-третє, ми зміцнили наші політичні зв'язки до безпрецедентного рівня, створивши Раду Україна – НАТО, орган, де ми можемо консультиватись і приймати рішення разом.* (78)

У тридцять третьому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації, компресії, додавання слів та граматичної заміни.

(73) *The Council has already met for important consultations, including on Black Sea security, and will meet again soon.* (83) – *Рада вже збиралась для важливих консультацій, в тому числі з питань Чорноморської безпеки, і невдовзі знову збереться.* (78)

У тридцять четвертому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(74) *These three decisions mean that Ukraine is now closer to NATO than ever before.* (83) – *Ці три рішення означають, що Україна тепер близька до НАТО, як ніколи раніше.* (78)

У тридцять п'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії.

(75) *NATO Allies also continue to provide high-end capabilities to help you push back the invasion.* (83) – *Союзники з НАТО також продовжують надавати найсучасніші сили і засоби, щоб допомогти вам відбивати вторгнення.* (78)

У тридцять шостому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії та генералізацією (*high-end* – *найсучасніші*).

(76) *Just in the past few days and weeks, this has included Abrams tanks, sophisticated missile systems, and air defences, as well as training for F-16 pilots.* (83) – *Лише за кілька минулих днів і тижнів це були танки Абрамс, передові ракетні системи і ППО, а також підготовка пілотів для F-16.* (78)

У тридцять сьомому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії (*and air defences* – *ППО*).

(77) *This is a collective effort by all NATO Allies. With equal burden-sharing.* (83) – *Це колективні зусилля усіх союзників з НАТО. Із справедливим розподілом тягаря.* (78)

У тридцять восьмому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами модуляції (*equal* – *справедливим*) та зміною порядку слів (*burden-sharing* – *розподілом тягаря*).

(78) *Of nearly one hundred billion euros in military support committed to Ukraine since the invasion, around half has come from the United States, And the other half has come from European NATO Allies and Canada.* (83) – *З майже ста мільярдів євро, виділених на військову підтримку України з початку вторгнення, майже половина надійшла від Сполучених Штатів. А друга половина надійшла від європейських союзників з НАТО і Канади.* (78)

У тридцять дев'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії, вилучення та зміни порядку слів.

(79) *I also welcome your announcement that Ukraine and the United States plan to jointly produce weapons systems, including air defences.* (83) – Я також вітаю ваше оголошення про те, що Україна і Сполучені Штати планують спільно виробляти системи озброєння, в тому числі ППО. (78)

У сороковому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(80) *And I look forward to further encouraging news from tomorrow's International Defence Industry Forum here in Kyiv.* (83) – І я очікую на подальші гарні новини із завтрашнього Міжнародного форуму оборонної промисловості тут в Києві. (78)

У сорок першому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами вилучення слів та генералізації (*encouraging – гарні*). Явища компресії виявлено не було.

(81) *With participation from NATO and over 20 countries, it will be an important opportunity for Ukrainian companies to forge new partnerships with industry across the Alliance and beyond.* (83) – За участю НАТО і понад 20 країн це буде важливою можливістю для українських компаній розвивати нові партнерства з промисловістю з Альянсу і поза його меж. (78)

У сорок другому фрагменті був використаний переклад зі зміною порядку слів та додавання (*beyond – поза його меж*).

(82) *Because there is no defence without industry.* (83) – Тому що без промисловості немає оборони. (78)

У сорок третьому фрагменті був використаний переклад з елементами граматичної заміни (*there is no – без...*) та зміни порядку слів.

(83) *NATO has been conducting joint procurement for many years.* (83) – НАТО роками здійснює спільні закупівлі. (78)

У сорок четвертому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами граматичної заміни (*for many years – роками*).

(84) *Today, I can confirm that NATO now has framework contracts in place for 2.4 billion euros worth of key ammunition. Including 1 billion euros of firm orders.* (83) – Сьогодні я можу підтвердити, що НАТО вже має рамкові контракти на 2,4

мільярда євро на основні боєприпаси. В тому числі на один мільярд євро твердих замовлень. (78)

У сорок п'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії, вилучення та граматичної заміни.

(85) *This covers capabilities like 155-millimeter artillery, anti-tank guided missiles, and main battle tank ammunition.* (83) – Це такі засоби, як 155-міліметрові артилерійські снаряди, протитанкові керовані ракети і боєприпаси для основних бойових танків. (78)

У сорок шостому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії, заміни частини мови та додавання (*artillery* – артилерійські снаряди, *main battle tank ammunition* – боєприпаси для основних бойових танків).

(86) *This will help Allies to refill their stocks. While continuing to support Ukraine.* (83) – Це допоможе членам Альянсу поповнити свої запаси. Продовжуючи підтримувати Україну. (78)

У сорок сьомому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами додавання (*Allies* – членам Альянсу).

(87) *The stronger Ukraine becomes, the closer we come to ending Russia's aggression.* (83) – Що сильнішою стає Україна, то ближче ми стаємо до закінчення російської агресії. (78)

У сорок восьмому фрагменті був використаний еквівалентний переклад (*the stronger..., the stronger* – що сильнішою, ... що сильнішою).

(88) *Russia could lay down arms and end its war today.* (83) – Росія може покласти зброю і припинити цю війну сьогодні. (78)

У сорок дев'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії не було виявлено.

(89) *Ukraine does not have that option.* (83) – Україна не має такого варіанту. (78)

У п'ятидесятому фрагменті використаний дослівний переклад з елементом компенсації (*option* – варіант).

(90) *Ukraine's surrender would not mean peace. It would mean brutal Russian occupation.* (83) – *Якби Україна здалась, це не означало би миру, це означало би брутальну російську окупацію.* (78)

У п'ятдесят першому фрагменті був використаний дослівний переклад з додатковою перекладацькою трансформацією – об'єднанням (двох окремих речень в одне спільне). Також присутня граматична заміна (*Ukraine's surrender* – *Якби Україна здалась*).

(91) *This is truly a historic moment – Allies and Ukraine sitting side by side as equals to address our common vision of Euro-Atlantic security.* (83) – *Це справді історичний момент – члени Альянсу і Україна сидять пліч-о-пліч обговорюючи наше спільне бачення євроатлантичної безпеки.* (78)

У п'ятдесят другому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії, вилучення (*as equals*) та конкретизації (*to address* – *обговорюючи*).

(92) *Peace at any price would be no peace at all.* (83) – *Мир за будь-яку ціну не може бути миром загалом.* (78)

У п'ятдесят третьому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(93) *Ukraine needs a just and sustainable peace.* (83) – *Україні потрібен справедливий і сталий мир.* (78)

У п'ятдесят четвертому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації (*a just and sustainable* – *справедливий і сталий*).

(94) *And I therefore strongly welcome President Zelenskyu's ten-point plan to achieve that goal.* (83) – *І тому я всіляко вітаю план Президента Зеленського із десяти пунктів щодо досягнення цієї мети.* (78)

У п'ятдесят п'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії, генералізації (*strongly* – *всіляко*) та граматичної заміни (*to achieve that goal* – *щодо досягнення цієї мети*).

(95) *And I'm really honoured to welcome in our midst our dear friend Volodymyr Zelenskyu, President of Ukraine. Welcome to you, Volodymyr, it's great to have you here.*

(83) – *I для мене справді велика честь вітати серед нас нашого дорогого друга Володимира Зеленського, Президента України. Ласкаво просимо, Володимире, раді вітати вас тут.* (78)

У п'ятдесят шостому фрагменті був використаний дослівний переклад та модуляція (*it's great to have you here – раді вітати вас тут*).

(96) *We need to keep up and further expand our support to help Ukraine liberate its land and deter future Russian aggression.* (83) – *Нам необхідно не збавляти і продовжувати розширювати нашу підтримку, допомагаючи Україні звільнити свою землю і стримувати майбутню російську агресію.* (78)

У п'ятдесят сьомому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було. Також присутня граматична заміна (*to help – допомагаючи*).

(97) *At this Summit, we have reaffirmed that Ukraine will become a member of the Alliance and we have made decisions to bring Ukraine closer to NATO.* (83) – *На цьому саміті ми підтвердили, що Україна стане членом Альянсу, і ми прийняли рішення наблизити Україну до НАТО.* (78)

У п'ятдесят восьмому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами додавання слів.

(98) *Today we meet as equals. And I look forward to the day we meet as Allies.* (83) – *Сьогодні ми зібрались як рівні. І я з нетерпінням очікую на день, коли зберемось як члени Альянсу.* (78)

У п'ятдесят дев'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії.

(99) *This concludes the public part of the meeting.* (83) – *На цьому завершується відкрита частина засідання.* (78)

У шістдесятому фрагменті був використаний дослівний переклад з граматичною заміною (*this concludes – на цьому завершується*).

(100) *I thank the media for joining us and we will continue the meeting in just a moment.* (83) – *Я дякую ЗМІ за те, що були з нами, і ми за хвилину продовжимо наше засідання.* (78)

У шістдесят першому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії, компенсації (*the media – ЗМІ*), генералізації (*for joining us – що були з нами*) та зміни порядку слів (*we will continue the meeting in just a moment – ми за хвилину продовжимо наше засідання*).

Переклад доповідей та конференцій посадових осіб НАТО – це дуже складний процес, який вимагає від перекладача значного досвіду та вмінь. Темп виголошення промови або доповіді сильно впливає на якість перекладу, а переклад відповідей на запитання преси також є викликом, оскільки вони часто не мають чіткої структури. Ці фактори роблять синхронний переклад складним завданням для перекладача-синхроніста.

Для подолання цих труднощів перекладач може використовувати різні стратегії, які допоможуть йому зрозуміти контекст промови та наступні запитання до промовця. Однією зі стратегій, яка допомагає у синхронному перекладі, є стратегія компресії. Вона дозволяє зменшити загальний об'єм тексту, не втрачаючи головної думки висловлювання, і була детальніше описана у наступному розділі.

3.2. Трансформація синтаксичної структури тексту й компресія в англо-українському синхронному перекладі промов посадових осіб

Професійний синхронний переклад – це переклад, здійснюваний в особливих умовах. Для нього характерні нерівні умови породження мовлення мовою оригіналу та мовою перекладу, дефіцит часу, а також підвищена психічна напруженість, причиною якої є усвідомлення синхронності двох видів діяльності, що протікають в умовах втрати звичних форм контролю над процесом мовлення, що тягне за собою відчуття невпевненості у правильності дій. Втім, синхронний переклад – це не тільки застосування навичок говоріння в процесі слухання, але також і певний план діяльності, який синхроніст використовує при здійсненні перекладу [45].

Важливо враховувати мовні особливості промов посадових осіб НАТО, Єврокомісії, ЄС та інших міжнародних організацій при виборі стратегії синхронного перекладу. У таких промовах часто використовуються спеціальні терміни та

абревіатури, які не є зрозумілими для широкої аудиторії. Тому перекладач повинен використовувати термінологію, яка зрозуміла для аудиторії, і, за потреби, пояснювати складні терміни.

Для демонстрації використання прийому компресії та трансформації синтаксичної структури, які використовуються в синхронному перекладі, ми обрали промову Йенса Столтенберга, що була проголошена 2023 року (Додаток Б), а саме речення 1-11 за нумерацією [79] [81]. Та яка була синхронно перекладена з англійської на українську на сайті НАТО.

(1) *President Zelenskyu, Secretary Austin, Minister Umerov and General Brown, distinguished colleagues, it's a great honour to welcome you all to the NATO Headquarters.* (81) – *Президенте Зеленський, секретарю Остін, міністре Умеров і генерале Браун, шановні колеги, для мене велика честь вітати вас усіх в штаб-квартирі НАТО.* (79)

У першому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами додавання (*honor for me*).

(2) *Secretary Austin, dear Lloyd, thank you for your leadership. You have been instrumental since day one.* (81) – *Секретарю Остін, дорогий Ллойде, дякую за ваше лідерство. Ви дуже багато зробили з першого дня.* (79)

У другому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії не було виявлено.

(3) *He was wrong.* (81) – *Він помилився.* (79)

У третьому фрагменті був використаний еквівалентний переклад з елементом компресії (*was wrong – помилився*).

(4) *The Ukrainian armed forces have exceeded expectations again and again.* (81) – *Збройні сили України перевершують сподівання раз за разом.* (79)

У четвертому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії.

(5) *You have taken back 50% of the territory seized by Russia since February last year.* (81) – *Ви повернули 50 відсотків території, яку Росія захопила з лютого минулого року.* (79)

У п'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(6) *You are inflicting a high cost on the Russian forces.* (81) – *Ви змушуєте російське військо платити велику ціну.* (79)

У шостому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації (*inflicting a high cost – платити велику ціну*).

(7) *On the contrary.* (81) – *Навпаки.* (79)

У сьомому фрагменті був використаний прийом компресії.

(8) *And we need to put in place a long-term framework that will ensure history does not repeat itself.* (81) – *І нам необхідно створити довгострокову структуру, яка гарантувала б, що історія не повториться.* (79)

У восьмому фрагменті був використаний дослівний переклад зі зміною порядку слів.

(9) *The stronger Ukraine is on the battlefield, the stronger they will be at the negotiating table, and the sooner this war will end.* (81) – *Що сильнішою Україна буде на полі бою, то сильнішими вони будуть за столом переговорів і скоріше ця війна закінчиться.* (79)

У дев'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами граматичної заміни.

(10) *And we established a NATO-Ukraine Council, where Allies and Ukraine sit as equals.* (81) – *І ми створили Раду Україна – НАТО, де члени Альянсу і Україна засідають на рівних.* (79)

У десятому фрагменті був використаний переклад зі зміною порядку слів.

(11) *We will stand with Ukraine for as long as it takes.* (81) – *Ми стоятимемо з Україною так довго, скільки буде потрібно.* (79)

В одинадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явище компресії виявлено не було.

3.3. Відтворення стилістичних засобів в моделях синхронних перекладів посадових осіб

Стилістичні прийоми – це мовні засоби, які мовці використовують для створення певного впливу на аудиторію. Вони можуть варіюватися від метафор і алітерацій до риторичних запитань і повторів. Ці прийоми можуть допомогти зробити промову більш привабливою та такою, що запам'ятається аудиторії, а також можуть передати особистість і наміри оратора.

Однак відтворити ці прийоми в режимі синхронного перекладу може бути складно. Перекладачі повинні не тільки розуміти значення вихідного повідомлення, а й уміти ідентифікувати та відтворювати стилістичні прийоми, які використовує оратор. Це вимагає глибокого розуміння вихідної та цільової мов, а також здатності мислити швидко та творчо.

Щоб успішно відтворити стилістичні засоби під час синхронного перекладу, перекладачі повинні розробити низку стратегій. Одним із підходів є використання подібних засобів у цільовій мові, де це можливо. Наприклад, якщо мовець використовує метафору англійською мовою, перекладач може спробувати знайти подібну метафору в цільовій мові, яка передає те саме значення.

Якщо ж ми говоримо про переклад політичних промов, то варто зазначити, що політичні промови як жанр політичного дискурсу дуже часто покладаються на переклад. Останніми роками інтерес до перекладу політичних промов зростає. Мова має важливе значення для ведення політики, а політичний переклад – як інструмент надання інформації за межами національних кордонів – відіграє важливу роль у розвитку політичного дискурсу. У прототипному значенні це стосується текстів, що обговорюють «політичні ідеї, вірування та практики суспільства або певної його частини», або текстів, які є «вирішальними для формування політичної спільноти чи групи».

Передача політичних промов є справжнім викликом для перекладача, завданням якого є не просто достовірно передати зміст оригінального тексту, а й перед перекладом вивчити передумови політичних процесів, які визначають

семантику та структуру політичного тексту. Важливо перекладати політичну промову відповідно до чинних норм політичного дискурсу, який широко визначається як текст і розмови, створені щодо конкретних політичних питань (мова в політиці) або фактичне використання мови інституційних політичних акторів (мова політики).

У публічному виступі особливо важливі синтаксичні стилістичні прийоми — повтори, зворот, антитеза, риторичні запитання тощо. Вони надають висловлюванню експресивності та динамічності. Скоромовки в публічних виступах залучають аудиторію до квазидіалогу з оратором, що зберігає увагу та інтерес публіки. Просторіччя привносить прості фрази, відхилення від строгих граматичних норм, використання розмовної лексики та фразеології, відхід від складної літературної мови.

До рекомендованих стилістичних засобів виразності належать тропи, порівняння, гіперболи, алегорії, евфемізми, ідіоми, цитати, крилаті слова та ін. Усі ці прийоми є стилістичними сигналами, які роблять політичну промову потужним інструментом політичної риторики у спонуканні аудиторії до політичних дій.

Стосовно політичних промов та їх еквівалентності в перекладі слід зазначити, що необхідно знайти збалансоване співвідношення між двома найважливішими характеристиками вихідного та цільового текстів — повнотою та точністю передачі сенсу. А, з іншого боку, важливо досягти того ж прагматичного впливу тексту оригіналу на власного читача та тексту перекладу на читача.

Досягнення абсолютної еквівалентності в усіх її аспектах — синтаксичному, семантичному та прагматичному — практично неможливо, а інколи навіть небажано, оскільки може призвести до дисбалансу впливу на читача оригінального та перекладеного текстів.

Політичний дискурс відображає особливості суспільно-політичного життя держави, що містить елементи національної культури, загально- та національно-специфічні культурні цінності.

Перекладач впорядковує речення у загальний зміст, встановлює зв'язки всередині тексту, включає нову інформацію до теми дискурсу. У результаті

усувається референційна багатозначність, визначається комунікативна мета, здійснюється успішне спілкування. Слова, конструкції, думки є опорними елементами, на які слід спиратися при використанні засобів тлумачення. Знання про властивості комунікації на основі мов перекладу, тобто мови оригіналу та мови перекладу, є недостатніми в процесі перекладу.

Перекладаючи текст політичного дискурсу, перекладач повинен враховувати всі наявні аспекти. У процесі перекладу необхідно встановити вплив комунікативної та прагматичної складових ситуації спілкування на стратегії перекладу текстів політичного дискурсу. Комунікативна ситуація є невід'ємною частиною оригінальної моделі перекладу. Перекладач має звернути увагу на компоненти комунікативної ситуації в вихідному тексті та тексті перекладу.

Урахування комунікативної ситуації допомагає перекладачеві зробити вибір адекватних стратегій перекладу. Текст перекладу має містити такі терміни, які, з одного боку, зберігають ясність вихідного тексту, а з іншого – викликають саме ті асоціації, які намагався передати адресат політичного дискурсу.

Сьогодні політичний дискурс існує не лише в межах певної держави – він транслюється та сприймається мешканцем будь-якої країни глобально, тобто виходить за межі одного мовного образу, тому важливо вивчати це як усним, так і перекладачам. явище. Процеси глобалізації з ряду причин досягли небувалих темпів і мають системний характер. Як частина світової спільноти, кожен розуміє важливість своєчасної інтеграції та швидких дій у мінливих умовах глобального ринку.

Якщо переклад був невід'ємним супутником перших спроб спілкування між племенами, то зараз його значення значно зросло. Переклад став самостійною галуззю науки. Зараз практично немає жодної сфери життя, де б не використовувався переклад, і, звичайно, на перший план виходить політика та економіка. Зараз із впровадженням інноваційних технологій у всі сфери людської діяльності всі політичні процеси (як зовнішні, так і внутрішні) широко висвітлюються та перекладаються багатьма мовами. Однак основною мовою міжнародного та професійного спілкування є англійська.

Інший підхід полягає у використанні паралельних структур, повторів і риторичних запитань, щоб створити подібний ефект у цільовій мові. Ці стратегії можуть допомогти передати те саме повідомлення та намір, що й оригінальна промова, а також зробити інтерпретацію більш привабливою та такою, що запам'ятається аудиторії.

Щоб зрозуміти таке явище, як «політичний дискурс», перш за все, необхідно зрозуміти, що таке дискурс взагалі. Дискурс — це як окремий вербальний продукт мовлення, так і контекст, у якому воно здійснюється. Дискурс – текст, який має свого автора, спрямований на досягнення певних цілей у комунікативній ситуації, відображає бачення світу певного суспільства.

Лінгвістична система знаків завжди існує у формі дискурсу, будь-яка комунікація завжди здійснюється в конкретній сфері людської діяльності, у конкретному соціальному просторі». Тому в повсякденному та політичному вжитку поняття «дискурс» часто стосується будь-яких засобів спілкування. Існує політичний дискурс, публічний дискурс, владний дискурс, тоталітарний дискурс, патріотичний дискурс, християнський дискурс, дискурс ідентичності, дискурсивні практики. Поняття «дискурс» дуже багатогранне. Перекочувавши з латини в основні європейські мови, термін поступово розмивався, означаючи вже будь-який публічний виступ. Поки не став синонімом слово «текст». Загалом, термін «дискурс» сьогодні визначає будь-яке явище дійсності, має символічну природу та певним чином структуроване, зокрема мітинги, дебати, перформанси тощо. З огляду на таку невизначеність лінгвістика тексту стала окремим науковим напрямом, який вивчає мову в дії на основі пошуку закономірностей, притаманних будь-яким текстам».

У широкому розумінні дискурс можна розглядати як механізм узгодження особистісних, соціальних і культурних знань. У більш вузькому, прикладному аспекті, він зосереджений на аналізі мовної комунікації та окремих текстів, виступів, інтерв'ю тощо. У руслі теорії комунікації дослідження політичного дискурсу здійснюється переважно на основі аналізу висловлювань політиків і політичних оглядачів, програм політичних партій та об'єднань, публікацій у ЗМІ, матеріалів

профільних політологічних видань. Основним визначенням цієї статті є політичний дискурс. Важко дати чітке визначення політичного дискурсу.

У сучасному світі політичний дискурс набуває все більшого значення для розвитку ЗМІ та Інтернету. Єдиного визначення цього терміну серед дослідників немає через різноманітність точок зору. Величезна кількість думок щодо поняття «політичний дискурс» та методів його дослідження є серйозними аргументами, що підтверджують зростання інтересу до дискурсу.

Однією з ключових його ознак вважають змішування жанрових меж у політичному дискурсі: будь-який дискурс, у тому числі й політичний, будучи конгломератом певних жанрів, є польовою структурою, у центрі якої окремі жанри мають подвійну природу та поєднання різних жанрів. типи дискурсу. Ступінь важливості того чи іншого жанру в полі політичного дискурсу можна визначити ступенем його відповідності головній меті політичної комунікації – боротьбі за владу. З цієї точки зору прототипами жанрів, звичайно, слід вважати парламентські дебати, виступи політиків, голосування.

У периферійних жанрах функція боротьби за владу переплітається з функціями інших типів дискурсу; причому вона може займати лідируючі позиції або відходити на другий план і проявлятися опосередковано. Через прозорість меж дискурсу характеристики різних типів дискурсу часто накладаються в одному тексті.

Будь-який дискурс, у тому числі й політичний, за своєю суттю є когнітивним явищем, оскільки пов'язаний із відтворенням і передачею знань. Адже це мова, яка вважається цілеспрямованою соціальною дією. А ширше – складна єдність мовної форми, значення та дії, яку можна виразити терміном «комунікативний акт».

Політичним дискурсом слід вважати будь-який матеріал у ЗМІ, який розповідає про політику і автором якого є політик, або якщо він адресований політику. Політичний дискурс існує в усній і письмовій формі. Усна форма (публічні виступи високопоставлених політиків, їх інтерв'ю, виступи на радіо і телебаченні, прес-конференції, парламентські дебати, блоки політичних новин у теле- і радіопрограмах) побудована на основі риторичних традицій, вироблених у давнину.

Усна форма політичного дискурсу є особистою, оскільки за нею стоїть індивідуальність. Аргументація в цьому випадку приймається в єдності вербального, невербального, екстралінгвістичного. Письмова форма охоплює не тільки велику документацію (контракти, угоди, протоколи), але й пресу (розділи, відділення для розміщення політичних фактів), а також рекламу (переважно плакати).

Основна відмінність політичного дискурсу від інших типів аргументативного дискурсу (юридичного, академічного, рекламного, побутового, промислового) полягає в його явному зверненні до систем цінностей, що існують у даному суспільстві. Спеціальним прийомом переконання в політичному дискурсі є пропаганда – засіб маніпулювання свідомістю людей за допомогою мови. Ціннісна орієнтація зумовлює широке використання лексичних одиниць з оцінним (переважно позитивним) значенням, що позначають переважно систему політичних цінностей (свобода, демократія, вибір, рівність тощо).

Метою аргументації в політичному дискурсі є часткова корекція систем цінностей адресата. Переконання здійснюється через протиставлення, тому велика частка одиниць, антонімічних за значенням. У дипломатичному дискурсі – підвиді аргументативного – етичні принципи, формалізовані у формі дипломатичного етикету, стають визначальними при виборі мови аргументації. Поняття «дискурсивність» мовою філософії та логіки означає не лише логічну впорядкованість, а й формальне опосередкування. Окрім інформаційної, політичний дискурс в ідеалі має виконувати орієнтаційно-мобілізаційну, консолідаційну, ідентифікаційну функції. На практиці надмірна експресивність політичних дискурсів може руйнувати ідентифікаційний простір, зводячи нанівець їхню інформаційну та консолідаційну функції.

Тому варто зазначити, що під час перекладу політичного дискурсу дуже важливо визначити й передати адекватний зміст, а також експресивні особливості тексту і, насамперед, зберегти чітку привабливість для слухача чи читача. Вірність оригіналу полягає насамперед у досягненні задуманого автором ефекту, у збереженні повідомлення в тексті. При аналізі та перекладі текстів стає зрозуміло, що в політичному дискурсі змішується політична, економічна лексика, невід'ємною

частиною мови є цитати популярних висловів і відомих авторів, фразеологізми, прислів'я та приказки тощо. Переклад у політичному середовищі є завданням підвищеної лінгвістичної відповідальності.

Політична мова — офіційна мова державної влади, мова зі своїми особливими засобами впливу на громадськість. Неточний переклад політичних текстів може призвести до таких серйозних наслідків, як шкода іміджу політика, негативний вплив на результат переговорів і навіть політичні конфлікти. Першочерговим завданням перекладача в політичній сфері є збереження бажаного комунікативного ефекту. Для цього перекладачеві необхідно вивчити функції, стилістичні особливості, а також лексико-синтаксичні засоби політичного дискурсу. Перекладач, який працює з політичними текстами, повинен мати глибокі знання та розуміти особливості країни. Також перекладач повинен мати великий словниковий запас. А оскільки політичний дискурс демонструє динаміку мови, перекладач має стежити за семантичними змінами всередині дискурсу.

Однак важливо зазначити, що не всі стилістичні засоби можна точно відтворити в синхронному перекладі. Деякі прийоми, як-от каламбури та гра слів, можуть бути надто специфічними для певної мови чи культури, щоб їх точно передати іншою мовою.

Для аналізу відтворення стилістичних засобів була обрана ще одна промова Йенса Столтенберга 2023 року, яка була перекладена синхронним перекладачем (Додаток В, а саме – 12-39 речення за нумерацією) [80] [82].

У промові в основному зустрічається багато повторів та використання займенника “we” тобто «ми».

(12) *Defence Ministers met today to discuss.* (82) – *Міністри оборони збирались сьогодні для обговорення.* (80)

У першому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(13) *And on Israel's ongoing response.* (82) – *І на поточну відповідь Ізраїлю.* (80)

У другому фрагменті був використаний дослівний переклад (*ongoing response* – *поточну відповідь*).

(14) *Allies strongly condemned Hamas' indefensible attacks on civilians, and called for the immediate release of all hostages.* (82) – *Країни – члени Альянсу рішуче засудили атаки Хамасу на цивільних, які неможливо нічим виправдати, і закликали до негайного звільнення усіх заручників.* (80)

У третьому фрагменті був використаний дослівний переклад із додаванням (*Allies – Країни – члени Альянсу*), та граматичною заміною (*indefensible – які неможливо нічим виправдати*). Явища компресії виявлено не було.

(15) *Our thoughts are with all those affected by these horrific attacks.* (82) – *Ми подумки з усіма тими, хто постраждав від цих жахливих атак.* (80)

У четвертому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації (*Our thoughts are – Ми подумки...*).

(16) *Israel has the right to defend itself.* (82) – *Ізраїль має право оборонятись.* (80)

У п'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з граматичною заміною (*to defend itself – оборонятись*).

(17) *And as the conflict unfolds, the protection of civilians is essential.* (82) – *І з розвитком конфлікту захист цивільних має велике значення.* (80)

У шостому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(18) *No nation or organisation hostile to Israel should seek to take advantage of the situation, or to escalate the conflict.* (82) – *Жодна країна чи організація не повинна намагатись скористатись цією ситуацією або вдаватись до ескалації конфлікту.* (80)

У сьомому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами вилучення (*hostile*).

(19) *Today, a number of NATO Allies made clear that they are providing practical support to Israel.* (82) – *Сьогодні низка союзників з НАТО чітко вказали на те, що вони надають Ізраїлю практичну підтримку.* (80)

У восьмому фрагменті був використаний дослівний переклад із зміною порядку слів (... *that they are providing practical support to Israel – ... що вони надають Ізраїлю практичну підтримку*). Явища компресії виявлено не було.

(20) *And doing everything possible to provide for their affected citizens.* (82) – *І роблять усе можливе для допомоги його постраждалим громадянам.* (80)

У дев'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад та конкретизація (*to provide – для допомоги*).

(21) *Ministers also addressed NATO missions and operations, including in the Western Balkans and in Iraq.* (82) – *Міністри також обговорили місії і операції НАТО, включно із західними Балканами і Іраком.* (80)

У десятому фрагменті був використаний дослівний переклад та модуляція (*addressed – обговорили*).

(22) *The European Union joined us.* (82) – *До нас приєднався Європейський союз.* (80)

В одинадцятому фрагменті був використаний переклад зі зміною порядку слів (*The European Union joined us – До нас приєднався Європейський союз*). Явища компресії виявлено не було.

(23) *In response to recent tensions in Kosovo, NATO has deployed hundreds of additional reserve forces to our KFOR operation in recent weeks.* (82) – *У відповідь на нещодавнє напруження в Косові НАТО розгортає сотні додаткових резервних сил до нашої операції КФОР останніми тижнями.* (80)

У дванадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами вилучення.

(24) *And we are conducting more patrols in the north of Kosovo.* (82) – *І ми здійснюємо більше патрулювань на півночі Косова.* (80)

У тринадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(25) *These are prudent steps to ensure KFOR has the forces it needs to fulfil its UN mandate impartially.* (82) – *Це розумні кроки для забезпечення КФОР достатніми силами для неупередженого виконання свого отриманого від ООН мандата.* (80)

У чотирнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Присутня граматична заміна (*to ensure KFOR has the forces it needs to fulfil its UN mandate impartially* – для забезпечення КФОР достатніми силами для неупередженого виконання свого отриманого від ООН мандата)

(26) *Belgrade and Pristina must behave responsibly, refrain from destabilising actions, and re-engage in the EU-facilitated dialogue.* (82) – Белград і Приштина повинні поводитись відповідально, утримуватись від дестабілізуючих дій і повернутись до діалогу за посередництва ЄС. (80)

У п'ятнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії (*EU-facilitated* – посередництва ЄС).

(27) *This is the only way to lasting peace in Kosovo.* (82) – Це єдиний шлях до тривалого миру в Косові. (80)

У шістнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(28) *In Bosnia and Herzegovina, NATO continues to support the EU-led operation Althea, which plays an important role in regional stability.* (82) – В Боснії і Герцеговині НАТО продовжує надавати підтримку очолюваній ЄС операції «Алтея», яка відіграє важливу роль у регіональній стабільності. (80)

У сімнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компресії та додавання слів.

(29) *In Iraq, our mission is expanding its support to Iraqi security institutions, to help prevent the return of ISIS.* (82) – В Іраку наша місія розширює свою підтримку іракських безпекових інституцій, допомагаючи запобігти поверненню ІДІЛ. (80)

У вісімнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад зі зміною порядку слів та граматичною заміною (*to help* – допомагаючи).

(30) *Terrorism remains the most direct asymmetric threat to the Alliance.* (82) – Терористи залишаються найбільш прямою асиметричною загрозою для Альянсу. (80)

У дев'ятнадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було.

(31) *So today I can announce that Assistant Secretary General Tom Goffus will serve as my Special Coordinator for Counter-Terrorism.* (82) – *Тому сьогодні я можу оголосити про те, що помічник Генерального секретаря Том Гоффус буде моїм спеціальним координатором з питань боротьби з тероризмом.* (80)

У двадцятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами додавання (*Counter-Terrorism – з питань боротьби з тероризмом*) та зміною порядку слів. Явища компресії виявлено не було. Присутнє явище генералізації (*will serve – буде*).

(32) *He will ensure that NATO's response to terrorism remains strong, effective, and coherent.* (82) – *Він забезпечить потужну, дієву і цілісну реакцію НАТО на тероризм.* (80)

У двадцять першому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було. Присутнє явище граматичної заміни та вилучення (*He will ensure that NATO's response to terrorism remains strong, effective, and coherent – Він забезпечить потужну, дієву і цілісну реакцію НАТО на тероризм*).

(33) *Defence Ministers also addressed our progress in strengthening NATO's defences.* (82) – *Міністри оборони також обговорили наші досягнення у зміцненні оборони НАТО.* (80)

У двадцять другому фрагменті був використаний дослівний переклад зі зміною порядку слів (*Defence Ministers – Міністри оборони*) та конкретизацією (*progress – досягнення*). До речі, варто зауважити, що у випадку посадових осіб, майже завжди присутнє явище зміни порядку слів при перекладі.

(34) *At the Vilnius Summit, we agreed the most robust defence plans since the Cold War.* (82) – *На Вільнюському саміті ми ухвалили найбільш ретельно пророблені плани оборони з часів холодної війни.* (80)

У двадцять третьому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було. Присутня конкретизація (*robust – ретельно пророблені*).

(35) *We are now taking the next steps.* (82) – *Тепер ми здійснюємо подальші кроки.* (80)

У двадцять четвертому фрагменті був використаний дослівний переклад. Явища компресії виявлено не було. Присутня конкретизація (*taking – здійснюємо*)

(36) *This means assigning the necessary forces, developing new capabilities, and adjusting our command and control structures.* (82) – *Це означає виділення необхідних сил, розвиток нових сил і засобів і удосконалення наших структур командування і управління.* (80)

У двадцять п'ятому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами додавання слів та граматичної заміни.

(37) *Russia's war on Ukraine is a reminder of the important role NATO's nuclear weapons play in deterring aggression.* (82) – *Російська війна проти України нагадує нам про важливу роль, яку ядерні озброєння НАТО відіграють у стримуванні агресії.* (80)

У двадцять шостому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами додавання та граматичної заміни.

(38) *Next week, NATO will hold its annual nuclear exercise, Steadfast Noon.* (82) – *Наступного тижня НАТО проведе щорічні ядерні навчання – «Стедфаст нун».* (80)

У двадцять сьомому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами транскодування та генералізації (*exercise – навчання*).

(39) *This is a routine training event that happens every October.* (82) – *Це рутинні тренування, які відбуваються завжди у жовтні.* (80)

У двадцять восьмому фрагменті був використаний дослівний переклад з елементами компенсації.

Враховуючи особливості проаналізованих промов Йенса Столтенберга, було також визначено відсоткове співвідношення використаних стилістичних засобів при синхронному перекладі: епітети – 21,4%, паралельні конструкції – 14,3%, повтори – 21,4%, звертання – 42,9% (Додаток Е).

ВИСНОВКИ

Отже, синхронний переклад є складним та важливим видом перекладу, який вимагає від перекладача високої кваліфікації та професійної підготовки. Кожен вид усного перекладу має свої особливості та вимоги, які варто отримати при виконанні перекладу. Види усного перекладу мають велике значення для багатьох галузей та можуть забезпечити взаєморозуміння між людьми різних мовних та культурних груп. Важливою умовою успіху усного перекладу є висока кваліфікація та професійна підготовка перекладача.

У роботі подано загальний опис синхронного перекладу, його характеристики в екстремальних умовах, а також аналіз технік синхронного перекладу. Дослідження дозволило зробити такі висновки:

1. Усний переклад як діяльність є складним видом перекладу, який потребує від перекладача високої кваліфікації та професійної підготовки. Кожен вид усного перекладу має свої особливості та вимоги, які повинні бути враховані при виконанні перекладу.
2. У свою чергу синхронний переклад це підвид усного перекладу під час якого йде одночасна передача мовленнєвої інформації з однієї мови на іншу у момент мовлення особи, яка виступає на публіці. Це означає, що перекладач перекладає мовлення майже в режимі реального часу, зазвичай з використанням додаткових технічних засобів – навушників та мікрофонів.
3. Історія синхронного перекладу почалася після Другої світової війни, коли виникли такі міжнародні організації, як ООН і НАТО, потреба в перекладі стала особливо гострою. Оскільки вихідні мови дипломатії – англійська та французька – стали недостатніми для міжнародної політики, професія усного перекладача стала окремою професією.
4. Проаналізувавши синхронні переклади посадових осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС можна дійти висновку що синхронний переклад є дуже складним для виконання. Під час синхронного перекладу можуть виникати серйозні труднощі. Для запобігання їм, мається на увазі наявність потрібного рівня підготовки у перекладача.

5. Для подолання цих труднощів перекладачі-синхроністи можуть використовувати різні тактики та методи їх подолання такі як: компресія, зміна порядку слів, вилучення слів та граматичні трансформації.
6. Також дуже важливим аспектом у подоланні труднощів при виконанні синхронного перекладу посадових осіб НАТО, Єврокомісії та ЄС є підготовка перекладача-синхроніста. Це довгий і складний процес опанування правильних стратегій та тактик синхронного перекладу.

Під час синхронного перекладу всі органи, що сприймають і відтворюють мову, працюють з подвійним напруженням. Мозок також повинен виконувати подвійну роботу: постійно порівнювати речення в двох мовних системах і переключатися з однієї на іншу. Психічні процеси повинні одночасно забезпечувати переклад сприйнятого раніше іншомовного речення і сприйняття змісту наступного речення. Крім того, під час сприйняття, перекладу та представлення тексту перекладач повинен постійно запам'ятовувати досить довгі речення у вихідному тексті та чимало довгих речень у цільовому тексті для представлення. Отже, окрім гарного знання мов, вміння швидко перемикатися з однієї мови на іншу, потрібно додатково ще мати гарно розвинену пам'ять.

Синхронний переклад багато в чому можливий завдяки стратегіям передбачення, які є основою багатьох видів людської діяльності, але які не було основною ціллю даного дослідження. Для того, щоб синхронний переклад був більш вірогідним, перш за все необхідно добре розуміти предмет обговорення.

Крім того, проаналізувавши синхронний переклад, ми робимо висновки про основні стратегії та прийоми, які зазвичай використовуються в синхронному перекладі. Це компресія, яке економить час під час перекладу, дає можливість перекладачеві висловитися більш достовірно та дозволяє уникнути можливих помилок, насамперед при перекладі на іноземну мову. Також часто використовуються перетворення перестановки, додавання та вилучення. Серед способів перекладу лексичних одиниць, задіяних у синхронному перекладі, найпоширенішими є способи контекстної заміни, семантичного розширення, словникового підбору слів і заміни частин мови.

Переклад — це складний процес тлумачення змісту тексту, закладеного в оригіналі. Перекладач відповідає за збереження бажаного комунікативного результату, досліджуючи лексичні, синтаксичні та стилістичні особливості. При перекладі політичних промов необхідно мати базові знання, культурні особливості країн, внутрішньополітичні процеси, знати історію країн. Труднощі перекладу зумовлені відмінностями граматичних, лексичних, синтаксичних категорій, та можливою втратою авторської мети.

Перекладаючи політичні промови, перекладач повинен пам'ятати, що він повинен донести їх зміст до адресата в зрозумілій і адекватній формі, а також використовувати перекладацькі трансформації для максимально точної передачі вихідного тексту.

Перекладач, який працює з політичними текстами, повинен мати глибокі знання та розуміти особливості країни. Також перекладач повинен мати великий словниковий запас. А оскільки політичний дискурс демонструє динаміку мови, перекладач має стежити за семантичними змінами всередині дискурсу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Наукові праці

1. Бєлих, Д. І., Ковальова, Є. І. 2018. Особливості перекладу англійських фразеологічних одиниць у політичному дискурсі [Peculiarities of translation of English phraseological units in political discourse]. Вісник Національного технічного університету “ХПІ”. Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства. Харків: НТУ “ХПІ”, 4, 88-92 с.
2. Бужикова, Р. І., Ковальова А. С. Доместикація та форенізація під час кіноперекладу. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія: Філологічні науки. Мовознавство та літературознавство: зб. наук. праць. Вип. 11. Київ, 2019.
3. Василенко, О. М., Хижун, Я. В. 2021. Перекладацькі стратегії у відтворенні виразних засобів публічного політичного виступу: особливості та прийоми. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов, 21. 32–45 с.
4. Види усного перекладу та сфери його застосування. Режим доступу: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/part_2/3.pdf
5. Ганічева Т. В. Методика навчання майбутніх філологів усного англомовного двостороннього перекладу у галузі прав людини : дис... канд. пед. наук : 13.00.02. Харків, 2008. 182 с.
6. Гнезділова Я. В. Реалізація емотивної функції в публічних промовах політичних діячів США та Великобританії. Мова і культура. (Науковий журнал). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2003. Вип. 6. Т. II: Психологія мови і культури. Мова і засоби масової комунікації. 421 с. С. 358-363.
7. Клепуц Л. Стратегії класифікації ненормативної лексики. Гуманітарні та соціальні науки: матер. І Міжнар. конф. молодих вчених HSS-2009 (м. Львів, 14–16 травня 2009 р.). Львів, 2009. С. 84–87.
8. Ковалєвська Т. Ю. Психолінгвістичні особливості політичного дискурсу. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2001. Вип. 33. Філологічні аспекти дослідження дискурсу. С. 237-242.

9. Корунець І. Біля витоків українського перекладознавства. ВСЕСВІТ. 2008. №1/2. С. 188-194.
10. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2003. 448 с.
11. Лазаренко Л. М. Вступ до перекладознавства: Лекційний курс для студентів I курсу. Маріуполь, 2004. 63 с.
12. Лосєва І. В. Мовностилістичні ознаки політичних промов. Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2012. № 50. 221 с. С. 64-67.
13. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Київ: Ленвіт, 2006. 157 с.
14. Мак-Квейл Д. 2010. Теорія масової комунікації. Львів: Літопис. 260 с.
15. Мамич М. В. Явище інконгруентності в політичному дискурсі. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. 2001. Вип. 33. Філологічні аспекти дослідження дискурсу. С. 278 – 282.
16. Моркотун, С. 2017. Відтворення експресивності образних засобів при перекладі текстів політичного дискурсу. [Reproduction of the expressiveness of figurative means in the translation of texts of political discourse]. Синопис: текст, контекст, медіа, 3 (19). Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/24790/1/15.pdf>.
17. Ольховська А. С. Проблеми змісту перекладацької компетенції. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. 2010. Вип. 91. С. 172-176.
18. Селіванова О. О. 2008. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми. Полтава: Довкілля. Київ. 711 с.
19. Семчинський С. В. 1988. Загальне мовознавство. Київ. 328 с.
20. Серажим К. С. Термін «дискурс» у сучасній лінгвістиці. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків: Константа, 2003. 7–12 с.
21. Соловей, Г. С. 2011. Політична лексика як об'єкт перекладу (на матеріалі текстів політичних заяв, звернень, промов, статей та анекдотів) [Political vocabulary as an object of translation (on the material of texts of political

- statements, appeals, speeches, papers and anecdotes)]: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.16. Харків.
22. Слухай Н. В. (2001). Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 256 с.
 23. Фесенко, І. (2015). Особливості перекладу політичних промов та текстів [Features of translation of political speeches and texts]. Наукові записки Національного університету “Острозька академія”. Серія “Філологічна”, 55, 264-266 с.
 24. Шевченко І. С. Проблеми типології дискурсу. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Під загальн. ред. Шевченко І. С.: Монографія. Харків: Константа, 2005. 233–236 с.
 25. Baddeley, A. D. & Hitch, G. J. (1974). Working memory. In G. A. Bower (Ed.), *The psychology of learning and motivation: Advances in research and theory* (Vol. 8). New York: Academic Press, 47–89 pp.
 26. Baker, M. 2011. In *Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge.
 27. Baker, Mona. 2007. *Activist Communities of Translators and Interpreters*. Paper presented at Translation, Interpreting and Social Activism 1st International Forum. Granada: University of Granada.
 28. Bánhegyi, Mátyás. 2008. A Translation Studies oriented integrative approach to Canadian Political Discourse. *Translation, History and Culture*.
 29. Bassnett S. *Translation, History and Culture*. London; New York : Pinter Publishers, 1990. 133 p.
 30. Beard, A. 2000. *The language of politics*. London: Routledge.
 31. Bell, R. 1993. *Translation and Translating: Theory and Practice*. London, New York: Longman.
 32. *Bridging the gap: empirical research in simultaneous interpretation* edited by Sylvie Lambert and Barbara Moser-Mercer. 1994.

33. Catford J. A. *Linguistic Theory of Translation*. Oxford University Press, 1999. 400 p.
34. Chernysh O. 2013. *Media Discourse as a Basic Notion of Medialinguistics*. *Global English – Global Decisions*. XVIII TESOL : Ukraine National Conference, April 12-13, 2013. Book of papers. Sevastopol [in Ukrainian]. 88 p.
35. Chilton, P. & Schäffner, C. 2002. *Politics as Text and Talk: Analytic Approaches to Political Discourse*. Amsterdam: John Benjamins.
36. Crystal D. *English as a Global Language*. Cambridge University Press, 2003. 202 p.
37. Daneman, M. & Carpenter, P. A. 1980. Individual differences in working memory and reading. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior* 19.
38. Dijk, T. A. 1997. *Discourse as social interaction*. London: Sage Publ.
39. *Efforts and Models in Interpreting and Translation Research A tribute to Daniel Gile*. Editor(s): Gyde Hansen, Andrew Chesterman and Heidrun Gerzymisch-Arbogast. 2009.
40. Fairclough N. 1995. *Media Discourse*. London: Arnold Publishers. 294 p.
41. Geeraerts D. 2010. *Theories of Lexical Semantics*. Oxford, NY: University Press. 317 p.
42. Gile D. *Basic Concepts and Models for Interpreter and Translator Training*. Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins publishing Company, 2009. 287 p.
43. Green J. *Thinking Through Translation*. London: The University of Georgia Press, 1978. 189 p.
44. Hatim, B., & Mason, I. 1997. *The Translator as Communicator*. Routledge.
45. *Interlingual and intercultural communication: discourse and cognition in translation and second language acquisition studies*. Tübingen: Narr, 1986. 291 p.
46. Jones, Roderick. *Conference interpreting explained*. 2nd ed. 2002.
47. Just, M.A. & Carpenter, P. A. 1992. A capacity theory of comprehension: Individual differences in working memory. *Psychological Review* 99.
48. Kampf, Z. 2015. *Political Discourse Analysis*. *The International Encyclopedia of Language and Social Interaction*. K. Tracy, T. Sandel, C. Ilie (Eds.). Retrieved from: https://www.academia.edu/5074479/Political_Discourse_Analysis

49. Kenny, D. 2001. Equivalence. Routledge Encyclopedia of Translation Studies. M. Baker (Ed.). London: Routledge.
50. Koller, W. 1989. Equivalence in Translation Theory. Readings in Translation Theory. A. Chesterman (Ed.). Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.
51. Kussmaul P. Training the Translator. Amsterdam; Philadelphia: John Behjamins Publishing Company, 1995. 176 p.
52. Munday, Jeremy. 2005. Introducing Translation Studies. Theories and Applications. Routledge, Abingdon.
53. Newmark P. Textbook of Translation. Prentice Hall, 1991. 184 p.
54. Newmark P. 1981. Approaches to Translation. Oxford: Pergamon Press.
55. Nida, E. & Taber, Ch. 1982. The Theory and Practice of Translation. Leiden: Brill.
56. Nord, Christiane. 2007. Translation as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained. St. Jerome Publishing, Manchester.
57. On the option between form-based and meaning-based interpreting: the effect of source text difficulty on lexical target text form in simultaneous interpreting. Режим доступа:
<https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/10167/1/11%20full%20text.pdf#page=33>
58. Onyshchenko M. Socio-cultural impact of the translation of speeches and statements of politicians. Kyiv, 2023. 50-53 p.
59. Pöschker F. Quality assessment in conference and community interpreting. Meta. 2001. Vol. 46, № 2.
60. Pym, A. 2014. Exploring Translation Theories. London: Routledge.
61. Pym, A. 2018. A Typology of Translation Solutions. The Journal of Specialised Translation. Issue 30. Retrieved from https://www.jostrans.org/issue30/art_pym.pdf.
62. Robinson D. Becoming a Translator. New York: Routledge, 2007. 344 p.
63. Seeber, K. G. 2011. Cognitive load in simultaneous interpreting: Existing theories — new models. Interpreting, 13. 176-204 pp.

64. Self-evaluation: the awareness of one's own difficulties as a training tool for simultaneous interpretation. Режим доступа: <https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/4789/1/RussoIN6.pdf>
65. Simultaneous interpreting. Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/328028446_2018_Simultaneous_interpreting
66. Simultaneous transfer strategies and their description. Режим доступа: <https://www.jcreview.com/admin/Uploads/Files/61a8ca45275c75.84317788.pdf>
67. Snelling D. Strategies for Simultaneous Interpreting, Camponotto Editore, Udine, 1992.
68. Schäffner, C. 2004. Political Discourse Analysis from the Point of View of Translation Studies. *Journal of Language and Politics*, 3 (1), 117–150 pp.
69. Schjoldager, Anne. 2008. *Understanding Translation*. Academica, Århus.
70. Schäffner, Christina. 2007. *Politics and Translation*. In: Kuhiwczak, Piotr (ed.); Littau, Karin (ed.) 2007. *A Companion to Translation Studies*. 2007. Multilingual Matters Ltd., Clevedon.
71. The Strategic Dimension of Interpreting. Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/272743131_The_Strategic_Dimension_of_Interpreting
72. Williams, Jenny; Chesterman, Andrew. 2002. *The MAP. A Beginners Guide to Doing Research in Translation Studies*. St. Jerome Publishing, Manchester.
73. Wilss Wolfram. *Knowledge and Skills in Translator Behavior*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1996. 260 p.
74. Working memory and expertise in simultaneous interpreting. Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/233596806_Working_memory_and_expertise_in_simultaneous_interpreting
75. Venuti L. *The translation studies Reader*. Routledge, 2000. 524 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

76. Виступ перед пресою Генерального секретаря НАТО Йенса Столтенберга. 2022. Режим доступу:
https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_207788.htm?selectedLocale=uk
77. Вступне слово Генерального секретаря НАТО Йенса Столтенберга перед засіданням Контактної групи з оборони України. 2023. Режим доступу:
https://www.nato.int/cps/uk/natohq/opinions_219206.htm?selectedLocale=uk
78. Пресконференція Генерального секретаря НАТО Йенса Столтенберга після засідання міністрів оборони країн НАТО в Брюсселі. 2023. Режим доступу:
https://www.nato.int/cps/uk/natohq/opinions_219139.htm?selectedLocale=uk
79. Opening remarks by NATO Secretary General Jens Stoltenberg ahead of the Ukraine Defense Contact Group meeting. 2023. Retrieved from:
https://www.nato.int/cps/uk/natohq/opinions_219206.htm?selectedLocale=en
80. Press conference by NATO Secretary General Jens Stoltenberg following the meeting of NATO Ministers of Defence in Brussels. 2023. Retrieved from:
https://www.nato.int/cps/uk/natohq/opinions_219139.htm?selectedLocale=en
81. Press point with NATO Secretary General Jens Stoltenberg. 30 sept 2022. Retrieved from: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_207788.htm?selectedLocale=en

Довідкова література

82. Англо-український словник [Укл. Є. І. Гороть, Л. М. Коцюк, Л. К. Малімон, А. Б. Павлюк]. Вінниця: Нова Книга, 2006. 1700 с.
83. Великий сучасний англо-український, українсько-англійський словник [А. Загнитко, И. Данилюк]. Донецьк: БАО, 2012. 1008 с.
84. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.). укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
85. Коломієць І. І. Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник довідник філолога). уклад. і гол. ред. І. І. Коломієць. Умань: Візаві, 2015. 202 с.
86. Курс лекцій з навчальної дисципліни «Основи усного перекладу» для студентів денної форми навчання зі спеціальності 035 «Філологія» за освітньо

- професійною програмою «Філологія» освітнього ступеня «Бакалавр». Режим доступу: http://pereklad.kdu.edu.ua/method/bak/4/OUP_1k.pdf
87. Лисенко Г. Л., Баклан І. М., Чепурна З. В. Основи перекладу – міст між теорією і практикою (німецько-український напрям): підручник. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 204 с.
 88. Максимов С. Є. Усний двосторонній переклад (англійська та українська мови). Теорія та практика усного двостороннього перекладу для студентів факультету перекладачів та факультету заочного та вечірнього навчання (+2 компакт-диски): навч. посіб. - 2-ге вид., виправлене та доповнене. Київ: Ленвіт, 2007. 416 с.
 89. Методика навчання іноземних мов та культур: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів [за загальн. ред. С.Ю. Ніколаєвої]. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.
 90. Плахотник В. М. Чи можуть вправи бути комунікативними? Іноземні мови. 2012. № 1. С. 5-12.
 91. Саприкін С. С., Чужакін А. П. Світ усного перекладу: навчальний посібник. Вінниця : Нова Книга, 2011. 224 с.
 92. Світлична О. Р. Методика навчання майбутніх перекладачів усного послідовного двостороннього перекладу у фінансовій банківській галузі (англійська та українська мови): дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Дніпропетровськ, 2015. 354 с.
 93. Трусів С. С. Офіційна промова як комунікативна подія і культурний феномен в аспекті перекладу. Мова і культура. (Науковий журнал). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. Вип. 13. Т. VII (143). 408 с. С. 364-372.
 94. Червінко Є. О. Методика навчання майбутніх філологів усного послідовного перекладу з української мови англійською з використанням перекладацького скоропису: дис. канд. пед. наук: 13.00.02. Харків, 2014. 210 с.
 95. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця: Нова книга, 2013. 376 с.

96. Черноватий Л. М. Система вправ для навчання послідовного перекладу з опорою на систему перекладацького скоропису. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань, 2013. № 3. С. 338-348.
97. Черноватий Л. М. Система вправ для навчання перекладу з аркуша майбутніх філологів. Наукові записки. Сер.: Філологічні науки (Мовознавство). Кропивницький: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. Вип. 153. С. 603-608.
98. Черноватий Л. М. Типологія вправ для формування навичок усного перекладу. Актуальні проблеми художнього і галузевого перекладу. Горлівка: ГДПШМ, 2007. Вип. 6. С. 150-158.

Інтернет-джерела

99. Advantages and difficulties of simultaneous translation. Режим доступу: <https://www.conferences.uz/index.php/conferences/article/view/86/34>
100. Analysing prosody in simultaneous interpreting: Difficulties and possible solutions. Режим доступу: <https://www.openstarts.units.it/bitstream/10077/10165/1/13%20full%20text.pdf#page=7>

Візуальне представлення етапів роботи

ЕТАПИ	МЕТОДИ
<p>Підготовчий етап. Здійснення емпіричної вибірки, опрацювання теоретичних засад та формулювання гіпотези.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - дедуктивний; - аналіз; - синтез; - індукція; - дедукція; - метод вибірки; - описовий метод.
<p>Перший етап. Порівняльний аналіз тексту оригіналу і тексту перекладу.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - структурний метод (дистрибутивний, трансформаційний аналіз, аналіз безпосередніх складників і компонентний аналіз); - зіставний і порівняльно-перекладознавчий аналіз; - типологічний метод.
<p>Другий етап. Опис рівня еквівалентності та дотримання/недотримання мовних реєстрів.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - інтерпретаційний аналіз; - стилістичний аналіз; - метод інтроспекції.

**Вживання лексичних трансформацій у політичній промові Йенса Столтенберга
(2023 року)**

№	Оригінал (англійська) [81]	Переклад (українська) [79]	Трансформація
1.	<i>President Zelenskyu, Secretary Austin, Minister Umerov and General Brown, distinguished colleagues, it's a great honour to welcome you all to the NATO Headquarters.</i>	<i>Президенте Зеленський, секретарю Остін, міністре Умеров і генерале Браун, шановні колеги, для мене велика <u>честь</u> <u>вітати</u> вас усіх в штаб-квартирі НАТО.</i>	1. Дослівний переклад з елементами додавання.
2.	<i>Secretary Austin, dear Lloyd, thank you for your leadership. You have been instrumental since day one.</i>	<i>Секретарю Остін, дорогий Ллойде, дякую за ваше лідерство. Ви дуже багато зробили з першого дня.</i>	2. Дослівний переклад.
3.	<i>He <u>was wrong</u>.</i>	<i>Він <u>помилвся</u>.</i>	3. Еквівалентний переклад з елементом компресії.
4.	<i>The Ukrainian armed forces <u>have exceeded</u> expectations again and again.</i>	<i>Збройні сили України <u>перевершують</u> сподівання раз за разом.</i>	4. Дослівний переклад з елементами компресії.
5.	<i>You have taken back 50% of the territory seized by Russia since February last year.</i>	<i>Ви повернули 50 відсотків території, яку Росія захопила з лютого минулого року.</i>	5. Дослівний переклад.

6.	<i>You are <u>inflicting a high cost on the Russian forces.</u></i>	<i>Ви змушуєте російське військо <u>платити велику ціну.</u></i>	6. Дослівний переклад з елементами компенсації.
7.	<i><u>On the contrary.</u></i>	<i><u>Навпаки.</u></i>	7. Прийом компресії.
8.	<i>And we need to put in place <u>a long-term framework that will ensure history does not repeat itself.</u></i>	<i>І нам необхідно створити <u>довгострокову структуру, яка гарантувала б, що історія не повториться.</u></i>	8. Дослівний переклад зі зміною порядку слів.
9.	<i><u>The stronger Ukraine is on the battlefield, the stronger they will be at the negotiating table, and the sooner this war will end.</u></i>	<i><u>Що сильнішою Україна буде на полі бою, то сильнішими вони будуть за столом переговорів і скоріше ця війна закінчиться.</u></i>	9. Дослівний переклад з елементами граматичної заміни.
10.	<i>And we established a NATO-Ukraine Council, where <u>Allies and Ukraine sit as equals.</u></i>	<i>І ми створили Раду Україна – НАТО, де члени <u>Альянсу</u> і Україна засідають <u>на рівних.</u></i>	10. Переклад зі зміною порядку слів.
11.	<i>We will stand with Ukraine for <u>as long as it takes.</u></i>	<i>Ми стоятимемо з Україною <u>так довго, скільки буде потрібно.</u></i>	11. Дослівний переклад. Явище компресії виявлено не було.

**Вживання граматичних трансформацій у політичній промові Йенса
Столтенберга (2023 року)**

№	Оригінал (англійська) [82]	Переклад (українська) [80]	Трансформація
12.	<i>Defence Ministers met today to <u>discuss</u>.</i>	<i>Міністри оборони збирались сьогодні <u>для обговорення</u>.</i>	12. Дослівний переклад.
13.	<i>And on Israel's <u>ongoing response</u>.</i>	<i>І на <u>поточну відповідь</u> Ізраїлю.</i>	13. Дослівний переклад.
14.	<i><u>Allies</u> strongly condemned Hamas' <u>indefensible</u> attacks on civilians, and called for the immediate release of all hostages.</i>	<i><u>Країни – члени Альянсу</u> рішуче засудили атаки Хамасу на цивільних, <u>які неможливо нічим виправдати</u>, і закликали до негайного звільнення усіх заручників.</i>	14. Дослівний переклад із додаванням (Allies – Країни – члени Альянсу), та граматичною заміною (indefensible – які неможливо нічим виправдати).
15.	<i><u>Our thoughts are with all those affected by these horrific attacks.</u></i>	<i><u>Ми подумки</u> з усіма тими, хто постраждав від цих жахливих атак.</i>	15. Дослівний переклад з елементами компенсації.
16.	<i>Israel has the right to <u>defend itself</u>.</i>	<i>Ізраїль має право <u>оборонятись</u>.</i>	16. Дослівний переклад з граматичною заміною.
17.	<i>And as <u>the conflict unfolds</u>, the protection of civilians is essential.</i>	<i>І з <u>розвитком конфлікту</u> захист цивільних має велике значення.</i>	17. Дослівний переклад.

18.	<i>No nation or organisation <u>hostile to Israel</u> should seek to take advantage of the situation, or to escalate the conflict.</i>	<i>Жодна країна чи організація <u>не повинна</u> намагатись скористатись цією ситуацією або вдаватись до ескалації конфлікту.</i>	18. Дослівний переклад з елементами вилучення.
19.	<i>Today, a number of NATO Allies made clear <u>that they are providing practical support to Israel.</u></i>	<i>Сьогодні <u>низка союзників з НАТО</u> чітко вказали на те, <u>що вони надають Ізраїлю практичну підтримку.</u></i>	19. Дослівний переклад із зміною порядку слів.
20.	<i>And doing everything possible to <u>provide</u> for their affected citizens.</i>	<i>І роблять усе можливе <u>для допомоги</u> його постраждалим громадянам.</i>	20. Дослівний переклад та конкретизація.
21.	<i>Ministers also <u>addressed</u> NATO missions and operations, including in the Western Balkans and in Iraq.</i>	<i>Міністри також <u>обговорили</u> місії і операції НАТО, включно із західними Балканами і Іраком.</i>	21. Дослівний переклад та модуляція.
22.	<i><u>The European Union</u> <u>joined us.</u></i>	<i><u>До нас приєднався Європейський союз.</u></i>	22. Переклад зі зміною порядку слів.
23.	<i>In response to recent tensions in Kosovo, NATO <u>has deployed</u> hundreds of additional reserve forces</i>	<i>У відповідь на нещодавнє напруження в Косові НАТО <u>розгортає</u> сотні додаткових резервних</i>	23. Дослівний переклад з елементами вилучення.

	<i>to our KFOR operation in recent weeks.</i>	<i>сил до нашої операції КФОР останніми тижнями.</i>	
24.	<i>And we are conducting more patrols in the north of Kosovo.</i>	<i>І ми здійснюємо більше патрулювань на півночі Косова.</i>	24. Дослівний переклад.
25.	<i>These are prudent steps to ensure KFOR has the forces it needs to fulfil its UN mandate impartially.</i>	<i>Це розумні кроки для забезпечення КФОР достатніми силами для неупередженого виконання свого отриманого від ООН мандата.</i>	25. Дослівний переклад. Присутня граматична заміна.
26.	<i>Belgrade and Pristina must behave responsibly, refrain from destabilising actions, and re-engage in the <u>EU-facilitated</u> dialogue.</i>	<i>Белград і Приштина повинні поводитись відповідально, утримуватись від дестабілізуючих дій і повернутись до діалогу за <u>посередництва ЄС</u>.</i>	26. Дослівний переклад з елементами компресії.
27.	<i>This is the only way to lasting peace in Kosovo.</i>	<i>Це єдиний шлях до тривалого миру в Косові.</i>	27. Дослівний переклад.
28.	<i>In Bosnia and Herzegovina, NATO continues to support the <u>EU-led operation Althea</u>, which plays an important role in regional stability.</i>	<i>В Боснії і Герцеговині НАТО продовжує надавати підтримку <u>очолюваній ЄС операції «Алтея»</u>, яка відіграє важливу роль у</i>	28. Дослівний переклад з елементами компресії та додавання слів.

		<i>регіональній стабільності.</i>	
29.	<i>In Iraq, our mission is expanding its support to Iraqi security institutions, to <u>help prevent the return of ISIS.</u></i>	<i>В Іраку наша місія розширює свою підтримку іракських безпекових інституцій, <u>допомагаючи запобігти поверненню ІДІЛ.</u></i>	29. Дослівний переклад зі зміною порядку слів та граматичною заміною.
30.	<i>Terrorism remains the most direct asymmetric threat to the Alliance.</i>	<i>Терористи залишаються найбільш прямою асиметричною загрозою для Альянсу.</i>	30. Дослівний переклад.
31.	<i>So today I can announce that Assistant Secretary General Tom Goffus <u>will serve as my Special Coordinator for Counter-Terrorism.</u></i>	<i>Тому сьогодні я можу оголосити про те, що помічник Генерального секретаря Том Гоффус <u>буде моїм спеціальним координатором з питань боротьби з тероризмом.</u></i>	31. Дослівний переклад з елементами додавання та зміною порядку слів. Присутнє явище генералізації.
32.	<i><u>He will ensure that NATO's response to terrorism remains strong, effective, and coherent.</u></i>	<i><u>Він забезпечить потужну, дієву і цілісну реакцію НАТО на тероризм.</u></i>	32. Дослівний переклад. Присутнє явище граматичної заміни та вилучення.
33.	<i><u>Defence Ministers</u> also addressed our <u>progress in strengthening NATO's defences.</u></i>	<i><u>Міністри оборони</u> також обговорили <u>наші досягнення</u> у <u>зміцненні оборони НАТО.</u></i>	33. Дослівний переклад зі зміною порядку слів та конкретизацією.

34.	<i>At the Vilnius Summit, we agreed the most <u>robust</u> defence plans since the Cold War.</i>	<i>На Вільнюському саміті ми ухвалили найбільш <u>ретельно</u> пророблені плани оборони з часів холодної війни.</i>	34. Дослівний переклад. Присутня конкретизація.
35.	<i>We are now <u>taking</u> the next steps.</i>	<i>Тепер ми <u>здійснюємо</u> подальші кроки.</i>	35. Дослівний переклад. Присутня конкретизація.
36.	<i>This means assigning <u>the necessary</u> forces, developing new capabilities, and <u>adjusting</u> our command and control structures.</i>	<i>Це означає виділення <u>необхідних</u> сил, розвиток нових сил і засобів і <u>удосконалення</u> наших структур командування і управління.</i>	36. Дослівний переклад з елементами додавання слів та граматичної заміни.
37.	<i>Russia's war on Ukraine is a reminder of the important role NATO's nuclear weapons play in <u>detering aggression</u>.</i>	<i>Російська війна проти України нагадує нам про важливу роль, яку ядерні озброєння НАТО відіграють у <u>стримуванні агресії</u>.</i>	37. Дослівний переклад з елементами додавання та граматичної заміни.
38.	<i>Next week, NATO will hold its annual nuclear <u>exercise</u>, <u>Steadfast Noon</u>.</i>	<i>Наступного тижня НАТО проведе щорічні ядерні <u>навчання</u> – <u>«Стедфаст нун»</u>.</i>	38. Дослівний переклад з елементами транскодування та генералізації.

39.	<i>This is a routine training event that happens <u>every</u> <u>October</u>.</i>	<i>Це рутинні тренування, які відбуваються <u>завжди</u> у <u>жовтні</u>.</i>	39. Дослівний переклад з елементами компенсації.
------------	---	---	--

**Компаративний аналіз перекладацьких методів і стратегій
(на основі політичної промови Йенса Столтенберга 2022 року)**

№	Оригінал (англійська) [83]	Переклад (українська) [78]	Трансформація
40.	<i>President Putin has now claimed four more regions of Ukraine as part of Russia.</i>	<i>Президент Путін заявив, <u>що ще чотири</u> регіони України є частиною Росії.</i>	40. Додавання і зміна порядку слів.
41.	<i>We call on all states to <u>reject</u> Russia's blatant attempts at territorial conquest.</i>	<i>Ми закликаємо усі держави <u>відкидати</u> зухвалі намагання Росії захоплювати території.</i>	41. Переклад був виконаний дослівно. Наявне вилучення слів.
42.	<i><u>Just like</u> Crimea is Ukraine.</i>	<i><u>Так само, як і</u> Крим є Україною.</i>	42. Дослівний переклад, але з додаванням компенсації і зміною порядку слів.
43.	<i>This is <u>the second time</u> Russia has taken Ukrainian territory by force.</i>	<i>Це вже <u>вдруге</u> Росія захоплює силою українську територію.</i>	43. Дослівний переклад, компенсації та вилучення слів.
44.	<i><u>But</u> we provide support to Ukraine so it can uphold its right for self-defence,</i>	<i><u>Проте</u> ми надаємо підтримку Україні для того, щоб вона могла користуватись своїм правом на самооборону,</i>	44. Дослівний переклад, компенсації, зміни порядку слів та компресії.

	<i>enshrined in the UN Charter.</i>	<i>яке закарбоване в Статуті ООН.</i>	
45.	<i><u>Ours is a defensive Alliance.</u> We stand united and determined to defend and protect every <u>NATO Ally.</u></i>	<i><u>Наш Альянс оборонний.</u> Ми стоїмо об'єднані і рішучі на обороні і захисті кожного <u>союзника по НАТО.</u></i>	45. Переклад був виконаний дослівно. Наявна компресія, зміна порядку слів та компенсація.
46.	<i>Putin has mobilised <u>hundreds of thousands of more troops.</u></i>	<i>Путін мобілізує <u>ще сотні тисяч вояків.</u></i>	46. Еквівалентний переклад з елементами компенсації та вилучення.
47.	<i><u>Engaged in irresponsible nuclear sabre-rattling.</u></i>	<i><u>Займається безвідповідальним бряцанням ядерною зброєю.</u></i>	47. Дослівний переклад, але також присутнє вилучення (опущена особа – підмет (he) – у реченні).
48.	<i><u>To end the immense suffering of the brave Ukrainian people.</u></i>	<i><u>За припинення неймовірних страждань хороброго українського народу.</u></i>	48. Еквівалентний переклад з елементами компресії та граматичної заміни (інфінітивна конструкція оригіналу передається дієслівною у перекладі).
49.	<i><u>We remain resolute in providing support to Ukraine as it</u></i>	<i><u>Ми рішуче будемо і надалі надавати підтримку Україні, яка продовжує</u></i>	49. Дослівний переклад з елементами компресії.

	<i>continues to defend itself against Russia's aggression.</i>	<i>оборонятись від російської агресії.</i>	
50.	<i><u>For as long as it takes.</u></i>	<i><u>Так довго, скільки буде потрібно.</u></i>	50. Дослівний переклад з елементом компресії.
51.	<i>And let me begin <u>by paying tribute to your inspirational leadership,</u> The heroism of your armed forces.</i>	<i>І дозвольте мені розпочати з <u>того, що я віддаю належне</u> <u>твоєму</u> <u>лідерству,</u> яке надихає, героїзму ваших збройних сил.</i>	51. Дослівний переклад, а також присутнє явище граматичної заміни. Компресія частково наявна.
52.	<i>Capital of the great nation of Ukraine. And today, a city with <u>a special place in the hearts of the free world.</u></i>	<i>Столиці великої держави України. А сьогодні, міста, яке займає <u>особливе місце в серцях вільного світу.</u></i>	52. Дослівний переклад, але також є вилучення частини речення (підмета) та додавання слів.
53.	<i>When I was last here in April, we discussed our preparations for NATO's Vilnius Summit. <u>And your preparations for the counteroffensive.</u></i>	<i>Кили я був тут минулого разу в квітні, ми обговорювали нашу підготовку до Вільнюського саміту <u>НАТО і вашу підготовку до контрнаступу.</u></i>	53. Такий прийом як об'єднання (двох окремих речень в одне) та, частково, компресія.

54.	<i>Today, your forces are moving forward.</i>	<i>Сьогодні ваші сили йдуть вперед.</i>	54. Дослівний переклад.
55.	<i><u>They face</u> fierce fighting.</i>	<i><u>На них</u> чекають запеклі бої.</i>	55. Дослівний переклад з елементами контекстуальної заміни.
56.	<i>But they are gradually gaining ground.</i>	<i>Але вони поступово повертають землю.</i>	56. Дослівний переклад.
57.	<i>Every metre that Ukrainian forces regain is a metre that Russia loses.</i>	<i>Кожен метр, який українські війська повертають, це метр, який Росія втрачає.</i>	57. Дослівний переклад.
58.	<i>And <u>there is</u> a stark contrast.</i>	<i><u>І тут має місце</u> вражаючий контраст.</i>	58. Еквівалентний переклад з елементами компресії.
59.	<i>Moscow is fighting for imperial <u>delusions</u>.</i>	<i>Москва воює за імперські <u>марення</u>.</i>	59. Еквівалентний переклад з елементами компресії.
60.	<i>Ukraine has strong <u>backing</u> from 31 NATO Allies and many partners.</i>	<i>Україна має потужну <u>підтримку</u> з боку 31 союзника з НАТО і багатьох партнерів.</i>	60. Дослівний переклад з елементами компенсації.
61.	<i>In total, more than 50 nations support and supply you through the Ukraine</i>	<i>Загалом, більше 50 країн підтримують і забезпечують вас через</i>	61. Дослівний переклад.

	<i>Defence Contact Group.</i>	<i>Контактну групу оборони України.</i>	
62.	<i>And over one hundred and forty nations <u>stood up for</u> your sovereignty at the United Nations.</i>	<i>І понад 140 країн <u>підтримали</u> вашу незалежність в ООН.</i>	62. Дослівний переклад з елементами контекстуальної заміни.
63.	<i>Meanwhile, Russia is diminished on the <u>world stage</u>.</i>	<i>Тим часом Росія зменшується на <u>світовій арені</u>.</i>	63. Дослівний переклад з елементами компенсації.
64.	<i>Cut off from international markets. Staying home from international summits. And reduced to seeking arms from regimes like Iran and North Korea.</i>	<i>Відрізана від світових ринків. Не бере участі в міжнародних самітах. І опустилась до намагань отримати зброю у таких режимів, як Іран і Північна Корея.</i>	64. Дослівний переклад з елементами вилучення слів.
65.	<i>We just had an important discussion on the next steps for NATO's support.</i>	<i>Ми щойно мали важливе обговорення наступних кроків для підтримки з боку НАТО.</i>	65. Дослівний переклад.
66.	<i>At our Vilnius Summit in July, all</i>	<i>На нашому Вільнюському саміті в липні усі члени</i>	66. Дослівний переклад.

	<i>Allies agreed that Ukraine will join NATO.</i>	<i>Альянсу погодились, що Україна вступить до НАТО.</i>	
67.	<i>And we took three historic decisions <u>to turn</u> this into reality.</i>	<i>І ми прийняли три історичних рішення для <u>перетворення</u> цього в реальність.</i>	67. Дослівний переклад з елементами граматичної заміни.
68.	<i>First, we shortened your path to NATO from two to one step. By removing the requirement for a Membership Action Plan.</i>	<i>По-перше, ми скоротили ваш шлях до НАТО з двох до одного кроку. Знявши вимогу щодо Плану дій з підготовки до членства.</i>	68. Дослівний переклад.
69.	<i>Second, we agreed a programme to make Ukraine's forces <u>fully interoperable</u> with your future Allies.</i>	<i>По-друге, ми узгодили програму для того, щоб зробити Збройні сили України <u>більш оперативно сумісними</u> з вашими майбутніми союзниками.</i>	69. Дослівний переклад з елементами компресії, компенсації, вилучення та модуляції.
70.	<i><u>Fully adopting NATO doctrine and equipment.</u></i>	<i><u>Повністю прийнявши доктрину НАТО і обладнання.</u></i>	70. Дослівний переклад зі зміною порядку слів.
71.	<i>This is part of a major package of support, worth</i>	<i>Це частина великого пакету підтримки</i>	71. Дослівний переклад з елементами компенсації.

	<i>hundreds of millions of euros <u>annually</u>.</i>	<i>вартістю в сотні мільйонів євро <u>щорічно</u>.</i>	
72.	<i>Third, we strengthened our political ties to an unprecedented level, by establishing the NATO-Ukraine Council. A body where we can consult and take decisions together.</i>	<i>По-третє, ми зміцнили наші політичні зв'язки до безпрецедентного рівня, створивши Раду Україна – НАТО, орган, де ми можемо консультиватись і приймати рішення разом.</i>	72. Дослівний переклад.
73.	<i>The Council has already met for important consultations, including on Black Sea security, and will meet again soon.</i>	<i>Рада вже збиралась для важливих консультацій, в тому числі з питань Чорноморської безпеки, і невдовзі знову збереться.</i>	73. Дослівний переклад.
74.	<i>These three decisions mean that Ukraine is now closer to NATO than ever before.</i>	<i>Ці три рішення означають, що Україна тепер близька до НАТО, як ніколи раніше.</i>	74. Дослівний переклад.

75.	<i>NATO Allies also continue to provide <u>high-end</u> capabilities to help you push back the invasion.</i>	<i>Союзники з НАТО також продовжують надавати <u>найсучасніші</u> сили і засоби, щоб допомогти вам відбивати вторгнення.</i>	75. Дослівний переклад з елементами компресії та генералізацією.
76.	<i>Just in the past few days and weeks, this has included Abrams tanks, sophisticated missile systems, and <u>air defences</u>, as well as training for F-16 pilots.</i>	<i>Лише за кілька минулих днів і тижнів це були танки Абрамс, передові ракетні системи і <u>ППО</u>, а також підготовка пілотів для F-16.</i>	76. Дослівний переклад з елементами компресії.
77.	<i>This is a collective effort by all NATO Allies. With <u>equal burden-sharing</u>.</i>	<i>Це колективні зусилля усіх союзників з НАТО. Із <u>справедливим розподілом тягаря</u>.</i>	77. Дослівний переклад з елементами модуляції та зміною порядку слів.
78.	<i><u>Of nearly one</u> hundred billion euros in military support committed to Ukraine since the invasion, around half has come from the United States,</i>	<i><u>З майже ста мільярдів</u> євро, виділених на військову підтримку України з початку вторгнення, майже половина надійшла від Сполучених Штатів. А друга половина надійшла</i>	78. Дослівний переклад з елементами компресії, вилучення та зміни порядку слів.

	<i>And the other half has come from <u>European NATO Allies</u> and Canada.</i>	<i>від <u>європейських союзників з НАТО</u> і Канади.</i>	
79.	<i>I also welcome your announcement that Ukraine and the United States plan to jointly produce weapons systems, including air defences.</i>	<i>Я також вітаю ваше оголошення про те, що Україна і Сполучені Штати планують спільно виробляти системи озброєння, в тому числі ППО.</i>	79. Дослівний переклад.
80.	<i>And I look forward to further <u>encouraging news</u> from tomorrow's International Defence Industry Forum here in Kyiv.</i>	<i>І я очікую на подальші <u>гарні</u> новини із завтрашнього Міжнародного форуму оборонної промисловості тут в Києві.</i>	80. Дослівний переклад з елементами вилучення слів та генералізації.
81.	<i>With participation from NATO and over 20 countries, it will be an important opportunity for Ukrainian companies to forge new partnerships with industry across</i>	<i>За участю НАТО і понад 20 країн це буде важливою можливістю для українських компаній розвивати нові партнерства з промисловістю з Альянсу і <u>поза його меж.</u></i>	81. Переклад зі зміною порядку слів та додавання.

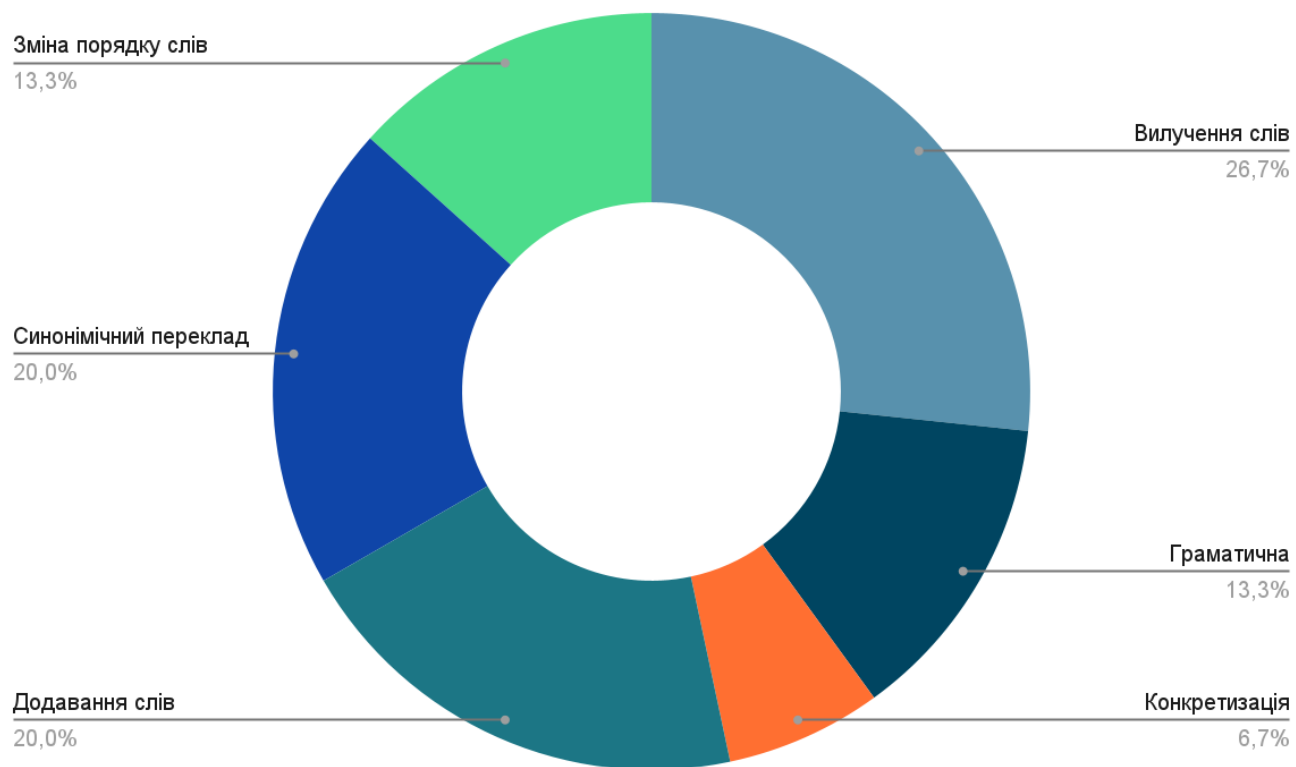
	<i>the Alliance and <u>beyond.</u></i>		
82.	<i>Because <u>there is no defence without industry.</u></i>	<i>Тому що <u>без промисловості немає оборони.</u></i>	82. Переклад з елементами граматичної заміни та зміни порядку слів.
83.	<i>NATO has been conducting joint procurement for <u>many years.</u></i>	<i>НАТО <u>роками</u> здійснює спільні закупівлі.</i>	83. Дослівний переклад з елементами граматичної заміни.
84.	<i>Today, I can confirm that NATO now has framework contracts <u>in place for 2.4 billion euros worth of key ammunition.</u> Including 1 billion euros of firm orders.</i>	<i>Сьогодні я можу підтвердити, що НАТО вже має рамкові контракти <u>на 2,4 мільярда євро на основні боєприпаси.</u> В тому числі на один мільярд євро твердих замовлень.</i>	84. Дослівний переклад з елементами компресії, вилучення та граматичної заміни.
85.	<i>This covers capabilities like 155-millimeter <u>artillery, anti-tank guided missiles, and main battle tank ammunition.</u></i>	<i>Це такі засоби, як 155-міліметрові <u>артилерійські снаряди,</u> протитанкові керовані ракети і <u>боєприпаси для основних бойових танків.</u></i>	85. Дослівний переклад з елементами компресії, заміни частини мови та додавання.
86.	<i>This will help <u>Allies</u> to refill their stocks.</i>	<i>Це допоможе <u>членам Альянсу</u> поповнити свої запаси.</i>	86. Дослівний переклад з елементами додавання.

	<i>While continuing to support Ukraine.</i>	<i>Продовжуючи підтримувати Україну.</i>	
87.	<i><u>The stronger Ukraine becomes, the closer we come to ending Russia's aggression.</u></i>	<i><u>Що сильнішою стає Україна, то ближче ми стаємо до закінчення російської агресії.</u></i>	87. Еквівалентний переклад.
88.	<i>Russia could lay down arms and end its war today.</i>	<i>Росія може покласти зброю і припинити цю війну сьогодні.</i>	88. Дослівний переклад.
89.	<i>Ukraine does not have that option.</i>	<i>Україна не має такого варіанту.</i>	89. Дослівний переклад.
90.	<i><u>Ukraine's surrender would not mean peace. It would mean brutal Russian occupation.</u></i>	<i><u>Якби Україна здалась, це не означало би миру, це означало би brutальну російську окупацію.</u></i>	90. Дослівний переклад з додатковою перекладацькою трансформацією – об'єднанням (двох окремих речень в одне спільне). Також присутня граматична заміна.
91.	<i>This is truly a historic moment – Allies and Ukraine sitting side by side <u>as equals to address our common vision</u></i>	<i>Це справді історичний момент – члени Альянсу і Україна сидять пліч-о-пліч <u>обговорюючи</u> наше спільне бачення євроатлантичної безпеки.</i>	91. Дослівний переклад з елементами компресії, вилучення та конкретизації.

	<i>of Euro-Atlantic security.</i>		
92.	<i>Peace at any price would be no peace at all.</i>	<i>Мир за будь-яку ціну не може бути миром загалом.</i>	92. Дослівний переклад.
93.	<i>Ukraine needs <u>a just and sustainable peace.</u></i>	<i>Україні потрібен <u>справедливий і сталий мир.</u></i>	93. Дослівний переклад з елементами компенсації.
94.	<i>And I therefore <u>strongly</u> welcome President Zelenskyy's ten-point plan <u>to achieve that goal.</u></i>	<i>І тому я <u>всіляко</u> вітаю план Президента Зеленського із десяти пунктів щодо <u>досягнення цієї мети.</u></i>	94. Дослівний переклад з елементами компресії, генералізації та граматичної заміни.
95.	<i>And I'm really honoured to welcome in our midst our dear friend Volodymyr Zelenskyy, President of Ukraine. Welcome to you, Volodymyr, <u>it's great to have you here.</u></i>	<i>І для мене справді велика честь вітати серед нас нашого дорогого друга Володимира Зеленського, Президента України. Ласкаво просимо, Володимире, <u>раді вітати вас тут.</u></i>	95. Дослівний переклад та модуляція.
96.	<i>We need to keep up and further expand our support <u>to help</u></i>	<i>Нам необхідно не збавляти і продовжувати розширювати нашу</i>	96. Дослівний переклад. Також присутня граматична заміна.

	<i>Ukraine liberate its land and deter future Russian aggression.</i>	<i>підтримку, <u>допомагаючи</u> Україні звільняти свою землю і стримувати майбутню російську агресію.</i>	
97.	<i>At this Summit, we have reaffirmed that Ukraine will become a member of the Alliance and we have made decisions to bring Ukraine closer to NATO.</i>	<i>На цьому саміті ми підтвердили, що Україна стане членом Альянсу, і ми прийняли рішення наблизити Україну до НАТО.</i>	97. Дослівний переклад.
98.	<i>Today we meet as equals. And I look forward to the day we meet as Allies.</i>	<i>Сьогодні ми зібрались як рівні. І я з нетерпінням очікую на день, коли зберемось як члени Альянсу.</i>	98. Дослівний переклад.
99.	<i><u>This concludes the public part of the meeting.</u></i>	<i><u>На цьому завершується</u> відкрита частина засідання.</i>	99. Дослівний переклад з граматичною заміною.
100	<i>I thank <u>the media for joining us and we will continue the meeting in just a moment.</u></i>	<i>Я дякую <u>ЗМІ за те, що були з нами, і ми за хвилину продовжимо наше засідання.</u></i>	100. Дослівний переклад з елементами компресії, компенсації, генералізації та зміни порядку слів.

Відсоткове співвідношення використання тактик перекладу при синхронному перекладі посадових осіб (на основі промов Йенса Столтенберга)

Відсоткове співвідношення використаних стилістичних засобів при синхронному перекладі промови посадових осіб (на основі промов Йенса Столтенберга)

